UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Vybrané problémy veřejných licencí

Diplomová práce

Miroslav Beneš

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Irena Holcová

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 6.2.2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne Miroslav Beneš

Poděkování

Především děkuji JUDr. Ireně Holcové za vedení práce, trpělivost a vstřícnost. Dále děkuji rodině a Terce za podporu.

Obsah

1 Úvod **6**

2 Ochrana počítačových programů **8**

2.1 Vývoj právní úpravy ochrany počítačových programů 8

2.2 Definice počítačového programu 9

2.3 Počítačový program jako předmět autorského práva 10

2.3.1 Autorské dílo 10

2.3.2 Autorství 13

2.3.3 Autorské právo k dílu 16

2.3.4 Licenční smlouva 19

2.4 Nový občanský zákoník 21

3 Veřejné licence **23**

3.1 Svobodný a otevřený software 23

3.2 Veřejné licence z pohledu českého právního řádu 27

3.2.1 Definice veřejné licence 27

3.2.2 Vznik licenční smlouvy 28

3.2.3 Bezúplatnost veřejných licencí 29

3.2.4 Problémy licenčních podmínek 31

3.2.5 Poskytnutí licence odvozeným nabyvatelům díla 31

3.2.6 Odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu 32

3.3 Proprietární licence a její znaky 33

3.4 Příklady veřejných licencí pro počítačové programy 34

3.4.1 Licence BSD 35

3.4.2 Licence MIT 36

3.4.3 Licence Apache 36

3.4.4 Licence GNU GPL 38

3.4.5 Další veřejné licence a problém proliferace licencí 44

4 Vývoj svobodného a otevřeného software **47**
4.1 Model otevřeného vývoje 47
4.2 Problematika více autorů 48
4.3 Mezinárodní prvek v otevřeném modelu 49

5 Problematika odvozeného díla **53**
5.1 Definice odvozeného díla a jeho úprava 53
5.2 Určení odvozeného díla 54
5.3 Problém linkování 56
5.4 Pluginy a moduly 57

6 Kompatibilita veřejných licencí **59**
6.1 Pojem kompatibility licencí 59
6.2 Vztah veřejných licencí k licencím proprietárním 60
6.3 Vzájemná kompatibilita veřejných licencí 61

7 Další otázky spojené s veřejnými licencemi **63**
7.1 Šíření počítačového programu pod více licencemi 63
7.2 Štěpení projektu 65
7.3 Změna licence projektu 66

8 Přehled judikatury **67**

9 Závěr **72**

Seznam použitých zkratek **73**

Literatura **74**

A The Open Source Definition **85**

B Licence BSD **87**

C Licence MIT **88**

D Licence Apache 2.0 **89**

E Licence GNU GPL v2 **92**

F Licence GNU GPL v3 **97**

Kapitola 1

Úvod

Model otevřeného vývoje software se v dnešní době stal do jisté míry rovnocennou protiváhou klasického proprietárního modelu, jímž pro účely této práce rozumím tradiční uzavřený vývoj např. obchodními společnostmi. Rozkvět lze ilustrovat jak kvantitativně, tak kvalitativně. Internetové stránky Sourceforge.net[1], které poskytují podporu otevřenému vývoji, v současné době registrují více než 300 000 projektů různého rozsahu a významu, což je nezanedbatelný nárůst oproti 230 000 projektů z února roku 2009[2]. Mezi takové projekty již nepatří pouze malé studentské počítačové programy, ale i díla velkého rozsahu typu operačních systémů či kancelářského software.

Příčin rostoucí popularity lze nalézt více, ale mezi nejdůležitější patří vhodné licenční podmínky (licence), pod kterými jsou jednotlivé projekty zveřejňovány a distribuovány. Veřejná licence obvykle přímo vytváří pravidla vývoje daného počítačového programu a může ovlivnit jeho úspěšnost, která však nutně nemusí souviset s úspěchem finančním. S licenčními podmínkami a rostoucím počtem projektů se bohužel objevují i rozličné problémy. Kompatibilita jednotlivých veřejných licencí a jejich kombinování v rámci jednoho projektu, definice odvozeného díla či problematika přelicencování představují jen některé z otázek, které veřejné licence vyvolávají.

V zahraniční literatuře (zejména v angloamerické) je fenomén veřejných licencí a modelu otevřeného vývoje software poměrně dobře zmapován. České právní publikace zabývající se touto tématikou jsou naneštěstí doposud vzácné. Zpravidla se věnují pouze ochraně počítačových programů obecně a veřejné licence zůstávají stranou jejich zájmu. Výjimkou jsou dvě monografie z poslední doby: autoři Jansa a Otevřel se věnují oblasti softwarového práva (Jansa – Otevřel, 2011) a Štědroňova kniha „Ochrana a licencování počítačového programu“ je jednou z prvních široce dostupných publikací, které se licencování počítačových programů z právního hlediska podrobněji věnují (Štědroň, 2010).

[1] http://sourceforge.net

[2] http://sourceforge.net/apps/trac/sourceforge/wiki/What%20is%20SourceForge.net [16.10.2011]

Odpovědi na komplikované otázky však příliš nenabízejí.

Cílem mé práce je popsat některé tyto neřešené otázky z právního hlediska a pokusit se nabídnout možné odpovědi. Nelze se ovšem omezit pouze na čistě právní analýzu. Problematika veřejných licencí počítačových programů úzce souvisí s technickým pozadím a neméně i s filosofickými (případně dokonce ideologickými) základy celého fenoménu.

Práce je rozdělena do osmi částí. Po tomto úvodu je obsahem druhé kapitoly popis ochrany počítačových programů dle českého právního řádu. Třetí kapitola se věnuje veřejným licencím obecně, jejich právnímu rozboru a popisu podmínek vybraných licencí. Čtvrtá část je zaměřena na vývoj svobodného a otevřeného software a otázky, které s ním souvisejí. Kapitola pátá je věnována problematice odvozeného díla, linkování a pluginů. Šestá kapitola popisuje kompatibilitu veřejných licencí. Předposlední část práce se věnuje dalším otázkám, které se s licencemi pojí. Jedná se o šíření počítačového programu pod více licencemi, štěpení vývoje programu a změny licence. Poslední kapitola pak uvádí stručný přehled judikatury, která se veřejných licencí pro počítačové programy týká.

Kapitola 2

Ochrana počítačových programů

Kapitola pojednává o počítačových programech a jejich ochraně v rámci českého právního řádu. Jde o souhrnný přehled stávající úpravy, který by měl poskytnout teoretický základ pro stěžejní části práce. Podkladem jsou mezinárodní smlouvy (zejména Bernská úmluva o ochraně děl literárních a uměleckých ze dne 9. 9. 1886, revidovaná v Paříži v roce 1971 (dále jen „Bernská úmluva“ nebo RÚB), Smlouva WIPO o právu autorském a Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS)), české předpisy (zejména autorský zákon (AutZ)) a předpisy unijní. Zmiňována jsou ale i vybraná ustanovení z legislativy Spojených států amerických, neboť značná část veřejných licencí je tamního původu.

2.1 Vývoj právní úpravy ochrany počítačových programů

Když v 80. letech 20. století vyvstala v Evropských společenstvích otázka harmonizace právní ochrany počítačových programů, nebylo zprvu jasno, která z možných konstrukcí bude zvolena. Přitom důvodů pro nalezení společné úpravy bylo více: vzrůstající hospodářský význam počítačových programů a objem investic nebo rozdíly v řešení ochrany v různých státech Společenství a jejich dopady na společný trh (Derclaye, 2000a, s. 4, případně Návrh WIPO, s. 2, kde jsou rozebrány důvody pro nutnost ochrany nezávisle na Společenství). Jednu z prvních zmínek o potřebě harmonizace můžeme nalézt v Bílé knize z roku 1985 (Bílá kniha, s. 37). Dopad však měla až Zelená kniha z roku 1988 (Zelená kniha), ve které Evropská komise představila základní teze budoucí úpravy a uvádí autorské právo jako primární prostředek pro ochranu počítačových programů, což dále podporuje odkazem na závěry expertní komise Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO), která doporučila prozkoumat možnosti autorskoprávní ochrany na úkor dříve prosazované ochrany zvláštní (sui generis) (Zelená kniha, s. 177 a CoE). Svou roli sehrála i skutečnost, že patentové právo či čistě právo smluvní neposkytovaly dostatečnou

ochranu (Derclaye, 2000a, s. 4)[1]. Některé členské státy se proto již přiklonily k autorskoprávním prostředkům s tím, že právo patentové a další právní odvětví mohou tyto prostředky vhodně doplnit a ochranu počítačových programů tak rozšířit (Zelená kniha, s. 179).

Volbu dále nejspíše usnadnily důvody mezinárodní. Jednak již v té době na poli autorského práva existovaly mezinárodní úmluvy (jmenovitě alespoň RÚB), jednak v roce 1980 Kongres Spojených států amerických dodatkem ke Copyright Act z roku 1976 stanovil, že počítačové programy budou nadále pod ochranou copyrightu (17 U.S.C, § 101 a § 117), což bylo v nejbližších letech několikrát potvrzeno soudními rozhodnutími (Apple vs. Franklin; Whelan vs. Jaslow). Harmonizační snaha v Evropských společenstvích byla naplněna v roce 1991 přijetím směrnice o právní ochraně počítačových programů 91/250/EHS.

Zbývá pouze poznamenat, že v českém právním řádu jsou počítačové programy předmětem práva autorského dle autorského zákona.

2.2 Definice počítačového programu

Pojem „počítačový program“ není v mezinárodním, českém a ani v unijním právu nijak definován. Příčiny jsou pragmatické. Definice by mohla být vzhledem k rychlému vývoji v oboru brzy zastaralá, případně by mohla být příliš restriktivní (Derclaye, 2000a, s. 6). Přesto je žádoucí pokusit se tento pojem osvětlit. Směrnice 2009/24/ES o právní ochraně počítačových programů[2] v recitálu 7 uvádí:

> *Pro účely této směrnice se „počítačovým programem“ rozumí programy v jakékoliv formě, včetně těch, které jsou součástí technického vybavení (hardware). Tento výraz zahrnuje rovněž přípravné koncepční práce vedoucí k vytvoření počítačového programu za podmínky, že povaha těchto prací v pozdější etapě umožní vytvoření počítačového programu,*

a dále v recitálu 10:

> *Počítačový program je určen ke komunikaci a spolupráci s ostatními prvky počítačového systému a s uživateli.*

Jde tedy spíše o výkladová ustanovení (vizte dále v textu kapitolu 2.3.1). Oproti tomu výše zmíněná Zelená kniha obsahuje plnohodnotnou definici pojmu:

[1] Počítačový program lze patentovat, pouze pokud je součástí vynálezu (Povolná, 2008, s. 35).
[2] Jedná se o kodifikované znění směrnice 91/250/EHS, která byla touto zrušena.

> *A computer program is a set of instructions the purpose of which is to cause an information processing device, a computer, to perform its functions.* (Zelená kniha, s. 170)

Dle této formulace je počítačový program množina či soubor instrukcí, jejímž účelem je vyvolat v zařízení, kterým je počítač, výkon jeho funkcí. Velmi podobné vymezení obsahuje i návrh WIPO z roku 1978 a Copyright Act:

> *"Computer program" means a set of instructions capable, when incorporated in a machine-readable medium, of causing a machine having information-processing capabilities to indicate, perform or achieve a particular function, task or result.* (Návrh WIPO, s. 12)

> *A "computer program" is a set of statements or instructions to be used directly or indirectly in a computer in order to bring about a certain result.* (17 U.S.C, § 101)

Lze tedy konstatovat, že uvedené definice jsou si přes odlišný původ značně podobné a výklad pojmu „počítačový program" by tak nadále neměl činit nesnáze.

Jako synonymum počítačového programu se běžně uvádí pojem „software". Právní nauka však tento pojem chápe trochu odlišně. Software představuje programové vybavení počítače, které kromě počítačového programu samotného může obsahovat i uživatelskou či technickou dokumentaci, případně další (koncepční) materiály (Zelená kniha, s. 170, Telec – Tůma, 2007, s. 39). V oboru informačních technologií se však mezi těmito pojmy často nerozlišuje a sám je v této práci budu užívat jako synonyma.

2.3 Počítačový program jako předmět autorského práva

2.3.1 Autorské dílo

Obecně se autorským dílem dle § 2 odst. 1 AutZ rozumí

> *dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.*

Odstavec 2 stejného paragrafu počítačové programy již přímo zmiňuje

> *Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem... Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu... k ochraně se neuplatňují.*

Oproti prvnímu odstavci toto ustanovení pro počítačové programy předepisuje nižší míru originality v souladu s unijní úpravou. Není vyžadována jedinečnost, postačuje původnost. Vztah autorského díla a počítačového programu nakonec dotváří § 65 odst. 1 AutZ:

> *Počítačový program, bez ohledu na formu jeho vyjádření, včetně přípravných koncepčních materiálů, je chráněn jako dílo literární.*

V tomto ustanovení je promítnut výsledek dlouhodobé mezinárodní snahy o právní ochranu počítačových programů, která je popsána výše v kapitole 2.1. Princip ochrany počítačového programu jako díla literárního je zakotven ve Smlouvě WIPO o právu autorském (WIPO, článek 4), v Dohodě o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS, článek 10) a na území Evropské unie též ve směrnici 2009/24/ES, článek 1.

Výše citované odstavce dělí počítačové programy na tři druhy (např. Telec – Tůma, 2007, s. 37). Do první skupiny se řadí takové programy, které samy naplňují znaky autorského díla dle § 2 odst. 1 AutZ (ve spojení s § 65 odst. 1 AutZ). Jsou tedy jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora. Druhou skupinu tvoří počítačové programy, které nenesou znak jedinečnosti, ale jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvorem. Recitál 8 směrnice 2009/24/ES k tomu doplňuje, že *„Kritéria uplatňovaná při zjišťování, zda počítačový program je nebo není původním dílem, by neměla obsahovat žádné kvalitativní hodnocení nebo posuzování estetických vlastností programu.“*, a v článku 1 je pak tento princip vtělen do ustanovení *„Pro stanovení způsobilosti k ochraně není uplatňováno žádné jiné kritérium.“* Třetím druhem jsou programy, které nejsou ani původní. Zpravidla do této kategorie spadají velmi jednoduché programy a autorským zákonem chráněny nejsou.

Tvůrčí činnost autora při vývoji počítačového programu na jedné straně a původnost počítačového programu na straně druhé mohou být předmětem subjektivních interpretací. I v členských státech Evropské unie se tradičně uplatňovaly rozdílné přístupy. Nároky německého práva na kreativitu autora byly značně vyšší než nároky britské, kde se vyžadovalo pouhé úsilí při autorské činnosti. Ustanovení směrnice je tedy kompromisem a požadavky jsou spíše nižší (Derclaye, 2000a, s. 13, k problematice blíže i Zelená kniha, s. 187 a 188). Ve Spojených státech se dříve v široké míře aplikovala doktrína „sweat of the brow“, podle které ke vzniku ochrany též stačilo pouze autorovo vynaložené úsilí. Doktrína však byla odmítnuta v roce 1991 rozhodnutím Nejvyššího soudu v případu Feist vs. Rural. Původnost díla a minimální známky kreativity jsou tak vyžadovány i ve Spojených státech[3]. Je tedy možné konstatovat, že pro počítačové programy jsou nároky na

[3]Pro vznik copyrightové ochrany je vedle těchto kritérií třeba ještě zachycení autorského díla v hmotném substrátu (17 U.S.C, § 102 odst. a). V případě počítačových programů však stačí zachycení v podobě zdrojového nebo strojového kódu. Program je v obou formách považován za dílo literární (Apple vs. Franklin). U počítačových programů tedy stačí zkoumat úroveň originality/původnosti jako podmínky pro poskytnutí ochrany (OrigReq, s. 2).

originalitu díla v obou právních prostorech nízké.

Výše citovaný § 65 odst. 1 AutZ uvádí, že počítačový program je chráněn bez ohledu na formu jeho vyjádření. Chráněn je tedy počítačový program jak ve zdrojovém, tak i strojovém kódu[4] (v zahraniční literatuře se označují *literal elements*). Ve stejném smyslu hovoří i recitál 7 směrnice 2009/24/ES, který navíc dodává, že počítačovým programem (a tedy i formou vyjádření) se rozumí i programy, které jsou součástí technického vybavení, tzv. hardware. Takové programy se nazývají firmware. Podobná ustanovení obsahují i již zmíněné mezinárodní smlouvy (TRIPS, článek 10) a (WIPO, článek 4). Lze tedy dovodit, že ke vzniku díla stačí již vyjádření počítačového programu v podobě zdrojového kódu nebo strojového kódu (Telec – Tůma, 2007, s. 127). S počítačovým programem v libovolné formě jsou též jako díla literární chráněny přípravné koncepční materiály.

Na druhé straně stojí prvky, na které se autorskoprávní ochrana obvykle nevztahuje, nejsou formou vyjádření (v anglicky psaných textech jako *non-literal elements*). Ustanovení § 65 odst. 2 AutZ uvádí:

> *Myšlenky a principy, na nichž je založen jakýkoli prvek počítačového programu, včetně těch, které jsou podkladem jeho propojení s jiným programem, nejsou podle tohoto zákona chráněny.*

Citované ustanovení rozvíjí princip uvedený v § 2 odst. 6 AutZ, který z autorskoprávní ochrany vylučuje mj. myšlenku, postup, princip, metodu, či objev. Směrnice 2009/24/ES v recitálu 11 mluví o myšlenkách a zásadách. Ochrany požívá pouze vyjádření těchto myšlenek a zásad. V teorii se tak hovoří o principu dichotomie myšlenky a vyjádření. Princip je zakotven i v mezinárodních smlouvách (TRIPS, článek 9) a (WIPO, článek 2). Obdobně platí i ve Spojených státech amerických (17 U.S.C, § 102 odst. b). Je sporné, zda tento princip má v případě počítačových programů smysl. Samotné vyjádření (program) nutně nemusí mít žádnou hodnotu, přičemž cenné jsou právě ony myšlenky a algoritmy, na kterých řešení stojí. Jevilo by se jako vhodné do ochrany zahrnout i tyto prvky, případně jim propůjčit ochranu jinými právními prostředky. Takové řešení však bylo v minulosti odmítnuto pro své negativní dopady na rozvoj technologií a potažmo i společnosti, podobně jako mají patentové excesy v dnešní době (Zelená kniha, ss. 182, 183). Rovněž by to mělo nedozírné následky pro svobodný a otevřený software, o kterém je v této práci dále pojednáno.

V kontextu počítačových programů je navíc aplikace principu dichotomie myšlenky a vyjádření vedle jeho spornosti obtížná, neboť myšlenka (např. algoritmus) může být od

[4]Počítačový program zpravidla vzniká v podobě zdrojového kódu. Tím se rozumí text zapsaný v jednom z programovacích jazyků k zápisu kódu určených. Často se mluví o vyšších programovacích jazycích, protože autorovi programu (programátorovi) poskytují dostatečnou míru abstrakce od technických detailů počítače, kterému je výsledný program určen, a tím ulehčuje jeho práci. Zdrojový kód může být následně přeložen do kódu strojového, což je binární zápis instrukcí počítače.

jejího vyjádření ve zdrojovém kódu zcela neoddělitelná. Složitost rozlišení mezi chránitelnými a nechránitelnými prvky je předmětem řady soudních rozhodnutí ve Spojených státech, z nichž některá poskytují zajímavá vodítka pro evropský a potažmo i náš právní systém. V rozhodnutí Lexmark vs. SCC soud identifikoval dvě doktríny, *merger* a *scenes a faire*, jako nástroje pro určení hranice, kdy je zdrojový kód jako vyjádření již dostatečně oddělitelný od původní myšlenky (OrigReq, s. 5). První doktrína říká, že pokud je nechránitelný prvek (17 U.S.C, § 102 odst. b) vyjádřitelný pouze jedním způsobem (případně jedním z velmi mála způsobů), nelze dílu poskytnout ochranu, protože vyjádření je neoddělitelně spjato s myšlenkou (či jiným nechránitelným prvkem)[5]. Druhá doktrína pak z ochrany vyřazuje prvky, které jsou předurčeny hardwarovými nebo softwarovými standardy, specifikacemi, tradičními postupy apod. Případ se týkal velmi krátké části kódu, u kterého je možnost alternativních vyjádření velmi nízká. Podobnou problematikou se zabýval i případ CA vs. Altai, který zmiňuji níže v textu (kapitola 5.2).

2.3.2 Autorství

Jak praví důvodová zpráva k autorskému zákonu, vychází naše právo z koncepce, kdy tvůrčí činností může být nadána pouze osoba fyzická (Důvodová zpráva, 2000). Pojetí je vtěleno do § 5 odst. 1 AutZ:

> *Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.*

Na rozdíl od jiných právních řádů tedy v České republice není přípustné autorství právnické osoby, které na druhou stranu předvídá směrnice 2009/24/ES v článku 2 s ohledem na různou národní úpravu členských států. Tedy ovšem jen pro členské státy, ve kterých to právní předpisy připouštějí.

Zajímavým problémem je i otázka vývojových prostředí a počítačem generovaných programů. V dnešní době vzniká nezanedbatelné množství počítačových programů ve vývojových prostředích[6] a s využitím dalších utilit. Je již téměř nemyslitelné, aby počítačový program vznikl bez použití počítače nebo podobného zařízení[7]. Kdo je v takových případech autorem? Je jím programátor, který zdrojový kód skutečně napsal, nebo autor vývojového prostředí a pomocných prostředků, majitel počítače a jeho programového vybavení, nebo všichni současně (Zelená kniha, s. 196)?

> *„Z hlediska autorskoprávního je bezvýznamné, zda tvůrčí činnost byla vykonána bez pomoci technických zařízení anebo za jejich pomoci či přímo jejich*

[5] *„If the patentable process is embodied inextricably in the line-by-line instructions of the computer program, then the process merge with the expression and precludes copyright protection.“* Lexmark vs. SCC

[6] Vývojové prostředí je soubor pomůcek, které programátorům usnadňují vývoj počítačového programu.

[7] Oproti např. prvním počítačům, které se programovaly „ručně“ děrnými štítky.

> *prostřednictvím, např. prostřednictvím počítače (viz kupř. computer generated works, kdy autorem těchto děl je ve smyslu autorského zákona tvůrce, který jen použil počítačové techniky k vytvoření díla, a nikoli autor počítačového programu, který společně s počítačem technicky k tvorbě posloužil).“* (Telec – Tůma, 2007, s. 17)

Odpověď na otázku je tedy jasná. Autorem je programátor, který zdrojový kód skutečně napsal. Ostatní osoby nejsou z hlediska autorství relevantní. Nabízí se však další problém. Počítačový program může být zcela vytvořen (vygenerován) jiným počítačovým programem. V tomto případě se však vůbec nejedná o autorské dílo, neboť není splněna podmínka tvůrčí činnosti autora, fyzické osoby.

> *„Za výsledek tvůrčí činnosti se ve smyslu autorského zákona nepovažují díla vzniklá vlastní činností počítačů nebo jiných přístrojů, které jsou schopny samoorganizace nebo učení např. v oblastech umělé inteligence, neboť nejde o duševní plody autorské tvorby fyzické osoby (autora).“* (Telec – Tůma, 2007, s. 17)

Spoluautorství, dílo souborné a díla spojená

Doposud bylo v práci předpokládáno, že autorské dílo má pouze jednoho autora. V praxi je však značná část počítačových programů výsledkem tvůrčí činnosti více fyzických osob, nejčastěji jde o spoluautorství. Problematika je upravena v § 8 AutZ:

> *Právo autorské k dílu, které vzniklo společnou tvůrčí činností dvou nebo více autorů do doby dokončení díla jako dílo jediné (dílo spoluautorů), přísluší všem spoluautorům společně a nerozdílně. Na újmu vzniku díla spoluautorů není, lze-li výsledky tvůrčí činnosti jednotlivých spoluautorů do díla odlišit, pokud tyto nejsou způsobilé samostatného užití.“* (§ 8 odst. 1 AutZ)

Dílo tedy musí vzniknout společnou tvůrčí činností více autorů. V takovém případě se dílo označuje jako spoluautorské a jednotliví autoři vystupují jako spoluautoři. Pokud je možné příspěvky spoluautorů rozlišit, nemohou být způsobilé samostatného užití. Rozhodným okamžikem pro vznik spoluautorství je pak dokončení díla. Určení tohoto okamžiku však může být v případě počítačových programů obtížné (Aujezdský, 2009e). Podle nauky se má se za to, že spoluautorství může vzniknout obvykle jen spoluprací (společnou tvůrčí činností) v témže oboru (Holcová et al., 2009). V opačném případě se může jednat o dílo souborné, případně jde o díla spojená bez tvůrčího přínosu. Pokud tvůrčí činnost probíhala po dokončení díla, nejedná se z definice o dílo spoluautorské, ale může dojít k naplnění znaků zpracování díla dle § 2 odst. 4 AutZ, resp. v případě

vzniku samostatného autorského díla může dojít k mechanickému spojení s dílem původním. Problematice zpracování díla a odvozeným dílům je věnována kapitola 5. Konečně jsou-li příspěvky jednotlivých autorů odlišitelné a způsobilé samostatného užití, nejedná se o dílo spoluautorské, ale výsledkem může být opět dílo souborné (Důvodová zpráva, 2000, ss. 8, 9).

Dílem souborným se dle § 2 odst. 5 AutZ mj. rozumí *„...soubor nezávislých děl nebo jiných prvků, který způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu splňuje podmínky podle odstavce 1“*. V souladu s § 5 odst. 2 AutZ je autorem souborného díla fyzická osoba, která uvedenou definici naplnila. Práva autorů děl do souboru zařazených tím nejsou dotčena. Rozlišuje se tak mezi dílem souborným a díly do tohoto souborného díla zařazenými (Diblík, 2009, s. 50). V případě počítačových programů jsou příkladem souborných děl distribuce operačního systému Linux [8].

Od souborného díla je třeba odlišit spojení děl, resp. užití děl ve spojení. Jedná se o spojení samostatných autorských děl, které jako celek nemá charakter díla jediného jako v předchozích případech (např. hudební dílo s textem, či počítačový program s dokumentací) (Telec – Tůma, 2007, s. 60). V platném autorském zákonu není tato problematika výslovně upravena, byť je spojení s jiným dílem na několika místech zmíněno (namátkou § 12 odst. 1, § 51 AutZ).

Zaměstnanecké dílo

Na vývoji počítačových programů se vedle jednotlivců v nemalé míře podílejí i obchodní společnosti a další zaměstnavatelé prostřednictvím svých zaměstnanců. Nejinak je tomu i v případě otevřeného modelu vývoje, a je proto užitečné věnovat prostor i úpravě zaměstnaneckého díla. V kapitole 2.3.3 je řečeno, že nositelem subjektivního autorského práva k dílu je autor, kterým může být pouze fyzická osoba. Obsahem tohoto práva, jak je dále uvedeno, jsou výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková, přičemž majetková práva vykonává původně autor. Tento princip je prolomen v případě děl zaměstnaneckých. Důvodem je finanční náročnost vývoje a s tím spojená potřeba ochrany investic zaměstnavatele (Telec – Tůma, 2007, s. 556). Ustanovení § 58 odst. 1 AutZ uvádí:

> *Není-li sjednáno jinak, zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k dílu, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního či služebního vztahu k zaměstnavateli... (zaměstnanecké dílo).*

Majetková práva tak u autorských děl, která vznikají v důsledku plnění pracovněprávních povinností, vykonává zaměstnavatel (pokud smlouvou není sjednáno jinak). Cito-

[8] Např. openSUSE (http://www.opensuse.org), Debian (http://www.debian.org) a další.

vané ustanovení je v případě počítačových programů v souladu s článkem 2 směrnice 2009/24/ES. Autorova osobnostní práva k zaměstnaneckému dílu zůstávají podle § 58 odst. 4 nedotčena s výjimkami, které zákon upravuje ve prospěch ochrany investice zaměstnavatele, je-li vykonavatelem majetkových práv autorských. Počítačový program, který zaměstnanec vytvořil mimo plnění svých pracovněprávních povinností, přirozeně není zaměstnaneckým dílem a autor je nositelem „plného“ subjektivního autorského práva.

Pro úplnost výčtu autorských děl, která jsou výsledkem tvůrčí činnosti více autorů, je nezbytné zmínit ještě dílo kolektivní, upravené v § 59 AutZ, a díla vytvořená na objednávku na základě smlouvy o dílo dle § 61 AutZ. Kolektivním dílem se rozumí takové dílo, na jehož tvorbě se podílí více autorů a které je vytvářeno z podnětu nebo pod vedením fyzické nebo právnické osoby a uváděno na veřejnost pod jejím jménem, přičemž jednotlivé příspěvky zahrnuté do díla nejsou způsobilé samostatného využití. Kolektivní díla jsou zákonem považována za díla zaměstnanecká, i pokud byla vytvořena na objednávku. Zvláštní režim pak platí i pro počítačové programy, které byly vytvořeny na objednávku a přitom se o kolektivní díla nejedná. Takové programy se též považují za zaměstnanecká díla (§ 58 odst. 7) a § 61 se pro ně neužije, nebudu se tedy tímto ustanovením blíže zabývat.

Koncepce copyrightového práva je odlišná. Copyright k tzv. „works made for hire“ (definice se nachází v 17 U.S.C, § 101 a je v zásadě podobná definici zaměstnaneckého díla v našem autorském zákonu) vlastní v plné šíři zaměstnavatel (17 U.S.C, § 201 odst. b). Více k tématu např. (Laurent, 2004, s. 2) a (Rosen, 2005, s. 20).

2.3.3 Autorské právo k dílu

Subjektivní právo autorské

Subjektivní právo autorské k dílu vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě (§ 9 odst. 1 AutZ). Jak bylo výše poznamenáno, v případě počítačového programu se zpravidla jedná o jeho vyjádření ve formě zdrojového kódu. Autorskoprávní ochrana tedy vzniká neformálně (není potřeba žádného formálního úkonu ke vzniku subjektivního autorského práva).

Právo autorské k dílu dle § 10 AutZ zahrnuje výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková. Zákon zde vychází z dualistické koncepce autorských práv. Nejedná se však o čistý dualismus, ale zejména kvůli nepřevoditelnosti majetkových práv se mluví o autorskoprávním kvazidualismu, případně o monistické koncepci s některými prvky autorskoprávního dualismu (Telec – Tůma, 2007, s. 141). Právům osobnostním je věnován § 11 AutZ. Autor se jich nemůže vzdát, jsou nepřevoditelná a zanikají smrtí autora (§ 11 odst. 4 AutZ). Mezi tato práva se řadí právo rozhodnout o zveřejnění díla, právo osobovat

si autorství, právo na nedotknutelnost díla a další.

Majetková práva upravuje § 12 AutZ a ustanovení následující a patří mezi ně především právo autora dílo užít a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva. Jiná osoba může bez takového oprávnění dílo užít pouze v případech stanovených zákonem (§ 12 odst 1 AutZ). Zákon dále pojem užití nijak nespecifikuje. Pouze v odstavci 4 uvádí některá práva, jejichž výkon je užitím díla (právo na rozmnožování, rozšiřování, pronájem a půjčování originálu nebo rozmnoženiny v hmotné podobě, ale i sdělování díla veřejnosti v nehmotné podobě, např. zpřístupnění díla na Internetu nebo prostřednictvím jiné počítačové nebo obdobné sítě). Výčet je dle odstavce 5 demonstrativní. Autor může dílo užít v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem (§ 12 odst. 1). Poskytnutím oprávnění jiné osobě autorovi právo dílo užít nezaniká. Autor pouze musí strpět zásahy do tohoto práva jinou osobou v rozsahu poskytnutého oprávnění (§ 12 odst. 2). V teorii je tato skutečnost nazývaná konstitutivním úkonem, kterým se jiné osobě poskytuje oprávnění a ne samotné právo (oproti v copyrightovém právu tradičnímu převodu – translaci).

Majetková práva i v případě počítačových programů trvají po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti (§ 27 odst. 1 AutZ). U spoluautorských děl se doba trvání počítá od smrti spoluautora, který ostatní přežil (§ 27 odst. 2). RÚB původně stanovovala obecnou dobu trvání ochrany v článku 7 na 50 let. Směrnice 2006/116/ES však tuto dobu prodloužila až na 70 let od smrti autora. Ve Spojených státech je obecná doba trvání majetkových práv stejně dlouhá, 70 let od smrti autora. V případě „works made for hire“ je to však již 95 let od zveřejnění díla nebo 120 let od jeho vytvoření (17 U.S.C, § 302).

Neustálé prodlužování doby trvání majetkových práv je předmětem mnoha sporů, a to především ve Spojených státech. Případ Eldred vs. Ashcroft rozhodoval až Nejvyšší soud. Zástupce žalující strany Lawrence Lessig shledával prodloužení doby ochrany na stávající hranice neústavním. Svou argumentaci mj. podložil stanoviskem několika předních světových ekonomů, podle nichž není možné přesvědčivě prokázat, že prodlužování doby trvání práv má vůbec nějaký vliv na podporu tvůrčí činnosti. Tuto snahu označili jako „rent-seeking“ (Lessig, 2004, s. 232). Soud sice návrhu nevyhověl, ale vyslovené obavy a názory jsou stále oprávněné.

Délka trvání majetkových práv u počítačových programů je možná ještě spornější. Jejich životnost je značně kratší než u jiných autorských děl (např. díla umělecká či literární) a přílišná doba ochrany spíše brzdí rozvoj celého odvětví informačních technologií. V tomto směru by se doba ochrany patentových práv jevila jako vhodnější (Zelená kniha, s. 194). Rovněž počítání od smrti posledního spoluautora může být v případě software problematické a účelnější by bylo upravit počátek od prvního uvedení na trh, nebo přímo vytvoření programu (Zelená kniha, s. 195).

Výjimky a omezení práva autorského

Jak bylo uvedeno, jiná osoba než autor může autorské dílo užít jen na základě smlouvou uděleného oprávnění a bez tohoto oprávnění jen v zákonem stanovených případech (§ 12 odst. 1 AutZ). Smluvním užitím se věnuje kapitola 2.3.4. Mimosmluvní užití (zákonné licence) nastiňuje tato část práce.

Výjimky a omezení práva autorského je možné aplikovat jen v souladu s tzv. třístupňovým testem, který je obsažen v § 29 odst. 1 AutZ a je upraven i v mezinárodních dokumentech (Bernská úmluva, článek 9), (WIPO, článek 10) a ve směrnici 2001/29/ES v recitálu 44 a článku 5. Ustanovení klade na uplatnění výjimek následující tři podmínky. Lze je uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v autorském zákoně, užití nesmí být v rozporu s běžným způsobem užití díla a konečně takovým užitím nesmí být nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora. Platnost třístupňového testu je výslovně potvrzena § 66 odst. 5 AutZ i pro počítačové programy.

Typickým mimosmluvním užitím díla je volné užití, které § 30 odst. 1 AutZ definuje jako užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu. Odstavec 3 cit. ust. ale toto omezení autorského práva pro počítačové programy přímo vylučuje. Podobně § 66 odst. 7 AutZ omezuje v případě počítačových programů uplatnění dalších mimosmluvních užití, které autorský zákon obsahuje v § 30a a v ustanoveních následujících.

Výjimky a omezení autorských práv, které jsou specifické pro počítačové programy, upravuje § 66 AutZ. Licence se vztahují na oprávněného uživatele rozmnoženiny počítačového programu, kterým se rozumí oprávněný nabyvatel takové rozmnoženiny, který má k rozmnožení vlastnické či jiné právo, a to za účelem jejího využití, nikoli jejího dalšího převodu, a dále oprávněný nabyvatel licence nebo jiná osoba oprávněná užívat rozmnoženinu počítačového programu (§ 66 odst. 6 AutZ). Definice byla do autorského zákona doplněna novelou z roku 2006 v souladu se Zprávou Komise Evropského společenství Radě, Evropskému parlamentu a ekonomickému a sociálnímu výboru z 10. dubna 2000 COM/2000/0199, která se týká implementace a provedení směrnice o ochraně počítačových programů především kvůli předcházející nedostatečné úpravě, která vyvolávala pochybnosti, kdo všechno může oprávněným uživatelem být (Důvodová zpráva, 2006). Výsledné ustanovení je ale spíše nesrozumitelné (více k tématu Telec – Tůma, 2007, s. 633).

Oprávněný uživatel může užít rozmnoženinu počítačového programu v rozsahu stanoveném v § 66 odst. 1 AutZ. Katalog výjimek byl doplněn a zpřesněn již zmiňovanou novelou z roku 2006, která transponovala ustanovení směrnice 91/250/EHS (dnes 2009/24/ES v článcích 5 a 6). Pro úplný výčet je třeba odkázat na plné znění autorského zákona, nicméně mezi výjimkami je zahrnuto právo na zhotovení záložní rozmnoženiny (odst.

1 písm. c), tzv. reverse engineering[9] za podmínek v písm. d), omezená dekompilace[10] počítačového programu za účelem zajištění interoperability (písm. e) a rozmnožování, jakož i překlad, zpracování a jiné změny počítačového programu při jeho zavedení a provozu nebo opravuje-li oprávněný uživatel chyby počítačového programu (za podmínek v písm. a) a b). Pořizování rozmnoženin, které jsou nezbytné k zavedení a uložení počítačového programu do paměti počítače, jakož i pro jeho zobrazení, provoz a přenos (tzv. technické rozmnoženiny), se považuje za rozmnožování daného programu (§ 66 odst. 2 AutZ). Výlučné autorské právo na pořizování těchto rozmnoženin je ale zákonem v souladu se směrnicí v odstavci 1 písm. a) významně omezeno ve prospěch oprávněného uživatele počítačového programu (Telec – Tůma, 2007, s. 631). Vedle oprávněného uživatele do autorského práva nezasahuje ani ten, kdo pořizuje technické rozmnoženiny, které nemají žádný samostatný hospodářský význam a jejichž jediným účelem je umožnit přenos díla počítačovou nebo obdobnou sítí mezi třetími stranami uskutečněný prostředníkem (§ 38a odst. 1 písm. a) AutZ). Rozsah těchto zákonných licencí nelze smlouvou až na jednu výjimku zúžit (§ 66 odst. 6 AutZ).

Podobný (i když stručnější) výčet výjimek a omezení autorského práva k počítačovým programům obsahuje i úprava ve Spojených státech (17 U.S.C, § 117). Není zde uvedena mj. výše zmíněná dekompilace. Spojené státy nešly jako Evropská unie cestou taxativního výčtu, ale některé výjimky dovozují na základě doktríny fair use, což je i případ dekompilace (Derclaye, 2000a, s. 5). Doktrína fair use stanovuje, že některá omezená užití díla nejsou zásahem do autorského práva (Laurent, 2004, s. 2), přičemž tato užití nejsou výslovně specifikována. K posouzení, zda konkrétní užití díla spadá pod fair use, poskytuje copyrightový zákon patřičná vodítka (17 U.S.C, § 107).

2.3.4 Licenční smlouva

Základním majetkovým právem autora je právo autorské dílo užít a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva (§ 12 odst. 1 AutZ). Takovou smlouvu autorský zákon označuje za licenční a upravuje ji v § 46 a následujících.

> *Licenční smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo užít (licenci) k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném, a nabyvatel se zavazuje, není-li podle § 49 odst. 2 písm. b) sjednáno jinak, poskytnout autorovi odměnu.* (§ 46 odst. 1 AutZ)

[9] Reverzní inženýrství je proces, jehož cílem je odkrýt princip fungování zkoumaného předmětu (http://cs.wikipedia.org/wiki/Reverse_Engineering, 23.11.2011).

[10] Dekompilací se zde rozumí překlad z jedné formy počítačového programu do jiné. Konkrétně ze strojového kódu do kódu zdrojového.

Jak již bylo poznamenáno výše, autor poskytuje nabyvateli pouze oprávnění k výkonu práva dílo užít a ne přímo toto právo, které nadále autorovi zůstává. Toto oprávnění zákon nazývá licencí. Tento pojem se však v praxi používá i pro samotnou licenční smlouvu, což sice není zcela správné, ale vzhledem k původu mnoha softwarových licencí ve Spojených státech čistě praktické. Copyrightové právo totiž rozlišuje mezi licencí coby neadresným jednostranným právním úkonem, kterým poskytuje autor (či vlastník copyrightu – práva) jiné osobě v zásadě odvolatelné svolení k určitému užití díla, a licencí coby oprávněním vzniklém na základě smlouvy, popř. translativním převodem práva na jinou osobu např. smlouvou. Samotná licence může (ale nemusí) být smlouvu, jak ji vykládá americké contract law. K tématu více v kapitole 3.2.3.

Dle § 46 odst. 2 AutZ nemůže autor poskytnout oprávnění k užití díla způsobem, který v době uzavření smlouvy ještě není znám. Písemnou formu smlouvy stanovuje zákon v § 46 odst. 3 pouze pro licenci výhradní. V případě výhradní licence autor nesmí poskytnout licenci třetí osobě a je povinen (není-li sjednáno jinak) se i sám zdržet výkonu práva užít dílo způsobem, ke kterému licenci udělil (§ 47 odst. 2 AutZ). V případě nevýhradní licence autor takto omezen není (§ 47 odst. 3) a každá licenční smlouva je právě nevýhradní, pokud z ní nevyplývá opak (odstavec 1 stejného paragrafu). Vedle výhradních a nevýhradních smluv zákon rozlišuje mezi smlouvami úplatnými a bezúplatnými. Výše citovaný § 46 odst 1 AutZ upravuje sjednání autorské odměny jako podstatnou náležitost licenční smlouvy. Odměna musí být sjednána co do výše, nebo musí být alespoň stanoven způsob jejího určení (§ 49 odst. 1 AutZ). V opačném případě je smlouva neplatná. Zákon nicméně v § 49 odst. 2 připouští dvě výjimky. Strany si mohou ve smlouvě výslovně sjednat, že se licence poskytuje bezúplatně. Druhou výjimkou je případ, kdy z jednání stran o uzavření smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít smlouvu úplatně i bez určení výše odměny. Omezenost licence co do způsobů užití díla a jejich rozsahu upravuje § 50 AutZ a omezení, která zákon klade na nabyvatele licence jsou upravena v § 51 AutZ. Nabyvatel může oprávnění tvořící součást licence též zcela nebo zčásti poskytnout třetí osobě, pokud tak bylo sjednáno v licenční smlouvě (podlicence, § 48 odst. 1 AutZ). Licenci je možné též s písemným souhlasem autora postoupit (§ 48 odst. 2 AutZ).

Autorský zákon obsahuje dvě ustanovení, která se týkají uzavírání licenčních smluv a jsou speciální k obecné úpravě v občanském zákoníku (OZ), a to v § 46 odst. 5 a 6. Proces uzavření smlouvy se v principu skládá ze dvou fází - návrhu na uzavření smlouvy a jeho přijetí. Dle § 43a odst. 1 OZ musí návrh smlouvy směřovat vůči jedné nebo více určitým osobám. Přijetím návrhu se pak dle § 43b odst. 1 OZ rozumí včasné prohlášení adresáta návrhu nebo jiné jednání, ze kterého lze dovodit jeho souhlas. Přijetí nabývá účinnosti okamžikem, kdy vyjádření souhlasu dojde navrhovateli (§ 43b odst. 2 OZ). Smlouva je pak uzavřena právě okamžikem, kdy přijetí návrhu smlouvy nabývá účinnosti. Mlčení

nebo nečinnost samy o sobě neznamenají přijetí návrhu (§ 44 odst. 1). Softwarové licence (ale v praxi i jiné autorskoprávní licenční smlouvy) často směřují vůči neurčitému okruhu osob, neboť se licenční podmínky přikládají v rozličné podobě přímo k dílu, případně se na ně odkazuje. Stejně tak se nečeká (není to rozumně uskutečnitelné) že každý adresát vyrozumí navrhovatele o přijetí těchto podmínek (návrhu smlouvy). Lze tedy dovodit, že podle samotného občanského zákoníku a standardního procesu uzavírání mnoho licenčních smluv platně uzavřeno být nemůže (Jansa, 2008, s. 32), konkrétně i (Čermák, 2001a). Z toho důvodu novela autorského zákona z roku 2006 přidala zmiňovaná ustanovení a umožnila tak sjednávání smluv prostřednictvím prostředků komunikace na dálku, které neumožňují individuální jednání (Důvodová zpráva, 2006). Odstavec 5 ustanovení § 46 AutZ umožňuje směřování projevu vůle i vůči neurčitému okruhu osob. Jedná se tedy i v tomto případě o platný návrh smlouvy. Ustanovení tak přebírá úpravu veřejného návrhu z obchodního zákoníku (§ 276 a následující ObchZ). Fázi akceptace upravuje odstavec 6: *„S přihlédnutím k obsahu návrhu nebo praxi, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo zvyklostem může osoba, které je návrh určen, vyjádřit souhlas s návrhem na uzavření smlouvy provedením určitého úkonu bez vyrozumění navrhovatele tím, že se podle ní zachová, zejména že poskytne nebo přijme plnění. V tomto případě je přijetí návrhu účinné v okamžiku, kdy byl tento úkon učiněn.“*. Nadále již tedy není třeba výslovné vyjádření souhlasu adresáta. Ustanovení je opět odrazem obdobné úpravy v obchodním zákoníku (§ 275 odst. 4).

2.4 Nový občanský zákoník

Vládní návrh nového občanského zákoníku, který v roce 2011 po mnoha letech legislativní práce začal projednávat Parlament České republiky a který je v době ukončení práce předložen k podpisu prezidentovi České republiky, má v mnohém dopad i na úpravu autorského práva na našem území. Tato kapitola by měla některé tyto změny stručně nastínit. Jedná se především o změnu pojetí věci, změny v procesu uzavírání smluv a obecnou úpravu licenční smlouvy.

Návrh nového občanského zákoníku (NOZ) prolamuje dosavadní materialistické pojetí věci jako výhradně věci hmotné a též zavádí legální definici věci v právním smyslu. Věcí v právním smyslu[11] se dle § 482 odst. 2 NOZ rozumí *„vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí“*. Dle odstavce 1 se pak právě věcí týkají subjektivní majetková práva. Novým základním rozdělením věcí je dělení na věci hmotné a nehmotné v § 489. Hmotné věci jsou ovladatelné a mají povahu samostatného předmětu (odst. 1). Naproti tomu ne-

[11] Výraz „v právním smyslu“ vyjadřuje odlišnost od věci, jak ji běžně chápeme. Jedná se o účelové právní pojetí (Telec, 2011, s. 2)

hmotné věci přirozeně nemají hmotnou podstatu a řadí se k nim i práva, jejichž povaha to připouští (odst. 2). Je pak otázkou, zda podle NOZ budou autorská díla věcmi (nehmotnými). Z § 482 odst. 1 plyne, že obecně výtvory jako projevy osobní povahy věcí být nemohou, neboť vedle složky čistě majetkové (např. autorská práva majetková) u nich vystupují i práva čistě osobnostní. Autorská díla tedy věcmi v právním smyslu dle NOZ nejsou. Autorskoprávní licenci (oprávnění k užití díla) však jako věc nehmotnou označit lze (ke stejnému dochází i Telec, 2011, s. 17).

Změny v NOZ se týkají i procesu uzavírání smluv. Nadále zůstává v platností model návrhu na uzavření smlouvy (který se označuje jako nabídka) a jeho přijetí, nicméně podstatnou změnou je, že nabídka již nemusí směřovat vůči jedné nebo více určitým osobám (§ 1722 odst. 1). Přijetí nabídky se v základním modelu nemění a NOZ tu přebírá současnou úpravu, kdy *„osoba nabídku přijme, projeví-li s ní včas vůči navrhovateli souhlas. Mlčení nebo nečinnost samy o sobě přijetím nejsou.“*. Vedle tohoto ustanovení však návrh zákona připouští i tzv. faktickou akceptaci v § 1734: *„S přihlédnutím k obsahu nabídky nebo k praxi, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo je-li to obvyklé, může osoba, které je nabídka určena, nabídku přijmout tak, že se podle ní zachová, zejména poskytne-li nebo přijme-li plnění. Přijetí nabídky je účinné v okamžiku, kdy k jednání došlo, došlo-li k němu včas.“*. Důvodová zpráva toto řešení označuje za výjimečné (Důvodová zpráva, 2011), ale pro případ uzavírání licenčních smluv prostředky komunikace na dálku by jistě využít šlo, neboť se jedná o praxi obvyklou.

Konečně obsahuje návrh NOZ obecnou úpravu licenční smlouvy, kterou poskytovatel poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (§ 2332 odst. 1 a ustanovení následující). Vládní návrh tak sjednocuje úpravu obou soukromoprávních licenčních smluv v současném právním řádu - autorskou licenční smlouvu dle autorského zákona a licenční smlouvu k předmětům průmyslového vlastnictví z obchodního zákoníku (§ 508 a následující obchodního zákoníku). NOZ pak vedle obecné licenční smlouvy obsahuje i zvláštní ustanovení pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem v § 2345 a následujících. Novinkou je, že obsah smlouvy nebo jeho část lze určit také odkazem na licenční podmínky, jež jsou stranám známé nebo veřejně dostupné (§ 2347 odst. 1), což by mělo přinést více světla do platnosti uzavření některých licenčních smluv (např. veřejné licence pro počítačové programy, kterým se tato práce věnuje (více v kapitole 3.2.2)).

Kapitola 3

Veřejné licence

V předchozí kapitole jsou popsány základy autorskoprávní ochrany v našem právním řádu (s občasným odkazem na právní úpravu ve Spojených státech) a tvoří jeden ze základních kamenů této práce. Další podstatnou částí je však i popis myšlenek, které se nacházejí za hnutím volně šiřitelných programů, svobodných děl a tím i veřejných licencí. V třetí kapitole po načrtnutí těchto idejí následuje rozbor pojmu veřejná licence a postavení takových licencí v českém právním řádu. Rovněž je začleněn přehled a stručná analýza několika nejběžnějších veřejných licencí pro počítačové programy. Tato kapitola tím spolu s kapitolou předchozí vytváří podklad pro jádro práce, kterým je rozbor některých problémů těchto licencí.

3.1 Svobodný a otevřený software

V průběhu dějin byla lidská tvořivost neomezená a právem neregulovaná. Kdokoliv mohl vyprávět příběhy, zpívat písně, či šířit knihy. Tím společnost rozvíjela svou kulturu stejně jako vynálezci a vědci svou invencí přispívali ke stavu lidského poznání a rozvíjeli jej. Právo v objektivním smyslu bylo zaměřené především na komerční aktivity, ale postupně začalo do svobodného procesu zasahovat. Autorům přiznalo výlučná práva k jejich dílům, aby s nimi mohli dále obchodovat. Vynálezcům pak dalo do rukou prostředky patentové ochrany, aby i oni mohli ekonomicky využívat své výtvory. Vznikl právní obor ochrany duševního vlastnictví (Lessig, 2004, s. 8).

Zlom však přišel s prudkým nástupem Internetu. Šíření autorských děl se významně zjednodušilo a zrychlilo, čímž vzrostl i jejich ekonomický význam. Autorskoprávní ochrana začala hrát mnohem větší roli. Již však nechránila autora a jeho zájmy. Čím dál více autorské právo hájilo ekonomické zájmy nositelů majetkových, copyrightových práv, kteří nebyli a stále nejsou schopni zareagovat na proběhlou změnu. Právo se tak stalo prostředkem protekcionismu určitých forem obchodu (Lessig, 2004, s. 9). Důsledným uplatňováním

subjektivních práv, které jim právní řád poskytuje, velké obchodní společnosti zpomalují a případně znemožňují další společenský a technologický rozvoj. Autorské právo tak již není nástrojem ochrany autorů, ale nástrojem omezení lidské kreativity (Lessig, 2004, s. 47). Reakcí na tento neutěšený stav byl vznik hnutí za svobodnou kulturu[1]. Hlavní idejí je podpora a ochrana autorů a jejich tvořivosti. Rozsah autorských práv má být omezen tak, aby další autoři, kteří chtějí na již existující díla navázat a využít jich, nebyli omezeni výlučnými subjektivními právy původních autorů (Lessig, 2004, s. xiv). Svobodná díla musí splňovat základní čtyři svobody (FreedomDef):

- **svoboda používat** dílo a požívat výhody z jeho užití
- **svoboda studovat** dílo a uplatňovat znalosti z něj získané
- **svoboda pořizovat a šířit kopie** celku nebo částí informace či díla
- **svoboda měnit a vylepšovat** dílo a distribuovat odvozená díla

Autorské právo značnou část těchto svobod omezuje (až na některé případy studování díla a pořizování kopií) a jejich předmět podřazuje pod subjektivní právo autora dílo užít. Autor však v rámci tohoto subjektivního práva může prostřednictvím licenční smlouvy poskytnout oprávnění k těmto užitím i dalším osobám. Licenční smlouva se nazývá svobodná, pokud dostojí výše uvedeným svobodám. Obdobně se pak takové autorské dílo nazývá svobodné.

Počítačové programy prodělaly obdobný vývoj jako výsledky tvořivé činnosti obecně. Na počátku informační éry vznikal software téměř výhradně v akademickém prostředí, případně byl pevně svázán s prodávaným hardwarem, a jeho ekonomická hodnota byla samostatně zanedbatelná. Nevznikala tedy ani potřeba zvláštní právní ochrany. Počítačové programy byly volně dostupné a kdokoliv je mohl měnit a vylepšovat[2]. Později však ekonomická využitelnost počítačových programů vzrostla a obchodní společnosti začaly tajit zdrojové kódy svých produktů, aby si zachovaly svou konkurenceschopnost, z čehož se posléze stala běžná obchodní politika (Lessig, 2004, s. 285).

V roce 1983 na tento trend reagoval Richard Stallman založením projektu GNU. Stallman v té době pracoval v Massachusettském technologickém institutu (MIT) a začal čelit problémům s uzavřeným zdrojovým kódem počítačových programů, které na jeho pracovišti používali. Sám přesvědčený zastánce tzv. hackerské etiky[3] a otevřených (volně

[1] V angličtině se mluví o „free culture“, přičemž je zároveň kladen důraz na slovo „free“ ve významu „free speech“ oproti „free beer“ (Lessig, 2004, s. xiv). V českém jazyce tato nejednoznačnost odpadá a používá se výraz „svobodný“.

[2] Až na obtíže s technickou dostupností, neboť Internet byl tou dobou v počátcích. Jednalo se tedy o vývoj v rámci určité komunity (obchodní společnosti, na půdě univerzity apod.).

[3] http://en.wikipedia.org/wiki/Hacker_ethic

dostupných) zdrojových kódů si vytyčil za cíl vytvoření otevřeného operačního systému a mnoha nástrojů s ním souvisejících, což se mu ve spolupráci s autorem jádra operačního systému Linux Linusem Torvaldsem povedlo. V roce 1985 založil nadaci Free Software Foundation (FSF), jejímž prostřednictvím propaguje myšlenky svobodného software, čímž položil základy svobodnému hnutí (Laurent, 2004, s. 164 an.)[4]. Je rovněž autorem licence GPL, která je předmětem rozboru níže.

Stejně jako svobodná díla i svobodný software stojí na čtyřech svobodách, které Stallman formuloval a z nichž ostatně definice svobodného díla později vznikla (Rosen, 2005, s. 2)[5]:

- svoboda používat program za jakýmkoliv účelem
- svoboda studovat, jak program pracuje, a možnost přizpůsobit ho svým potřebám
- svoboda redistribuovat kopie programu
- svoboda vylepšovat program a zveřejňovat zlepšení, aby z nich mohla mít prospěch celá komunita

Svobodný software (*free software*) je takový software, který je šířen pod licenční smlouvu, jejímž prostřednictvím autor (či jiný nositel majetkových práv) poskytuje třetím osobám oprávnění ke všem způsobům užití díla, které jsou pokrývány uvedenými svobodami. Licenční smlouva se v tomto případě označuje za svobodnou[6].

Vedle pojmu svobodný software se lze často setkat s termínem „otevřený software“ (*open source software*). Jedná se o počítačový program, k němuž je volně k dispozici zdrojový kód (zdrojový kód programu je otevřený). Pojmy nejsou zcela ekvivalentní. Na jedné straně je k naplnění svobod (a to všech až na první) prakticky nezbytně nutný přístup ke zdrojovému kódu dotčeného programu (jinak by bylo dosažení svobod velmi obtížné). Na straně druhé však veřejně dostupný zdrojový kód nezaručuje, že jsou licenční podmínky daného programu v souladu se čtyřmi svobodami. Otevřený zdrojový kód tak představuje pouze podmínku nutnou a ne postačující k rozpoznání, zda je předmětný software svobodný. Je jen prostředkem k dosažení cíle, kterým je svobodný software (Rosen, 2005, s. 3). Přesto se oba termíny často zaměňují, aniž by to mělo nějaké praktické důsledky. Jak svobodný software, tak software otevřený se řadí do větší skupiny volně šiřitelného software a svobodné či otevřené licence je možné nazvat veřejnými.

[4]Vyčerpávající popis historie vzniku hnutí za svobodný software a Stallmanova významu lze nalézt v publikaci (Williams, 2002).

[5]Překlad pochází ze stránek Wikipedia.org (http://cs.wikipedia.org/wiki/Svobodný_software [cit. 2.12.2011]). Původní znění s rozsáhlým komentářem lze nalézt v (WhatIsFreeSoftware).

[6]Zda daná licenční smlouva splňuje uvedené podmínky určuje Free Software Foundation.

V současné době je požadavek na otevřenost zdrojového kódu podrobněji rozveden v definici obecně prospěšné společnosti Open Source Initiative (OSI). Ta zároveň uděluje licencím, jež definici splňují, osvědčení, které má v komunitě autorů počítačových programů a jejich uživatelů velkou váhu. Oproti svobodnému software a FSF je přístup OSI pragmatičtější. Vyzdvihuje spíše obchodní model a otevřenost chápe více jako prostředek k vývoji lepšího, levnějšího a bezpečnějšího software. Svobodné hnutí je ideologicky rozdílné a jeho cíle jsou sociálně-politické. OSI je tak ze strany FSF a Richarda Stallmana často kritizována (např. Stallman – Poynder, 2006 nebo Stallman, 2007).

Podmínky, které společnost OSI na software a licenci klade, jsou uvedeny v příloze A na konci práce. Rosen ve své knize tuto definici otevřeně kritizuje (Rosen, 2005, s. 6 a následující). Některá ustanovení jsou nejasná a použité obraty mohou být v kontextu americké právní kultury zavádějící. Body sedm, osm a devět označil přímo za zbytečné. Sám proto navrhl principy, kterými popsal otevřený software a kterými se otevřené licence řídí (Rosen, 2005, s. 8 a následující):

- Nabyvatelé licence mohou použít otevřený počítačový program k libovolnému účelu.
- Nabyvatelé licence mohou pořizovat kopie otevřeného počítačového programu a šířit je bez poskytnutí odměny poskytovateli licence.
- Nabyvatelé licence mohou vytvářet odvozená díla otevřeného počítačového programu a šířit je bez poskytnutí odměny poskytovateli licence.
- Nabyvatelé licence mají možnost přístupu ke zdrojovému kódu otevřeného počítačového programu a k jeho využití.
- Nabyvatelé licence mohou kombinovat otevřený počítačový program s jinými programy.

Podobné zásady otevřeného software uvádí i (Lee, 1999, s. 27). Společnými znaky všech uvedených definic jsou především absence omezení nabyvatelů licence a přístup ke zdrojovému kódu. Ne všechny otevřené licenční podmínky však šíření zdrojového kódu s počítačovým programem přímo vyžadují. Pouze ho nezakazují a poskytovatelům licence šíření umožňují (Rosen, 2005, s. 191)[7]. Pokud by však byl nějaký počítačový program šířen pod otevřenou licencí, přičemž by autor zdrojový kód neposkytl (byť na vyžádání), open source komunita by takový projekt zcela jistě nepřijala, dotčený počítačový program by zůstal nevyužit a nebyl by dále rozvíjen (Rosen, 2005, s. 80).

[7]Příkladem může být nová BSD licence. Naproti tomu licence GPL šíření zdrojového kódu striktně vyžadují. Více v kapitole 3.4.

Rozšířeným jevem je mezi počítačovými programy tzv. public domain, tedy počítačové programy nepodléhající vůbec autorskoprávní ochraně. Může se jednat se o programy, u nichž se autor vzdal veškerých svých práv a dal je volně k dispozici, což ale podle české právní úpravy nepřichází v úvahu a ani podle judikatury U.S. není jednoznačné, zda je takový úkon platný. Do sféry public domain náležejí výtvory, které nejsou chráněny autorským právem vůbec z podstaty (§ 2 odst. 6, potažmo § 65 odst. 2 AutZ), popř. u chráněných děl proto, že doba jejich ochrany již uplynula (volná díla ve smyslu § 28 AutZ). Public domain upravuje též § 3 AutZ upravující výjimky z ochrany ve veřejném zájmu (např. úřední díla, jako jsou různé veřejné listiny, a výtvory tradiční lidové kultury). Autor se nemůže, jak bylo uvedeno, svých osobnostních a majetkových práv vzdát (§ 11 odst. 4 a § 26 odst. 1 AutZ). Jedinou alternativou jsou tak nerestriktivní veřejné licence. Velmi podobná je situace ve Spojených státech, pouze množina volných děl je oproti našemu autorskému zákonu užší (Rosen, 2002).

3.2 Veřejné licence z pohledu českého právního řádu

Pojem veřejná licence český právní řád nezná a zmiňován příliš není ani v odborné literatuře, přestože právě veřejné licence představují zajímavý problém hodný širšího zkoumání. Termín se pokusil teoreticky vymezit Petr Jansa ve své diplomové práci z roku 2008 (Jansa, 2008). Cílem této podkapitoly je tuto definici přiblížit a pomoci tak k jejímu pevnějšímu zakotvení v české literatuře. Zároveň je nutné upozornit na některé problémy, které s veřejnými licencemi z pohledu českého práva nastávají.

3.2.1 Definice veřejné licence

Jansa nejprve prozkoumal základní společné znaky vybraných zkoumaných licencí a dospěl k následující definici, v níž vychází z terminologie platného autorského zákona (Jansa, 2008, s. 25):

> *Veřejnou licenci lze... definovat jako nevýhradní bezúplatnou licenci poskytovanou autorem po celou dobu ochrany díla neurčitému okruhu osob, která opravňuje nabyvatele dílo dále šířit a kterou konkludentně získá každý, kdo dílo v souladu s licencí užívá.*

Tato formulace tvoří obecný základ pro širokou skupinu licenčních smluv. Veřejnými licencemi jsou dle definice bezpochyby i otevřené a svobodné licence, což je dále v textu ilustrováno na vybraných příkladech. K uvedené definici pouze připojují další prvky, např. otevřený zdrojový kód, oprávnění používat počítačový program za jakýmkoliv účelem, oprávnění vytvářet modifikace díla a šířit je.

Veřejné licence jsou k dispozici v podobě standardizovaného textu, který autor ke svému počítačovému programu může přiložit (a zpravidla tak činí, případně je k tomu přímo povinen z textu konkrétní licence) nebo na text veřejné licence odkázat. Tím vyjadřuje svou vůli daný počítačový program poskytovat za podmínek uvedených v licenci (Jansa, 2008, s. 19).

Z hlediska českého práva jsou veřejné licence vždy nevýhradní. V opačném případě by byla vyloučena možnost poskytovat licenci více nabyvatelům, což by zjevně bylo v rozporu s cílem veřejných licencí – neomezeně šířit licencované autorské dílo.

3.2.2 Vznik licenční smlouvy

Jednání, kterým autor vyjadřuje svou vůli poskytovat svůj počítačový program za podmínek určité licence, lze interpretovat jako jednostranný právní úkon, kterým autor poskytuje oprávnění k výkonu majetkového práva dílo užít (Jansa, 2008, s. 50). Dle autorského zákona však takový jednostranný úkon dovolen není a jediný způsob, kterým autor může oprávnění k výkonu práva dílo užít poskytnout, je uzavření licenční smlouvy (§ 12 odst. 1 AutZ).

V kapitole 2.3.4 byl popsán proces uzavření licenční smlouvy. Jak bylo řečeno, skládá se tento proces ze dvou fází – z návrhu na uzavření smlouvy a z jeho přijetí. V kontextu veřejných licencí a zvláštní úpravy uzavírání licenčních smluv v autorském zákoně (§ 46 odst. 5 a 6) lze za návrh považovat přiložení textu licence k autorskému dílu či jiné spojení díla s licencí (např. elektronickým odkazem) a tím i umístění mezi veřejně přístupná díla (např. na webových stránkách či jiným způsobem prostřednictvím Internetu nebo nabídkou CD). Tento návrh, jak je v definici veřejné licence uvedeno, směřuje vůči neurčitému okruhu osob a z hlediska § 46 odst. 5 AutZ se jedná o platný návrh. Z definice dále vyplývá, že licenci získá konkludentně každý, kdo dílo v souladu s ní užívá. Uživatel tím prokazuje svou vůli být vázán podmínkami dané licence a z hlediska § 46 odst. 6 AutZ se jedná o platné vyjádření souhlasu s návrhem na uzavření smlouvy, který musí v principu v době vyjádření souhlasu stále existovat. Návrh na uzavření licenční smlouvy tak trvá po celou dobu ochrany díla (Jansa, 2008, s. 34). Lze tedy konstatovat, že podle platné úpravy dochází v případě veřejných licencí k uzavření licenční smlouvy a autor poskytuje oprávnění k užití díla na celou dobu jeho ochrany (Jansa, 2008, s. 23).

Obsahem licenční smlouvy (veřejné licence) jsou podmínky, které autor ke svému dílu přiložil nebo na ně určitým způsobem odkázal. Občanský zákoník a ani autorský zákon takové odkázání neupravují, ale příbuzný institut lze nalézt v obchodním zákoníku v podobě obchodních podmínek (§ 273 odst. 1 ObchZ). Vzhledem ke smluvní volnosti nelze takový způsob vyloučit ani v případě občanského a autorského práva. Vládní návrh NOZ tuto variantu přímo připouští (jak bylo uvedeno v kapitole 2.4).

Americká literatura se vzhledem k odlišné úpravě uzavírání smluv v tamějším právním řádu tomuto problému věnuje více a rozlišuje mezi různými způsoby vyjádření návrhu na uzavření smlouvy a následného souhlasu. K problematice lze nalézt i řadu soudních rozhodnutí (Specht vs. Netscape). Pro hlubší zájem je možné odkázat např. na (Laurent, 2004, s. 149 a 150), (Lee, 1999, s. 74–81) a (Rosen, 2005, s. 60).

3.2.3 Bezúplatnost veřejných licencí

Veřejná licence je koncipována jako bezúplatná[8]. Autorský zákon vyžaduje sjednání výše odměny nebo alespoň způsobu jejího určení pod sankcí neplatnosti licenční smlouvy (§ 49 odst. 1). Jak bylo uvedeno v kapitole 2.3.4, zákon připouští pouze dvě výjimky. Buď z jednání stran plyne vůle uzavřít smlouvu úplatně, nebo strany ve smlouvě přímo sjednají, že se licence poskytuje bezúplatně. Velká část veřejných licencí však bezúplatnost přímo nezmiňuje. Na druhou stranu jejich bezúplatnost vyplývá jak z textu a jeho formulace, tak především ze samé vůle autorů těchto licencí (vizte např. ideje hnutí svobodného software). Proto je třeba jejich bezúplatnost považovat za sjednanou v souladu s § 49 odst. 2 písm. b) AutZ (Jansa, 2008, s. 35).

Jansa ve své práci uvedl i jinou účelovou konstrukci pro případ, že ve veřejné licenci není bezúplatnost sjednána (Jansa, 2008, s. 35):

> *Veřejné licence poskytují autoři, jejichž cílem je, aby jejich dílo vešlo ve známost a ostatní je užívali. Za nepeněžitou odměnu pro autora ve smyslu § 49 odst. 1 AutZ lze v tomto případě považovat i samotný fakt, že nabyvatel licence dílo spolu se jménem autora dále šíří, využije jeho část ve svém díle, nebo že autor ve výsledku figuruje jako spoluautor nějakého komplexnějšího tvůrčího projektu. V případě, že licence obsahuje licenční prvek zachování licence, lze za další druh plnění ve prospěch autora považovat i skutečnost, že mu (alespoň potenciálně) budou k dispozici modifikace jeho vlastního díla a souborná díla, do kterých bude zařazeno. Lze tedy argumentovat též tak, že ve veřejných licencích (ať už obsahují ujednání o bezúplatnosti nebo ne) je vždy sjednána nepeněžitá odměna pro autora ve formě určitého plnění, kterým je samotné užití díla v souladu s licencí.*

Tato koncepce se přes svou zdánlivou nešikovnost velmi podobá argumentaci soudů ve Spojených státech a tamější právní nauky při posuzování podmínek pro vznik smluv.

[8] Není však vyloučeno, aby autor získal šířením počítačového programu prospěch. Některé licence dokonce různé způsoby komerčních aktivit předvídají. Může se jednat o platbu za technickou podporu nebo jinou přidanou hodnotu.

Copyrightové právo rozlišuje mezi licencí coby jednostranným právním úkonem, kterou dává autor (či vlastník copyrightu) třetí osobě oprávnění k určitému užití díla, a uzavřením licenční smlouvy, popř. translativním převodem práva (copyrightu) na třetí osobu, které se zpravidla děje prostřednictvím smlouvy, což v případě veřejných licencí nepřipadá s ohledem na jejich charakter v úvahu. Užití díla, ke kterému se oprávnění poskytuje, může být např. kopírování, změna nebo šíření autorského díla. Rozsah může být poskytovatelem licence omezen a stejně tak může být licence navázána na další podmínky (např. zaplacení autorského poplatku). Vztah mezi poskytovatelem a nabyvatelem licence však může být interpretován jako smluvní i v případě, že k licenci, která je předmětem smlouvy, jsou připojeny další závazky, které nejsou předmětem copyrightového práva[9] (ContLicenses). Podobně jako v našem právním řádu i americké smluvní právo při uzavírání smluv rozeznává fázi návrhu a fázi vyjádření souhlasu s návrhem smlouvy. Vyjádření souhlasu však musí být explicitní (na rozdíl od nabytí obyčejné licence, kdy nabyvatel není nucen k žádnému výslovnému úkonu, i když i toto je sporné (ContLicenses)), jak bylo uvedeno na konci předchozí kapitoly. K těmto dvěma podmínkám platného uzavření smlouvy se připojuje ještě třetí, tzv. *consideration* (pojem je možné přeložit jako závazek, protiplnění). Obě strany se musí zavázat poskytnout protistraně nějaké plnění. Tímto se smlouva odlišuje od daru, který není právně vymahatelný (Rosen, 2005, s. 51–66). Závazky nemusejí být pouze peněžité a dle judikatury amerických soudů jsou nároky velmi nízké. V případě veřejných licencí se má za to, že plněním poskytovatele je oprávnění k užití autorského díla. Se závazkem nabyvatele je situace poněkud složitější, nicméně postačí, že se nabyvatel zaváže, že se bude řídit podmínkami licence (ContLicenses) a (Laurent, 2004, s. 148). Bylo tak judikováno i v případu Jacobsen vs. Katzer.

Zda je konkrétní veřejná licence pouhou licencí nebo smlouvou, zůstává otázkou. Některé licence (např. MPL) jsou koncipovány jako smlouvy, jiné žádné další podmínky mimo copyrightové právo neobsahují. Licence GNU GPL přímo říká, že smlouvou není a je pouhou licencí. Přesto jsou některá její ustanovení spíše smluvní (ContLicenses). Důležitým výsledkem případu Jacobsen vs. Katzer je pak to, že i v případě interpretace veřejné licence jako smlouvy je její porušení za určitých (a v případě veřejných licencí zřejmě splněných) podmínek i porušením copyrightu.

Situace v českém (a potažmo i v kontinentálním) právním řádu je v tomto směru naštěstí jednodušší a oprávnění k užití díla lze poskytnout pouze licenční smlouvou dle autorského zákona, což na druhou stranu přináší problémy v případě aplikace zahraničních veřejných licencí, které smlouvami nejsou.

[9] Např. smluvní ustanovení o odpovědnosti za škodu. Je ale možné rozšířit definici některých pojmů.

3.2.4 Problémy licenčních podmínek

Veřejné licence a jejich licenční podmínky vznikly v drtivé většině pod vlivem právní úpravy na území Spojených států. Jejich posouzení a výklad je však nutné učinit z hlediska právního řádu, na jehož území má k ochraně dojít (více v kapitole 4.3). V našem případě tedy musí dojít k posouzení z hlediska českého autorského zákona, případně dalších souvisejících předpisů (Telec – Tůma, 2007, s. 483).

Z toho důvodu mohou licenční podmínky obsahovat ustanovení v podobě zákazů či omezení, které česká úprava nezná nebo taková jednání explicitně umožňuje. Tyto části licence budou vůči jejímu nabyvateli neúčinné (Povolná, 2008, s. 39). Pokud jsou neplatná ustanovení oddělitelná, nezpůsobí neplatnost celé licenční smlouvy (§ 41 občanského zákoníku).

Dalším z problémů licenčních podmínek jsou technické novinky a nové způsoby užití autorského díla, které v době vzniku textu licence ještě nebyly známy. Autorský zákon vylučuje možnost poskytnout oprávnění k výkonu práva dílo užít neznámým způsobem, ale tuto skutečnost váže až k okamžiku uzavření smlouvy (§ 46 odst. 2). Vzhledem k tomu, že autorův návrh na uzavření licenční smlouvy trvá po celou dobu ochrany díla (vizte kapitolu 3.2.2), poskytuje autor v důsledku oprávnění i k takovým užitím díla, které v době jeho vytvoření ještě nebyly známy.

Některé komunitní softwarové projekty, jejichž vývoje se účastní mnoho autorů, vyžadují po přispěvatelích k prosazování zájmů a dostání licenčních podmínek převod jejich práv (copyrightu) na projekt (*assignment of ownership*). Vlastníkem práv je pak pouze jedna osoba, což zjednodušuje některé problémy, které mohou v souvislosti s vývojem nastat. Příkladem může být změna licence (kapitola 7.3) nebo vymáhání práv. Jednotliví autoři však tato práva převodem ztrácejí. Není třeba zdůraznit, že takový převod je možný jen dle Copyright Act ve Spojených státech (více se problematice věnuje Rosen, 2005, s. 34) a dle českého právního řádu není uskutečnitelný. Jiným řešením je separátní licence autora příspěvku, jejímž nabyvatelem je opět projekt (rozumí se entita za projektem stojící, nebo nějaká odpovědná osoba). Příkladem jsou projekty nadace Apache a jejich Apache Contributor License Agreement[10]. Licenční podmínky musí být v takových případech velmi široké a permisivní. V mnoha případech ale nejsou vedlejší licenční smlouvy ani potřebné, pokud jsou příspěvky šířeny pod kompatibilní licencí (Rosen, 2005, s. 95).

3.2.5 Poskytnutí licence odvozeným nabyvatelům díla

Významným předpokladem pro šíření autorského díla je skutečnost, že oprávnění k užití díla dle licenčních podmínek veřejné licence získá i tzv. odvozený nabyvatel díla. Tím se

[10] http://www.apache.org/licenses/icla.txt

myslí nabyvatel, který přístup k dílu nezíská přímo v prvním stupni od autora, ale prostřednictvím mezičlánku, kterým je jiný (předchozí) nabyvatel díla. Právním problémem v takovém případě je, zda odvozený nabyvatel získává licenci resp. podlicenci přímo od jeho poskytovatele (a tím pádem z celkového pohledu podlicenci), nebo získává licenci od původního autora díla či jeho modifikace bez dalšího prostředníka.

Podlicencí se dle autorského zákona rozumí oprávnění tvořící součást licence, které může na základě souhlasu autora nabyvatel zcela nebo zčásti poskytnout třetí osobě (§ 48 odst. 1 AutZ). Pro podlicenční smlouvu platí obdobně ustanovení pro smlouvu licenční (§ 57 AutZ). V případě veřejných licencí pak není vyloučeno tzv. řetězení podlicencí a vznik licenčního řetězce, který pro každého nabyvatele začíná původním autorem (resp. autorem modifikace díla) a přes třetí osoby, které vystupují zároveň v roli nabyvatele i poskytovatele, pokračuje formou podlicencí až ke konečnému odvozenému nabyvateli. Poskytnutí podlicence je v každém článku řetězce vázáno na souhlas poskytovatele licence a všech předchozích poskytovatelů podlicencí (Telec – Tůma, 2007, s. 503). Tato konstrukce je v současné době široce přijímána (Aujezdský, 2009a), má však své problémy. Některé veřejné licence možnost podlicencování vůbec nezmiňují (např. BSD), nebo ji přímo vylučují (licence GPLv3 a licence Creative Commons). Dalším problémem je přerušení licenčního řetězce v případě porušení licenčních podmínek jedním z článků celého řetězce.

Petr Jansa ve své diplomové práci proto tuto konstrukci odmítl a navrhl výklad jiný (Jansa, 2008, s. 42 a následující). Každý odvozený nabyvatel získává plnou licenci přímo od autora díla a předchozí poskytovatel díla vystupuje pouze v roli posla (Jansa, 2008, s. 48). Poskytovatel tak s dílem doručuje návrh autora na uzavření licenční smlouvy a v případě vyjádření souhlasu nabyvatelem vzniká nová licenční smlouva mezi autorem a nabyvatelem bez účasti třetí osoby. Tato interpretace je z hlediska fungování veřejných licencí vhodnější a je podpořena například i licencí GPL (kapitola 3.4.4).

3.2.6 Odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu

Veřejné licence bezvýjimečně upravují odpovědnost autora za šířený počítačový program, resp. vyloučení této odpovědnosti. Autor poskytuje své dílo bezúplatně a není v jeho zájmu, aby nabyvateli odpovídal za vlastnosti, které by dílo mělo mít. Rozsáhlejší počítačové programy navíc nemohou být z principu přes veškerou snahu bezchybné.

V kontextu veřejných licencí přicházejí v úvahu dva soukromoprávní instituty, a to odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu. Rozboru ustanovení licencí o odpovědnosti z pohledu českého práva je věnována dostatečná pozornost. Vizte např. (Cepl, 1999), (Aujezdský, 2009b) nebo příslušné pasáže diplomových prací (Povolná, 2008, s. 65) a (Jansa, 2008, s. 81 a následující).

Odpovědnost za vady je v občanském zákoníku upravena v § 499 a následujících. Ustanovení § 499 OZ praví, že *„Kdo přenechá jinému věc za úplatu, odpovídá za to, že věc v době plnění má vlastnosti výslovně vymíněné nebo obvyklé, že je ji možno použít podle povahy a účelu smlouvy nebo podle toho, co účastníci ujednali, a že věc nemá právní vady.“*. Počítačové programy ale z hlediska práva nejsou věcmi v právním smyslu a situace se zřejmě nezmění ani s příchodem nového občanského zákoníku (vizte kapitolu 2.4). Navíc je veřejná licence bezúplatná a obecnou úpravu odpovědnosti za vady lze tedy vyloučit. V úvahu by mohla přijít analogie s darovací smlouvou, kde je odpovědnost za vady upravena v § 629 OZ (*„Dárce je povinen při nabídce daru upozornit na vady, o nichž ví. Má-li věc vady, na které dárce neupozornil, je obdarovaný oprávněn věc vrátit.“*). V kontextu veřejných licencí se ale nejspíše neuplatní ani toto ustanovení. Rozbor lze tedy uzavřít konstatováním, že dle OZ je odpovědnost za vady počítačových programů bez užití analogie vyloučena. Veřejné licence často uvádějí, že program je poskytován, jak stojí a leží (*as-is*). U takových věcí je odpovědnost zcizitele výrazně omezena (§ 501 OZ). Dle judikatury lze ale věc zcizit, jak stojí a leží, pouze pokud je určená úhrnem (Bednář, 2011).

Odpovědnost za škodu upravuje § 415 a následující v OZ. Odpovědnosti se nelze vzdát a jediným způsobem vyloučení je vyvinění se. Škůdce musí prokázat, že porušení právní povinnosti (nejspíše generální prevenční povinnosti v § 415 OZ) nebylo kryto zaviněním.

Ustanovení veřejných licencí o vyloučení odpovědnosti, která nejsou v souladu s výše uvedeným, lze považovat za neplatná. Mnoho licencí však možnost odlišné úpravy v různých právních řádech reflektuje a požaduje vyloučení odpovědnosti do míry, která je povolená daným právním řádem.

3.3 Proprietární licence a její znaky

Protikladem veřejné licence je licence proprietární. I proprietární licence poskytuje třetí osobě oprávnění k určitým způsobům užití díla. Oprávnění jsou však velmi sporá a rozhodně nenaplňují znaky svobodného software. Nabyvatel licence zpravidla může pouze v omezeném rozsahu dílo (počítačový program) používat. Další šíření, či modifikace programu jsou vyloučeny. To mimo jiné i z důvodu uzavřenosti zdrojového kódu. Některé proprietární licence sice nabyvateli přístup ke zdrojovým kódům umožňují, ale pouze za velmi specifických podmínek. S kódem a získanými znalostmi obyčejně není možné dále nakládat. Pokud společnost, která svůj počítačový program šíří pod proprietární licencí s uzavřeným zdrojovým kódem (resp. s otevřeným ale s restriktivními podmínkami, které neumožňují jeho další využití), zanikne, zaniká s ní ve většině případů i samotný program,

v jehož dalším vývoji není možné pokračovat (Laurent, 2004, s. 119).

Proprietární licence se často zaměňují za licence komerční. Jedná se ale o odlišné termíny. Komerční licence jsou takové, za které musí nabyvatel poskytovateli licence zaplatit. Proprietárnost licence souvisí pouze s omezeními, které poskytovateli klade. Komerční licence tak může být jak proprietární (a velmi často i je), tak veřejná (Rosen, 2005, s. 52).

Příkladem proprietárních licencí je EULA (*end user license agreement*), pod kterou svůj software šíří společnost Microsoft. Je jí ale i Microsoft Shared Source Initiative, která vybraným společnostem zpřístupňuje zdrojový kód produktů Microsoftu. Příklad klasické proprietární licence k hypotetickému software vizte i v (Laurent, 2004, s. 114 a následující).

3.4 Příklady veřejných licencí pro počítačové programy

V této kapitole jsou představeny jedny z nejrozšířenějších veřejných licencí pro počítačové programy. Jejich popis a rozbor nemá být vyčerpávající, k tomu je určena citovaná literatura (zejména Laurent, 2004 a Rosen, 2005). Cílem je vystihnout podstatné rysy jednotlivých licencí a relevantní body pro další kapitoly práce.

Při rozboru veřejných licencí v praxi obvykle dochází ke střetu ryze právního výkladu a výkladu, který nabízí komunita, která licence využívá a má odborné znalosti o technickém pozadí veřejných licencí (Copenhaver, 2009). Právní výklad by měl respektovat původ veřejných licencí a využívat komunitního výkladu jako vodítka u nejasných ustanovení. Na druhou stranu je třeba mít na paměti, že v případě sporů je důležitý právě výklad právní (potažmo soudní interpretace).

Všechny uvedené veřejné licence lze rozdělit do dvou odlišných skupin. První tvoří licence akademické (nebo též permisivní) a do druhé skupiny se řadí licence reciproční (copyleftové). Jak název říká, mají akademické licence původ v akademickém prostředí. Univerzity a výzkumné ústavy pod nimi šířily svůj software. Tyto licence nekladou žádná omezení na šíření modifikací a odvozených děl. Celý program nebo jeho části mohou být využity jakýmkoliv způsobem, například i jako část proprietárního software. Oproti tomu reciproční licence tuto činnost svazují restriktivní podmínkou. Modifikace a odvozená díla mohou být šířena opět jen pod tou samou licencí jako dílo původní a zůstávají tak stále přístupná komunitě (Rosen, 2005, s. 69 a 70).

Přes jiný původ si jsou obě skupiny licencí v mnohém podobné. Hlavní odlišnosti jsou způsobené pouze rozdílným přístupem k nárokům, které jsou kladeny na odvozená díla a modifikace. Kapitoly 5 nebo 6 popisují důsledky, které jsou s těmito odchylkami spojené. Z hlediska běžného uživatele volně šiřitelných programů nemá dělení na akademické a reciproční licence velký smysl. Běžné užívání veřejně licencovaných počítačových pro-

gramů není účelově omezené a reciproční ustanovení se v takových případech neuplatní (Rosen, 2005, s. 49).

Z uvedených příkladů je typickým představitelem akademické licence licence BSD a dále mezi ně patří licence MIT a Apache. Licence GNU GPL je pro změnu charakteristickou reciproční licencí.

3.4.1 Licence BSD

Pojem BSD licence zahrnuje celou rodinu permisivních veřejných licencí. Původní licence byla použita pro operační systém Berkeley Software Distribution (BSD) z Kalifornské univerzity, po kterém je pojmenována (BSD – Wikipedia). Plné znění tzv. nové (nebo modifikované) licence je uvedeno v příloze B. Jak vidno, představuje licence pouze šablonu (v podstatě se jedná o formulářovou adhezní smlouvu), do které autor pouze doplní relevantní údaje. Licence začíná tzv. copyrightovou doložkou, která má v dnešní době pouze informativní charakter.

Autor licenční smlouvou poskytuje nabyvateli oprávnění k dalšímu šíření (redistribuci) počítačového programu v obou jeho formách a k jeho dalším užitím, přičemž zmíněno je zejména právo dílo měnit. Vzhledem k původu licence a formulaci ustanovení je třeba termín redistribuce z hlediska rozsahu práv dílo užít interpretovat co nejšířeji. Zjevně zahrnuje právo na rozmnožování, rozšiřování, sdělování veřejnosti, pronájem atd. dle českého autorského zákona. Oprávnění poskytovaná nabyvatelem jsou vázána na tři podmínky. První dvě vynucují přiložení licenčních podmínek a textu licence při dalším šíření díla. V případě strojového kódu tak má být učiněno v dokumentaci, případně v dalších materiálech. Třetí podmínka je pouze ochranou dobrého jména autora pro případ šíření odvozeného díla. Konečně pak licence obsahuje ustanovení o vyloučení odpovědnosti za vady a škodu, kterému se obecně věnuji v kapitole 3.2.6.

Licenční podmínky nezakazují využití počítačového programu v proprietárním software a nevyžadují, aby případné odvozené dílo bylo vráceno k volnému užití komunitou jako copyleftové licence. S tím je spojená i problematika otevřenosti zdrojového kódu. BSD licence otevřenost nepřikazuje. Jak ale bylo uvedeno v kapitole 3.1, prakticky se tak obvykle děje. V textu licence rovněž není zmíněna bezúplatnost licence, což však z hlediska autorského zákona nečiní problém (vizte kapitolu 3.2.3).

Původní BSD licence obsahovala do roku 1999 ještě jednu podmínku, kvůli které licence nesplňuje definici open source (FSF ji ale považuje za svobodnou):

> *All advertising materials mentioning features or use of this software must display the following acknowledgement: This product includes software developed by the <organization>.*

V případě mnoha modifikací počítačového programu mohlo dojít k řetězení takových proklamací, což bylo z mnoha stran kritizováno (BSDAdv) a v reakci bylo reklamní ustanovení Kalifornskou univerzitou z licence odstraněno. Přesto může v softwarových projektech přežívat, neboť změna se týká pouze nově licencovaných autorských děl. Je tedy důležité rozlišovat mezi původním a novým zněním BSD licence.

3.4.2 Licence MIT

Název licence MIT je odvozen od Massachusettského technologického institutu (Massachusetts Institute of Technology – MIT), kde licence vznikla. Je velmi podobná modifikované licenci BSD, ale z právního hlediska je čistější. Obsahuje ucelenější výčet práv, ke kterým autor poskytuje oprávnění. Zmiňuje svou bezúplatnost (co se týče poskytnutí licence autorem nabyvateli. Výčet zahrnuje i oprávnění k prodeji kopií software. Tím ale není dotčena bezúplatnost samotné licence.). Kromě počítačového programu se licence vztahuje i na přiloženou dokumentaci. V textu je zmíněno i oprávnění k poskytnutí podlicencí. Jak ale bylo poznamenáno v kapitole 3.2.5, není tato konstrukce v kontextu českého práva nejvhodnější. Náhled na problematiku podlicencování z hlediska copyrightového práva lze získat v (Rosen, 2005, s. 87 a následující). Oprávnění poskytovaná licencí jsou omezena jedinou podmínkou a tou je uvedení textu licence při dalším šíření díla. Ustanovením o vyloučení odpovědnosti se podrobněji věnuje kapitola 3.2.6.

Stejně jako BSD i MIT licence existuje v několika verzích. Znění uvedené v příloze C a výše rozebrané se nazývá licence Expat. Jiná verze (licence X11) obsahuje navíc podobné ustanovení jako modifikovaná BSD licence o ochraně dobrého jména autora programu:

> *Except as contained in this notice, the name(s) of the above copyright holders shall not be used in advertising or otherwise to promote the sale, use or other dealings in this Software without prior written authorization.*

3.4.3 Licence Apache

Licence Apache je další permisivní licencí. Jejím autorem je nadace Apache Software Foundation, která ji využívá pro své softwarové projekty (mezi nejznámější patří HTTP server Apache[11]). Je ale široce využívána i pro jiné volně šiřitelné programy (Apache – Wikipedia). V současné době existuje již ve třech časových verzích, přičemž nejnovější verze 2.0 pochází z roku 2004 a pozornost je v této kapitole věnována právě jí (plné znění se nachází v příloze D).

[11] http://httpd.apache.org/

První článek licence je věnován definicím základních pojmů, které se v licenci používají. Je třeba vykládat je v kontextu českého autorského zákona, což může způsobit neplatnost některých ustanovení, resp. jejich jiný význam (např. definice licence, poskytovatele licence, nebo třeba i odvozeného díla). Apache licence je zřejmě koncipovaná jako smluvní ujednání (vizte kapitolu 3.2.3), a dává tak prostor smluvní volnosti jednotlivých stran. Definice zdrojového a strojového kódu (a potažmo tedy i autorského díla) je oproti běžným zvykům rozšířena i o dokumentaci a další pomocné soubory, které k počítačovému programu přirozeně náleží (např. konfigurační soubory). Licence definuje mj. termíny příspěvek (*contribution*) a přispěvatel (*contributor*). Příspěvkem se ve zkratce rozumí taková autorská díla, která jsou odvozenými díly (modifikace) originálního licencovaného programu a jejichž autor je poskytne původnímu autorovi k začlenění do původního díla (k podrobnostem o otevřeném vývoji vizte kapitolu 4). Takový příspěvek pak bude dle článku 5 šířen pod licencí Apache, pokud není sjednáno jinak.

Článkem druhým poskytuje autor (či autoři včetně přispěvatelů) nabyvateli časově a místně neomezenou, nevýhradní, bezúplatnou a neodvolatelnou licenci k vyjmenovaným právům dílo užít. Třetí článek je paralelou pro patentová práva a Apache je tak smíšenou licenční smlouvou. Ve čtvrtém článku se nacházejí podmínky pro další šíření počítačového programu. Jsou podrobněji rozpracovány než u licencí BSD a MIT. Poslední věta čtvrtého odstavce výslovně zmiňuje možnost šíření modifikace díla pod jinou licencí než Apache, pokud jsou její podmínky s licencí Apache v souladu. Je tak možné zahrnout licencované dílo i do proprietárního softwarového projektu. Chybí rovněž požadavek na otevřenost zdrojového kódu.

Zbylé články se věnují vyloučení odpovědnosti a k licenci je přiložen i návod na připojení licenčních podmínek k autorskému dílu. Narozdíl od předchozích časových verzí a jiných licencí je tak učiněno formou odkazu na licenční podmínky.

Verze 2.0 licence Apache je postavena na stejných myšlenkových základech jako licence BSD a MIT. Nicméně je z právně-technického hlediska lépe zpracována a obsahuje řešení některých nejasností, které se v případě zmíněných licencí pouze dovozují. Přínosem je zejména explicitní zmínka o možnosti šíření odvozeného díla pod jinou licencí a řešení příspěvků do původního projektu (Laurent, 2004, s. 24).

V praxi se lze setkat i s předchozí verzí licence Apache z roku 2000, verzí 1.1. Ta je velmi podobná původní licenci BSD a znění podmínek pro další šíření díla je vesměs totožné. Problémovým ustanovením je článek třetí. Vyžaduje, aby dokumentace nebo případně samotný počítačovým program obsahovaly větu, která uživatele informuje, že licencovaný software obsahuje části vytvořené nadací ASF. Jedná se tedy o podobnou podmínku jako v případě původní licence BSD, nicméně v případě licence Apache je její dopad omezen. Verze 2.0 ustanovení odstranila a poznámky o původu díla přesunula do

zvláštního souboru NOTICE, který je sice třeba dále šířit spolu s programem, ale tento soubor není součástí licenčních podmínek (odstavec 4 článku 4 licence). Konečně licence 1.1 obsahuje ochranu jména Apache a ASF a zákaz jejich reklamního užití. Jména se nesmějí objevit ani v případných odvozených dílech. Tato omezení mohou představovat závažnou překážku v kompatibilitě s dalšími licencemi (více v kapitole 6).

3.4.4 Licence GNU GPL

Licence GNU GPL (obvykle pouze GPL, zkratka za General Public License) patří v současnosti mezi nejúspěšnější a nejrozšířenější veřejné licence. V roce 1989 její první verzi napsal Richard Stallman pro projekt GNU, jehož cílem bylo stvořit zcela svobodný operační systém. V roce 1991 byla vydána verze druhá a v roce 2007 pak aktuální třetí verze, která se snažila vyřešit problémy spjaté zejména s druhou verzí licence. O oblíbenosti a rozšířenosti svědčí i množství knih a článků, které se GPL věnují a podrobně ji rozebírají. Za zmínku stojí především (Laurent, 2004, s. 35 a následující), (Rosen, 2005, s. 103 a následující), z českých textů pak například diplomová práce (Povolná, 2008, s. 58 a následující) nebo (Aujezdský, 2009c). Tato kapitola je věnována kromě nejnovější třetí verze i verzi druhé, pod kterou je stále licencováno z rozličných důvodů mnoho softwarových projektů. Plná znění jsou přiložena k práci v přílohách E a F.

Hlavní odlišností od permisivních licencí a základním stavebním kamenem GPL je myšlenka tzv. copyleftu. Permisivní licence umožňují nabyvatelům vytvořit odvozené dílo a šířit jej pod jinou (např. proprietární) licencí. Využívají tak tvůrčí činnost jiných a vlastní autorská díla nechávají uzavřená, čímž z pohledu FSF brzdí rozvoj společnosti a zamezují šíření znalostí a informací. Copyleft (slovní hříčka k pojmu copyright) tomu brání podmínkou, že autor díla odvozeného od díla, které je licencováno pod GPL, musí toto odvozené dílo šířit zase jen pod licencí GPL. V kombinaci s dalšími podmínkami licence (zejména otevřenost kódu) tak toto odvozené dílo zůstává opět přístupné všem. Naplňuje se tak idea svobodného software (více v Rosen, 2005, s. 107).

GNU GPL verze 2

Licence je uvedena copyrightovou doložkou nadace FSF, jež má chránit samotný text licence GNU GPL. Doložka povoluje kopírování a šíření textu, nicméně brání jeho modifikacím. Je však sporné, zda text licenční smlouvy nebo právního dokumentu obecně může být předmětem ochrany autorským právem (Aujezdský, 2009c). Copyrightová doložka na tom vzhledem ke svému informativnímu charakteru nic nezmění. Stránka FSF věnovaná často kladeným otázkám ale určité využití podmínek licence a její modifikace připouští (FAQ about GNU Licenses).

Ještě před samotnými licenčními podmínkami je uvedena poměrně rozsáhlá preambule. Ačkoliv není nijak závazná, dává text licence do širšího kontextu. Prohlášení má spíše politické a sociální cíle. Odvolává se na principy svobodného software a čtyři základní svobody.

Článek 0 obsahuje několik spolu nesouvisejících věcí. Nejprve jsou definovány pojmy v licenci používané. Je třeba upozornit zejména na nevhodné vymezení pojmu „work based on the Program“, protože směšuje souborná a odvozená dílo, což činí problémy pří výkladu některých ustanovení (Rosen, 2005, s. 114). Článek dále zmiňuje, že se licence vztahuje pouze na kopírování, šíření (distribuci) a modifikace programu. Pouhé spouštění a provoz omezen není, ale z hlediska českého práva, resp. i práva evropského, je tento bod vzhledem k zákonné licenci v § 66 AutZ zbytečný. Na výstup programu se licence vztahuje pouze, pokud se jedná o odvozené dílo (má význam zejména v případě tzv. kompilátorů, které překládají zdrojový kód programů do kódu strojového).

Článek 1 se týká kopírování a šíření nezměněného zdrojového kódu. Nabyvateli licence je toto dovoleno, pokud k programu přiloží text licence a splní další podmínky. Licence je koncipovaná jako bezúplatná, ale nejsou vyloučeny platby za samotný akt přenesení a případnou další přidanou hodnotu. Pojmy kopírování a šíření (*copy and distribute*) je třeba vykládat v kontextu amerického Copyright Act. Mezi oprávnění tedy patří nejen rozmnožování a rozšiřování díla, ale i půjčování a pronájem (Jansa, 2008, s. 59), případně i sdělování veřejnosti, které licence též nezmiňuje.

Idea copyleftu je zhmotněna v článku 2, který tak představuje jedno z nejzásadnějších ustanovení licence GPL. Ustanovení se uplatní v případě šíření modifikací počítačového programu. To je dovoleno při splnění třech podmínek (kumulativně). Změněné soubory (části počítačového programu) musí být řádně označeny (článek 2 písm. a). Druhou podmínkou je informační povinnost nabyvateli v případě interaktivního programu (článek 2 písm. c). Copyleftová podmínka je rozvedena v písm. b) článku 2 a zakotvuje povinnost šířit modifikované dílo opět pod licencí GPL, a to bezúplatně. Článek 2 obsahuje ještě výkladová ustanovení. Copyleft se neuplatní v případě souborných děl (nebo užití děl ve spojení), nebo pokud předmětné dílo nelze rozumně považovat za modifikaci (odvozené dílo). Formulace bohužel způsobuje mnoho problémů a určit okruh děl, na které se copyleftová doložka vztahuje, není jednoduché (Rosen, 2005, s. 115 a následující). Podrobněji se problému věnuje kapitola 5.

Odpůrci GPL článek 2 písm. b) pochopitelně kritizují. Vytváří dle nich ostrov GPL licencovaného software, ze kterého není úniku (Rosen, 2005, s. 104). Někteří mluví i o virálním efektu GPL, která nakazí vše, čeho se dotkne. Stallman takové narážky nicméně odmítá (Stallman – Poynder, 2006).

Článek 3 upravuje kopírování a šíření díla (ať už původního nebo modifikovaného) ve

strojovém kódu nebo spustitelné podobě. K podmínkám v článcích 1 a 2 připojuje další, které stanovují tři možnosti, jak může poskytovatel licence šířit zdrojový kód, k čemuž je článkem zavázán (možnosti podrobně rozebírá Kuhn et al., 2008, s. 5). Ustanovení článku 3 se týkají pouze změněného programu, který je dále distribuován. Modifikace pro soukromé účely a využití šířeny být nemusejí a článek 3 se na ně nevztahuje (FAQ about GNU Licenses).

Ustanovení článku 4 a 5 jsou z pohledu českého práva sporná (vizte předchozí kapitoly). V prvním případě je upraven zánik licenční smlouvy v okamžiku porušení jejích podmínek. Článek dále zmiňuje podlicence a konstatuje, že licence osoby, která získala dílo od nabyvatele licence (a poskytovatele díla), trvá, i když licence poskytovatele díla zanikla, pokud sama užívá dílo v souladu s GPL. To je ovšem v rozporu s postavením nabyvatele podlicence dle AutZ. Konstrukci podlicencování je tedy nutné odmítnout (Jansa, 2008, s. 44). Článek 5 jde přímo proti licenční smlouvě jako jediného způsobu poskytnutí licence.

Článek 6 jednak objasňuje problematiku podlicencí tím, že přímo říká, že každý nabyvatel získává licenci automaticky přímo od původního poskytovatele (autora díla), jednak obsahuje další podstatné ustanovení GPL. Jde o tzv. restrikci na restrikce. Nabyvatel licence nemůže dále v roli poskytovatele připojit k licenčním podmínkám GPL další omezení, což v praxi způsobuje problémy s kompatibilitou GPL a dalších licencí (více dále v kapitole 6). Omezení může být kontraproduktivní, protože FSF při sepsání textu licence nemohla předvídat všechny restrikce, které jsou potřebné k prosazení myšlenek svobodného hnutí (Rosen, 2005, s. 105).

Článek 7 získal přezdívku „svoboda, nebo smrt“. Ukončuje licenci k distribuci díla, pokud nabyvatel nemůže v důsledku soudního rozhodnutí, nebo z jiného důvodu, dostát podmínkám licence. Na další užití díla tímto nabyvatelem se ustanovení nevztahuje (Rosen, 2005, s. 214). Ze zbylých článků je pro účely této práce zajímavý již jen článek 9, který upravuje vztah mezi jednotlivými časovými verzemi GPL. FSF může čas od času vydat novou verzi licence, která má být předchozím podobná ve svém duchu a účelu. Pokud autor neuvede číslo verze, může se nabyvatel řídit libovolnou z nich. Pokud uvede číslo verze a dodatek „nebo pozdější“, je nabyvatel omezen zdola. Ustanovení má řešit situaci, kdy autor díla sám nepřejde na novou časovou verzi licence a existují modifikace licencované již novou verzí. Řešení však není ideální, neboť dle českého práva musí licence, kterými se autor hodlá vázat, již v době úkonu existovat. V opačném případě není autorův projev vůle dostatečně určitý a je tím neplatný dle § 37 odst. 1 OZ (Jansa, 2008, s. 72 a následující).

V článku 10 je explicitně zmíněna zřejmá věc. Pokud chce nabyvatel licence začlenit počítačový program do jiného díla s odlišnými licenčními podmínkami než GPL, může

autora díla požádat o výjimku nebo udělení jiné licence.

GNU GPL verze 3

Třetí verze licence GNU GPL byla zveřejněna v červnu 2007. Vydání předcházela rok a půl dlouhá otevřená diskuse, kdy autoři návrhu Richard Stallman a právník Eben Moglen sbírali prostřednictvím Internetu reakce široké veřejnosti. Mezi hlavní změny patří zejména vztah k softwarovým patentům, kompatibilita s dalšími svobodnými licencemi, definice pojmu zdrojový kód, ochrana proti tzv. tivoizaci a vztah k obcházení technických prostředků ochrany práv[12] (GNU GPL – Wikipedia). Moglen v jedné ze svých prezentací přidává ještě snahu o soulad s mezinárodními smlouvami na poli autorských práv (zejména s Bernskou úmluvou) a s tím související terminologické změny a další úpravy, které mají vylepšit postavení licence i v jiných právních řádech (Moglen Presentation). Významné změny jsou dále popsány až na vztah k softwarovým patentům a k technickým prostředkům ochrany, které přesahují rámec práce (podrobnostem k technickým prostředkům ochrany práv se nicméně věnuje (Jansa, 2008, s. 83 a 84)).

Preambule licence tyto změny částečně reflektuje. Hlavní těžiště je však přímo v jednotlivých licenčních podmínkách. Článek 0 je v třetí verzi věnován definicím pojmů v licenci použitých. Licence opouští pojmy kopírování a distribuce (*copy and distribute*), které mají v různých právních řádech rozdílné významy, a zavádí pojmy *convey* a *propagate*. Termín *propagate* zahrnuje všechna práva dílo užít, ke kterým je v daném právním řádu třeba oprávnění vyjma pouhého provozu počítačového programu a soukromého modifikování. Patří sem tedy rozmnožování, rozšiřování, sdělování veřejnosti, půjčování i pronájem dle AutZ. Pojem *convey* je užší a jsou to ta užití, která umožňují třetím osobám vytvářet nebo nabývat rozmnoženiny díla. Příkladem práva, které patří pod *propagation*, ale není *convey*, je pořizování záložních rozmnoženin nabyvatelem licence (FAQ about GNU Licenses). Změnou v terminologii je dále opuštění pojmu odvozené dílo, které pochází z amerického Copyright Act. Je nahrazeno změnou díla, případně změněnou verzí nebo dílem založeným na dřívějším dílu.

Článek 1 je určen pro definici termínu zdrojový kód a pojmů souvisejících. Je přesně vymezeno, co všechno musí autor modifikovaného díla zveřejnit spolu se strojovým kódem. Vedle textu samotné licence lze podrobné informace nalézt i v (Welte). V článku 2 je obsažena další podstatná změna. Licence už není koncipována jako časově neomezená, ale je omezena na dobu trvání majetkových práv k počítačovému programu.

Copyleftová doložka je obsažena v článku 5 stejně jako další podmínky pro šíření modifikovaných zdrojových kódů. Článek reflektuje ostatní změny licence a oprostil se od nejednoznačných formulací verze druhé. Šestý článek rozšiřuje možnosti poskyto-

[12] Např. Digital Rights Management (DRM)

vání zdrojového kódu, které předchozí verze licence nepředvídala (a vzhledem k době vzniku ani předvídat nemohla). Za zmínku stojí alespoň možnost sdílení GPL licencovaných programů peer-to-peer sítěmi např. prostřednictvím protokolu BitTorrent (Moglen Presentation) a (Kuhn et al., 2008, s. 7 a 8). V článku je i obrana proti tzv. tivoizaci. TiVo je digitální videorekordér, v jehož vybavení je modifikovaný software licencovaný pod GPLv2. Hardware ale zabraňoval uživateli zprovoznit vlastní modifikace software, čímž obcházel licenční podmínky GPL. Třetí verze tento problém řeší tím, že vedle zdrojového kódu vyžaduje i šíření všech potřebných informací ke zprovoznění změněného programu.

Institut restrikce na restrikce z druhé verze prošel radikální změnou. Článek 7 nyní upravuje dodatečné podmínky. Autor počítačového programu může k licenci přidat výjimky z podmínek GPL a tím licenci uvolnit. Tato dodatečná oprávnění se mohou vztahovat na celý program, nebo pouze na jeho části. Nabyvatelé jsou oprávněni podmínky pří dalším šíření odstranit. Autoři změněných částí mohou k těmto částem podmínky přidat. Na druhou stranu je možné přidat k licenčním podmínkám další restrikce. Ty jsou však v článku 7 již taxativně vymezeny a nabyvatelé je nemohou z licence odstranit. Pro všechny další restriktivní podmínky platí původní restrikce na restrikce.

I zánik licence v článku 8 prošel změnou. Ztráta licenčních oprávnění již není při porušení podmínek definitivní. Třetí verze umožňuje automatické navrácení oprávnění, pokud nabyvatel přestane licenci porušovat a držitel copyrightu nabyvatele o ukončení licence do 60 dnů od jejího porušení neinformuje (více např. v Kuhn et al., 2008, s. 11). Přes veškerou snahu o vylepšení licence z pohledu mezinárodního uplatnění zůstává v podmínkách poskytnutí oprávnění k získání a provozu kopie počítačového programu jednostranným úkonem (článek 9). Souhlas nabyvatele se vyžaduje až pro další oprávnění, která z licenčních podmínek vyplývají. Moglen k tomuto zastává nekompromisní názor (Moglen Presentation).

Vydání třetí verze GPL bylo ze strany vývojářů často přijato velmi chladně. Za zmínku stojí zejména stanovisko vývojářů jádra operačního systému Linux, kteří se proti jednomu z draftů ohradili (KernelDev Position). Předmětem sporů je hlavně řešení vztahu k softwarovým patentům, dodatečné podmínky, které mohou vyústit ve velký počet různých licencí, ale například i řešení tivoizace, které někteří považují za bezprecedentní zásah do svobod uživatele.

Poznámky k oběma verzím

Jediným oficiálním zněním licence GNU GPL je znění v anglickém jazyce. Existuje sice mnoho překladů do jiných jazyků[13], ale FSF se vždy zdráhala prohlásit je za oficiální. Důvodem je nebezpečí zanesení chyby, a tím ohrožení hodnot svobodného hnutí (FAQ about

[13]Neoficiální český překlad lze nalézt např. na webových stránkách http://www.gnugpl.cz/.

GNU Licenses). Anglické znění ale není na překážku závaznosti licence, jak například judikoval německý soud v kauze Welte vs. Sitecom (více v poslední kapitole 8).

Častým omylem je přesvědčení, že GPL vylučuje komerční využití počítačových programů. Zakázán není komerční provoz počítačového programu nebo komerční využití výsledků počítačového programu. Licencované programy je možné i prodávat, neboť právo na prodej je zahrnuto mezi svobody (Selling Free Software). Licence přímo zmiňuje i poplatky za samotný akt přenesení kopie nebo poplatek za poskytnutí záruky. Povinnost platit poplatek za tyto služby se ale nepřenáší na další odvozené nabyvatele díla. Pokud tedy jeden z nabyvatelů poskytovateli poplatek zaplatí, může dále poskytovat program zcela bezúplatně (FAQ about GNU Licenses). Komerčnímu využití otevřeného a svobodného software se věnuje i (Rosen, 2005, s. 231 a následující).

Nezávaznou součástí licence jsou i instrukce autorovi, jak k počítačovému programu přiložit text GPL. Licence GPL nebo software GPL licencovaný byly předmětem několika soudních sporů, kterým je věnována kapitola 8.

Varianty GNU GPL

Vzhledem k tomu, že základní znění licence GNU GPL nezohledňuje různé technické problémy, na které autoři počítačových programů narážejí, existuje několik odlišných variant licence, které se dotýkají zejména copyleftové doložky.

GNU Lesser General Public License (GNU LGPL) Licence LGPL oslabuje uplatnění copyleftu v případě podpůrných knihoven[14], které mohou počítačové programy používat. Pokud by knihovny byly licencované GPL, musel by dle názoru FSF i software, který je užívá, být v důsledku licencovaný GPL působením copyleftu. To však není vždy praktické a autoři knihoven mohou chtít, aby využití jejich knihoven nebylo takto omezeno, přestože svůj software považují za svobodný. Dle LGPL tedy dílo odvozené od knihovny musí být sice nadále podpůrnou knihovnou licencovanou LGPL, ale počítačový program, který knihovnu pouze izolovaně využívá (*„work that uses the Library“*) není licenčně omezen. Existence LGPL je odůvodněna pouze názorem FSF na problematiku odvozeného díla a tzv. linkování. Jiné názory výklad FSF odmítají a považují LGPL za anomálii bez praktického využití (Rosen, 2005, s. 122 a následující). Odvozenému dílu a problému linkování je mj. věnována i kapitola 5.

Affero General Public License (Affero GPL, Affero) Licence Affero řeší problém s počítačovými programy, které jsou používány vzdáleně prostřednictvím počítačové sítě

[14] Knihovnou se zde myslí soubor funkcí, procedur nebo datových struktur, které mohou jiné počítačové programy používat k dosažení určité funkčnosti.

(např. na webových stránkách v podobě různých pluginů nebo appletů). Program totiž de facto není distribuován, a článek GPL o povinném šíření zdrojových kódů se nemůže uplatnit. Licence Affero tento neduh pomocí speciálního ustanovení napravuje (Affero – Wikipedia).

GPL linking exception Výjimka představuje jiný způsob řešení problému popsaného v odstavci o LGPL, linkování s knihovnami. Upravená licence GPL s linkovací výjimkou povoluje jiným počítačovým programům využívání licencované knihovny. Příkladem takových licencí je GPL pro knihovny kompilátoru GCC (GCC Runtime Library Exception) nebo licence projektu GNU Classpath (GNU Classpath).

3.4.5 Další veřejné licence a problém proliferace licencí

V předchozích kapitolách byly stručně představeny a rozebrány jedny z nejrozšířenějších veřejných licencí pro počítačové programy. Přestože pokrývají valnou většinu volně šiřitelných programů, z množství existujících dokumentů tvoří pouhý malý zlomek. Autorům počítačových programů a jiných autorských děl je k dispozici nepřeberně veřejných licencí. V literatuře se mluví o fenoménu bujení (proliferace z anglického slova *proliferation*) a jsou s ním spjaté různorodé potíže. Prostor volně šiřitelných programů je roztříštěn do různých kategorií a stojí velké úsilí pojmout licenční podmínky a odlišnosti jednotlivých licencí. Proliferace pak má nepřímé dopady i na problém kompatibility veřejných licencí, kterému je věnována kapitola 6. Vedle zcela nových licenčních dokumentů stojí i mírně změněné licence, které jsou jinak běžně rozšířené. Neblahým příkladem může být modifikace licence MIT Douglasem Crockfordem, který mezi podmínky přidal restrikci na užití programu jen pro účely dobra, čímž patrně porušil hodnoty svobodného hnutí (Grove, 2009). Autoři jsou z těchto důvodů vybízeni k výběru zavedené veřejné licence (Rosen, 2005, s. 235).

Přesto jsou v dalších odstavcích v krátkosti představeny další veřejné licence, přičemž ne všechny jsou určeny pro licencování počítačových programů.

Mozilla Public License

První verze licence MPL[15] vznikla v roce 1998 ve společnosti Netscape Communications. MPL je hybridní licencí, která svými podmínkami stojí mezi licencemi BSD a GNU GPL. Na změny samotného počítačového programu (resp. jednotlivé změny souborů, které obsahují zdrojový kód) se vztahuje copyleftová doložka podobná GPL. Změny musejí být

[15]Licence se tehdy jmenovala Netscape Public License a až s další verzí byla přejmenována na Mozilla Public License.

opět šířeny pod licencí MPL. Pokud je však počítačový program včleněn do nějakého většího programu (licence používá termín *Larger work*), chová se MPL permisivně a neváže autora takového díla restrikcemi na použití veřejné licence pro toto dílo. Zvláštností je též možnost šířit program ve spustitelné podobě pod jinou licencí než zdrojový kód. Další podrobnosti je možné nalézt v již zmiňovaných publikacích (Laurent, 2004, s. 62 a následující) a (Rosen, 2005, s. 141 a následující).

Na začátku roku 2012 byla vydána verze 2.0 této licence (Villa, 2011a,b). Obsahuje podobné myšlenky jako předchozí verze, ale je velkým pokrokem z hlediska čistoty úpravy a kompatibility s jinými licencemi (více v kapitole 6).

Open Software License (OSL)/Academic Free License (AFL)

Jedná se o dvojici licencí, které vytvořil právník Lawrence Rosen (Rosen, 2005, s. 179 a následující). Mají stejné jádro a liší se pouze v některých ustanoveních. OSL je koncipována jako reciproční a AFL je permisivní licencí. Přestože se patrně jedná o zajímavé veřejné licence, nejsou v praxi příliš rozšířené a zejména na licenci AFL lze ilustrovat fenomén boje proti proliferaci. AFL byla po určitou dobu společností OSI považována za tzv. *best practise* v permisivních licencích. V roce 2006 však byla s vydáním licence Apache 2.0 shledána redundantní a není nadále doporučeno ji používat (Report of License Proliferation – OSI).

Licence Creative Commons

Rodina licencí Creative Commons není primárně určena pro licencování počítačových programů. Cílem práce nadace Creative Commons, kterou v roce 2001 mezi jinými založil Lawrence Lessig, je přenesení myšlenek a hodnot hnutí svobodného software do sféry autorských děl, které nejsou počítačovými programy (Lessig, 2004, s. 288 a následující). Výsledkem je skupina licencí s různými podmínkami, ze kterých si autor může jednoduše vybrat tu, která vyhovuje jeho potřebám. Lokalizaci licencí do českého právního prostředí se podrobně věnuje diplomová práce Petra Jansy (Jansa, 2008).

GNU Free Documentation License

Licence FDL doplňuje a uzavírá výčet veřejných licencí v této práci. FDL je zaměřena především na dokumentaci, manuály a další texty, které doprovází svobodný software (a vzhledem k původu licence zejména software licencovaný GPL). To však nevylučuje použití licence pro knihy a další díla. Ostatně i Wikimedia Foundation využívala licenci pro obsah svých encyklopedií. V roce 2009 však přešla na licence Creative Commons(Walsh, 2009). Přechod mezi licencemi nemohl být s ohledem na odlišné licenční podmínky pří-

močarý, ale byl umožněn vydáním nové verze licence FDL, která přelicencování umožnila (Kadlec, 2008).

Kapitola 4

Vývoj svobodného a otevřeného software

Model otevřeného vývoje počítačových programů nese určité rysy, které s klasickým vývojem proprietárního software spojené nejsou. Na vývoji se zpravidla podílí mnoho autorů, kteří ani nemusí být fyzicky přítomni na jednom místě v jednom čase. Počítačový program též vzniká spíše iterativně (postupně), než že by šel charakterizovat jako jedno ucelené (spoluautorské) dílo. Největším problémem je ale mezinárodní prvek ve vývoji a následném šíření svobodného a otevřeného software. Autoři obvykle pocházejí z různých koutů světa a je poměrně obtížné určit právní řád, podle kterého se vztahy řídí. Obdobně to platí pro uživatele počítačového programu a vztahy mezi těmito nabyvateli a autory díla jakožto poskytovateli.

4.1 Model otevřeného vývoje

Oslavou modelu otevřeného vývoje je esej Erica Raymonda „The Cathedral and the Bazaar“ (Raymond, 2000). Raymond vývoj otevřeného software přirovnává k jarmarku, kde se střetává mnoho odlišných přístupů a postupů, jejichž výsledným produktem je funkční počítačový program. Za vzorný příklad uvádí linuxové jádro Linuse Torvaldse a celý proces staví do opozice k tradičnímu vývoji software v „kamenných“ společnostech, který je pevně svázán různými metodikami a role osob, které se vývoje účastní, jsou pevně určené.

V čem se otevřený vývoj odlišuje nejvíce, je právě otevřenost projektů. Autory může být prakticky neomezený počet osob, které se mohou nacházet kdekoliv na světě. Vývoj zpravidla není centralizovaný. Úspěch celého modelu tak přímo souvisí s veřejnými licencemi, které vytváření a práci na projektech umožňují a vybízejí k ní. Druhou nutnou podmínkou je existence Internetu, bez kterého by tento model nemohl být tak úspěšný.

Charakterizovat otevřený vývoj lze v několika bodech:

- Projekt není uzavřený novým vývojářům a svou podstatou vybízí k aktivní účasti.
- Uživatelé počítačového programu jsou zapojeni do vývoje. Ověřují funkčnost programu, hlásí případné chyby a mohou navrhnout vhodná řešení. Z uživatele se může stát vývojář např. tím, že do počítačového programu začlení novou funkčnost, která v předchozí verzi chyběla.
- Verze počítačového programu vycházejí poměrně často. V nových verzích jsou opraveny nahlášené chyby, čímž se vytváří dojem, že projekt aktivně reaguje na potřeby uživatelů.
- Nové projekty jsou zveřejňovány brzy na počátku vývoje. Odstraní se tím možné chyby v návrhu počítačového programu a je velká šance pro nalezení aktivních vývojářů.

Výhody modelu jsou značné. Na prvním místě stojí nejspíše inovace. Odměnou vývojářům je zpravidla „jen“ lepší software. Čím více má projekt aktivních vývojářů a širší pole uživatelů, tím větší je jeho hodnota. Druhou podstatnou výhodou je spolehlivost. Příspěvky autorů jsou v otevřeném modelu kontrolovány mnoha dalšími vývojáři, neboť zdrojový kód je díky licencím každému přístupný. Chyby jsou tak rychle odhalovány a opravovány. Třetí výhodou je stálost projektu. Software obvykle není vázán na jednu osobu nebo společnost, jejíž zánik by znamenal ukončení vývoje (Laurent, 2004, s. 6 a 7).

Na druhou stranu Richard Stallman a představitelé svobodného hnutí tvrdí, že model vývoje jako takový je přeceňován. Je přidanou hodnotou, ale důležitější jsou myšlenky a svobody, které takový vývoj umožňují (Stallman – Poynder, 2006 a Stallman, 2007).

4.2 Problematika více autorů

Otevřený vývoj software je z principu iterativní (postupný, opakovaný) a podílí se na něm mnoho autorů, jak bylo výše uvedeno. Prvotní dílo původního (i ve smyslu prvního) autora je dále rozšiřováno, přepracováváno, opravováno a doplňováno dalšími autory. Neustále tak vznikají nové verze počítačového programu a množina jejich autorů též roste (u zavedených projektů se může jednat až o stovky či tisíce autorů z celého světa). Tyto verze programu představují odvozená díla předcházejících verzí, zpracování ve smyslu § 2 odst. 4 AutZ či jiné úpravy nebo změny (§ 12 odst. 1 AutZ) (případně se může jednat o díla souborná) a jsou předmětem autorskoprávní ochrany (až na případy, kdy příspěvek k původnímu dílu nesplňuje podmínky ochrany)[1]. Narozdíl od tradičního vývoje, při kterém je vydáno vždy až dokončené dílo a jedná se tak často o dílo spoluautorské, při

[1] Proces je mj. zohledněn i v licenci MPL 1.1 (Rosen, 2005, s. 145).

otevřeném vývoji mohou být dokončenými díly ve smyslu AutZ všechny jednotlivé verze software, neboť tvůrčí činnost autorů navazuje na již vytvořené dílo. Spoluautorství ale není úplně vyloučeno, neboť stanovení okamžiku dokončení díla je v případě počítačových programů složitou otázkou a musí být posouzena v každém konkrétním případě zvlášť (Aujezdský, 2009e).

Autorskými právy k odvozenému dílu nejsou dotčena práva k dílu původnímu. K určité verzi volně šiřitelného programu tak může autorská práva vykonávat mnoho autorů. Rosen pro lepší představu uvádí paralelu s řetězem (Rosen, 2005, s. 28). Prvním článkem je autor první verze, ke kterému se postupně připojují autoři odvozených děl. Celý proces je umožněn díky vhodně vybrané veřejné licenci. Autoři odvozených děl jsou vázáni licenčními podmínkami původního díla. V případě copyleftových licencí jsou povinni svoje dílo opět šířit pod danou licencí, čímž umožní vývoj verzí založených na jejich odvozeném díle.

Licenční podmínky se ukazují jako důležité i v okamžiku, kdy se otevřeného vývoje účastní zaměstnanci obchodních společností či jiných podnikatelských subjektů v rámci výkonu svých pracovněprávních povinností. Jejich příspěvky je z pohledu AutZ nutné klasifikovat jako zaměstnanecká díla a vykonavatelem majetkových práv je v tomto případě samotná společnost.

Typický projekt pocházející z modelu otevřeného vývoje je vzhledem k výše uvedenému pestrou mozaikou a právní analýza všech vztahů může být přinejmenším obtížná.

4.3 Mezinárodní prvek v otevřeném modelu

Situace je v praxi bohužel ještě složitější. Dosavadní rozbor veřejných licencí a jejich problémů byl prováděn optikou českého právního řádu. Jak je ale z odstavců výše zřejmé, do problematiky veřejných licencí a modelu otevřeného vývoje software významně promlouvá tzv. mezinárodní prvek. Poskytovatelé a nabyvatelé licencí obvykle nejsou příslušníky téhož státu, dochází k přeshraničnímu šíření díla, autoři počítačového programu pocházejí z různých států atd.

Autorské právo je tradičně postavené na principu teritoriality. Autorskoprávní ochrana je autorským dílům poskytována pouze na území daného státu, resp. na území, na kterém platí daný právní řád. Podle tohoto práva se rozhoduje, zda je dílo předmětem autorskoprávní ochrany, kdo je autorem, jaké jsou způsoby užití díla apod. Teritoriální omezení autorskoprávní ochrany by mělo být překonáno mezinárodními smlouvami. Tato forma úpravy je ale zatím stále skromná.

Pro stanovení rozhodného práva v praxi existují v podstatě dva přístupy – doktríny lex loci protectionis a lex loci origines (Tůma, 2009). Dle tradiční doktríny lex loci protectio-

nis se podmínky, obsah a způsob ochrany autorským právem řídí právním řádem státu, na jehož území se ochrana poskytuje (Aujezdský, 2009d). Tento koncept je zakotven v Bernské úmluvě a v českém autorském zákoně. Výslovně je zásada uvedena v § 80 vládního návrhu zákona o mezinárodním právu soukromém (NZMPS). Na užití autorského díla, k nimž došlo na území České republiky, je tudíž třeba aplikovat český autorský zákon (Telec – Tůma, 2007, s. 862). Meze zásady lex loci protectionis vystoupí v okamžiku, kdy by měl být striktně aplikován na všechny autorskoprávní aspekty. Důsledkem aplikace v praxi je totiž důsledné roztříštění právního osudu předmětu ochrany podle místa jeho konkrétního užití. Není vyloučeno, aby k témuž způsobu užití téhož díla při jinak stejných okolnostech byla v jednotlivých státech oprávněna jiná osoba (Tůma, 2009). Rovněž autorství může být dle různých právních řádu přisuzováno jiným osobám. Nemluvě o možnosti převodu autorských práv v některých právních systémech. Z tohoto důvodu se jeví jako praktická druhá doktrína lex loci origines, podle které se aplikuje právní řád státu původu díla. Se změnou státních hranic se tím např. nositel autorských práv k počítačovému programu nemění. Sporné je ale určení země původu. Definice Bernské úmluvy z čl. 5 odst. 4 založená na státu, kde bylo dílo uveřejněno, je v době Internetu problematická. Přes výhody, které doktrína lex loci origines má zejména v překonávání teritoriality, je nicméně její použití zatím ojedinělé.

Souvisejícím problémem je distribuce počítačového programu prostřednictvím sítě Internet a následná stažení koncovými uživateli. Vystavení programu na webových stránkách (nebo zpřístupnění na síti Internet obecně) je sdělováním veřejnosti, které je majetkovým právem dílo užít. Internet nezná hranic, a jedná se tudíž o sdělování přeshraniční z pohledu teritoriálních právních řádů. Rozhodné právo, kterým se takové užití bude řídit, lze určit na základě dvou protichůdných teorií. Teorie emisní říká, že ke sdělování dochází na území toho státu, odkud pochází vysílání[2]. V případě počítačových programů a sítě Internet se jedná o území státu, kde se nachází server, na který byl program umístěn. Opakem je teorie komunikační, podle které dochází ke sdělování díla všude tam, kde je možné vysílání zachytit, konkrétně počítačový program stáhnout. Naneštěstí se emisní teorie díky směrnici 93/83/EHS uplatňuje pouze v případě satelitního vysílání. Jinak se aplikuje komunikační teorie, která ale v prostředí Internetu nemůže obstát, byť se i ve vztahu k tomuto fenoménu prosazuje stále častěji zejména s ohledem na zásadu teritoriality (Čermák, 2000).

Stažením počítačového programu koncový uživatel vytváří rozmnoženinu autorského díla. Zhotovení rozmnoženiny je opět užitím díla a dle výše uvedeného se na něj aplikuje právo státu, kde ke zhotovení došlo (resp. kde se uživatel nacházel, neboť je technicky

[2]Původně se problém řešil v souvislosti s televizním a rozhlasovým vysíláním. Přístup lze ale analogicky aplikovat pro jakoukoliv formu přeshraničního sdělování děl (Telec – Tůma, 2007, s. 217).

možné pořídit rozmnoženinu i „vzdáleně“). K problematice distribuce počítačových programů a rozhodného práva lze více informací nalézt v (Čermák, 2000), (Čermák, 2001b) a (Aujezdský, 2009d).

Zvláštní kapitolou je určení rozhodného práva, kterým se řídí závazkové právní vztahy s mezinárodním prvkem, mezi něž patří i licenční smlouva. Základním předpisem na území Evropské unie je nařízení 593/2008/ES (Řím I), které na území členských států nahradila původní Římskou úmluvu o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. V článku 2 tohoto nařízení je vyjádřen princip univerzální použitelnosti: *„Právo určené na základě tohoto nařízení se použije bez ohledu na to, zda je právem některého z členských státu, či nikoliv.“*. Nařízení, které se uplatní, pokud je dána jurisdikce na území Evropské unie, tedy může odkázat na právní řád mimo území Unie, například Spojených států amerických.

Přednostním institutem je volba rozhodného práva smluvními stranami (čl. 3 nařízení). Poskytovatel licence může v licenčních podmínkách určit rozhodné právo, kterým se právní vztah s nabyvateli bude řídit. Volba práva však není ve veřejných licencích běžná. Z výše uvedených ji obsahují licence OSL a AFL od Lawrence Rosena, licence MPL a některé licence Creative Commons. Při neexistenci volby se rozhodné právo určí na základě kolizních norem v článku 4 nařízení. Původní návrh obsahoval i speciální ustanovení pro licenční smlouvy (Návrh Řím I čl. 4 odst. 1 písm. f):

> *smlouva týkající se duševního nebo průmyslového vlastnictví se řídí právem země, v níž osoba, která převádí nebo uděluje práva, má obvyklé bydliště;*

V konečném znění se ale ustanovení nenachází a je nutné použít obecnou kolizní normu z odst. 2 čl. 4:

> *Pokud se na smlouvu nevztahuje odstavec 1 ..., řídí se smlouva právem země, v níž má strana, která je povinna poskytnout plnění charakteristické pro smlouvu, své obvyklé bydliště.*

Pro smlouvu charakteristické plnění je nutné určit v každém konkrétním případě zvlášť, nicméně u veřejných licencí může být výhodnější interpretace, podle které se bude smlouva řídit právem země, ve které má bydliště poskytovatel licence. Návrh veřejné licence je směřován neurčitému okruhu osob a poskytovatel si v podstatě nemůže vybrat, s kým licenční smlouvu uzavře. Má tedy smysl, aby očekával, že se smluvní vztah řídí jemu známým právním řádem. Bezúplatné poskytnutí oprávnění k užití počítačového programu lze navíc v případě veřejných licencí za charakteristické považovat. V kapitole 3.2.5 byla přijata koncepce, kdy poskytovatelem licence je vždy autor. Volně šiřitelný program typicky vzniká iterativně a konkrétní verze má autorů více. Při poskytnutí licence odvozeným na-

byvatelům k problému nedochází (nabyvatel získává licenci od každého z autorů), určení rozhodného práva ale může být problematické.

Mezinárodní prvek v kombinaci s modelem otevřeného vývoje vnáší do právní analýzy veřejných licencí mnoho problémů, jejichž řešení není v současnosti jednoduché nebo v některých případech vhodné. Žádoucí by byla zvláštní mezinárodní úprava, která by měla šanci mnoho potíží rozřešit nebo alespoň významně zjednodušit.

Kapitola 5

Problematika odvozeného díla

Autor počítačového programu vykonává k dílu majetková práva, mezi něž přeneseně patří i možnost šířit tento program pod vybranou veřejnou licencí. Ve výběru vhodné licence není omezen a může zvolit takovou, která nejlépe vyhovuje jeho potřebám. Pokud však ve svém programu použil již existující knihovnu, část jiného programu, nebo pouze změnil či doplnil nějaký počítačový program, může se jednat o tzv. odvozené dílo, na které mohou některé licenční podmínky klást různá omezení (zejména licence copyleftové). Je tedy nutné této problematice věnovat pozornost.

5.1 Definice odvozeného díla a jeho úprava

Pojem odvozené dílo (*derivative work*, v textu i jako modifikace díla a obdobně) není termínem evropského autorskoprávního systému, ale pochází z amerického copyright law. Přesto je v kontextu počítačových programů používán celosvětově, aniž by docházelo k nedorozuměním. Této konvence se drží i tato práce.

Český autorský zákon tedy odvozené dílo nedefinuje, ani ho nijak nezmiňuje. Obdobou je tzv. zpracování díla dle § 2 odst. 4 AutZ:

> *Předmětem práva autorského je také dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně překladu do jiného jazyka. Tím není dotčeno právo autora zpracovaného nebo přeloženého díla.*

Zpracované dílo musí splňovat nároky na tvůrčí činnost vymezené v § 2 odst. 1 AutZ (Telec – Tůma, 2007, s. 49), nicméně pro počítačové programy zřejmě analogicky postačí podmínka původnosti z § 2 odst. 2 (k podobnému závěru dochází i Aujezdský, 2009e). Zpracované dílo nebo jeho změna tak musí splňovat aspoň minimální požadavky, aby podléhalo autorskoprávní ochraně. Spousta drobných změn a oprav tyto požadavky nenaplní a nebude se jednat o odvozená díla chráněná autorským právem (Jansa, 2008, s. 65).

Zpracování díla je výkonem autorského práva autora díla původního a je k němu potřeba souhlasu autora. K užití odvozeného díla je třeba i souhlas autora původního díla, neboť každé takové užití je též užitím díla původního (Telec – Tůma, 2007, s. 53).

Ani evropské předpisy přímo pojem odvozeného díla nezmiňují. Dle článku 4 odst. 1 písm. b) směrnice 2009/24/ES zahrnují výlučná práva autora činit sám a právo udělovat svolení jinému k

> *překladům, zpracováním, úpravám a k jakékoliv jiné změně počítačového programu a k rozmnožování programu z těchto úkonů vyplývajícímu, aniž jsou dotčena práva osoby provádějící změnu programu;*

Vedle zpracování jsou stejně jako v autorském zákoně zahrnuty i překlad, úpravy a jiné změny počítačového programu (srov. též § 11 odst. 3 a § 12 odst. 1 a § 66 AutZ) a z formulace vychází i chápání pojmu odvozeného díla nebo jeho modifikace v této práci.

Termín *derivative work* je vymezen v 17 U.S.C, § 101:

> *A „derivative work" is a work based upon one or more preexisting works, such as a translation...or any other form in which a work may be recast, transformed, or adapted.*

Podobně jako v českém autorském zákonu i podle Copyright Act není právem autora k odvozenému dílu dotčeno právo původního autora (17 U.S.C, § 103). Evropská formulace je dle některých autorů širší (Välimäki, 2005, s. 125), ale pro účely této práce to nemá praktické důsledky. I podle amerických právních předpisů a soudních rozhodnutí musí modifikace díla splňovat minimální nároky na originalitu, jak již bylo rozebráno v kapitole 2.3.1. Přesto některé obvodní federální soudy kladou na odvozená díla nároky vyšší než na díla původní (OrigReq, s. 3 a 4).

Definici odvozeného díla obsahují i některé veřejné licence, např. Apache 2.0 nebo druhá verze GNU GPL. GPL verze 3 v rámci terminologických změn opustila termín odvozené dílo a dále zmiňuje modifikace díla podobně jako licence Creative Commons.

5.2 Určení odvozeného díla

S odvozeným dílem se pojí jedna z nejsložitějších právních otázek: Co je odvozeným dílem počítačového programu? Jak vůbec poznat, zda je jeden program modifikací jiného programu. K nalezení odpovědi nestačí pouhé srovnání zdrojových kódů jednotlivých programů a určení hranice, při jakém množství stejného kódu se již jedná o zpracování a odvozeninu. Podobnosti lze hledat i v abstraktnějších rovinách než je zdrojový kód, přičemž autorskoprávní ochrana se vztahuje pouze na architekturu nebo strukturu programu

a již ne na myšlenky a principy, na kterých je software založený (vizte dichotomii myšlenky a vyjádření v kapitole 2.3.1). Chránitelné nemohou být ani jednoznačné implementace zavedených standardů nebo triviální části (doktríny *merger* a *scenes a faire* v kapitole 2.3.1). Americké soudy judikovaly několik postupů, které lze k rozpoznání odvozeného díla použít i v evropském kontextu.

SSO test

SSO (structure, sequence, and organization) test vytvořil odvolací federální soud třetího obvodu v případu Whelan vs. Jaslow. Jedná se o jedno z prvních soudních rozhodnutí, ve kterém bylo shledáno, že podobnost dvou programů přesahuje pouhé kopírování zdrojového kódu. Majitel zubní laboratoře Jaslow najal softwarovou společnost pro vývoj administrativního programu. Později Jaslow program přepsal pro jiný počítačový systém a byl majitelkou společnosti zažalován kvůli porušení copyrightu. Soud přes značnou odlišnost ve zdrojovém kódu (program byl napsán v jiném programovacím jazyce) žalobkyni vyhověl, neboť funkčnost a struktura programu byly stejné (Whelan vs. Jaslow: SSO test). Rozhodnutí bylo hojně kritizováno a později v dalších judikátech odmítnuto kvůli příliš rozsáhlé ochraně *non-literal* prvků dle dichotomie myšlenky a vyjádření (Derclaye, 2000a, s. 10).

AFC test (Altai test)

AFC (abstraction-filtration-comparison) test pochází z rozhodnutí odvolacího federálního soudu druhého obvodu v případu CA vs. Altai a stanovuje hranici, do jaké míry jsou chránitelné *non-literal* prvky. Při porovnávání dvou předmětných programů postupuje ve třech fázích (podrobně jsou popsány např. v OrigReq, s. 6 a 7). Prvním krokem je abstrakce počítačového programu. Soud program rozdělí do různě abstraktních vrstev od konkrétního zdrojového kódu až po nejvyšší formu abstrakce, kterou je celková funkce programu. Od určité vrstvy již nejsou prvky programu chráněny (podle dichotomie). Druhým krokem je filtrace. Cílem je odstranit prvky, které není možné chránit. Jednak jsou to prvky, které nelze efektivně vyjádřit (implementovat) jinak (doktrína *merger*), jednak prvky, jejichž vyjádření je dané jinými okolnostmi (standardní postupy apod., doktrína *scenes a faire*). Jako poslední jsou vyřazeny prvky, které jsou volně dostupné (jsou v public domain). Poslední fází je porovnání, kdy se zbylé chránitelné prvky obou programů porovnají a určí se, zda se jedná o podstatnou shodu mezi prvky.

AFC test je možné použít i pro určení, zda je odvozené dílo samo o sobě dostatečně originální. Mezi filtrované prvky se v tom případě zařadí i původní program (OrigReq, s. 8).

V současné době je AFC test široce akceptován a mnoha soudy používán. Využitelný je přirozeně i v evropském justičním prostředí. Přesto ho některé americké federální soudy odmítly, případně používají jiný způsob určení, zda se jedná o odvozené dílo (Ravicher, 2002).

Další testy a poznámky

AFC test byl přijat a rozšířen federálním soudem v desátém obvodu v případu Gates vs. Bando. Soud test rozpracoval a zejména zpřesnil, o jaké vrstvy se ve fázi abstrakce může jednat. Též rozšířil prvky, které se v kroku filtrace vyřazují.

Existují i jiné testy, které jsou založené víceméně na podobných myšlenkách. Výsledek určení, zda je předmětný počítačový program odvozeným dílem, tak závisí v americkém justičním systému především na rozhodnutí konkrétního soudu (Ravicher, 2002). Podobně se vzhledem k principu teritoriality může lišit interpretace odvozeného díla v různých právních řádech.

Návod k vytvoření počítačového programu tak, aby nebyl odvozeným dílem, dává např. (Hollaar, 2002) nebo (Rosen, 2005, s. 258). Nevhodná může být i pouhá inspirace jiným programem. Nebezpečné je nahlížení přímo do zdrojového kódu jiného počítačového programu. Ani reimplementace kódu nezaručuje vyloučení možnosti odvozeného díla, neboť AFC test ukazuje, že chránitelné jsou i jiné prvky než pouze zdrojový kód.

5.3 Problém linkování

Počítačový program zpravidla vzniká iterativně (kapitola 4.2). Autoři opravují existující kód, přidávají programu nové vlastnosti, nebo mohou zdrojový kód pouze upravovat. V takových případech jsou nové programy zjevně odvozené od programu původního. Přidání nové funkčnosti (nebo optimalizace) lze ale někdy dosáhnout i využitím již existujícího počítačového programu. Pokud se kód takového programu přímo začlení, bude výsledek odvozeným dílem obou původních programů se všemi důsledky, které mají například copyleftové doložky veřejných licencí. Pokud je funkčnost počítačového programu opakovaně využitelná, z programu se zpravidla vyčlení do knihovny, která je pod svou vlastní licencí šířena zvlášť. Knihovna je počítačovým programem používána přes její rozhraní (interface) a program je s knihovnou tzv. slinkován (spojen) do jednoho výsledného programu[1]. Zda je tento výsledným program odvozeným dílem knihovny, je předmětem dlouhodobých sporů. Problém lze ilustrovat např. na licenci GNU GPL. Otázkou

[1] Předpokladem jsou programovací jazyky, které jsou kompilované. U interpretovaných jazyků je situace trochu jiná a není předmětem této práce.

je, jestli program, který není šířen pod licencí GPL, může být slinkován s GPL knihovnou (a tak ji využívat), aniž by to pro program mělo licenční důsledky.

V praxi se rozlišují dva způsoby linkování – statické[2] a dynamické[3]. Podle přístupu ke způsobu linkování a odvozenému dílu se liší i názory na problematiku. FSF mezi statickým a dynamickým linkováním nerozlišuje a tvrdí, že jakýkoliv způsob využití knihovny vede nutně k odvozenému dílu (FAQ about GNU Licenses). Z tohoto důvodu mj. byla vytvořena licence LGPL, která copyleftovou doložku v případě knihoven uvolňuje. I GPL obsahuje výjimku k linkování s tzv. systémovými knihovnami. O dalších výjimkách bylo pojednáno v kapitole 3.4.4. Druhý a velice rozšířený je názor, že statické linkování nutně vede k odvozenému dílu, přičemž dynamické je v pořádku (Asay, 2004).

Tyto přístupy zvažují technickou stránku problému, ale přehlížejí koncept odvozeného díla jako takového. Určení, zda je program využívající knihovny odvozeným dílem, přímo nezávisí na technickém řešení, jakým je linkování. Program je odvozený, pokud je zpracováním, překladem nebo jakoukoliv změnou jiného programu. Použití nemodifikované knihovny na tom nemůže nic změnit. Samozřejmě pokud knihovna zahrnuje velkou část funkčnosti programu, může se o odvozené dílo jednat. To ale opět nesouvisí s problémem linkování, ale s celkovou stavbou počítačového programu (Rosen, 2003).

Podobný názor zastává i Linus Torvalds, podle kterého lze výsledek statického linkování považovat nejvýše za dílo spojené, u dynamického linkování patrně ani to ne (Torvalds, 2006). Význam licence LGPL je v tomto světle zanedbatelný (Rosen, 2005, s. 121 a následující). Licence Apache 2.0 vliv linkování na vznik odvozeného díla přímo vylučuje.

5.4 Pluginy a moduly

Funkčnost počítačového programu je možné rozšířit i jiným způsobem než použitím knihoven. Řešením mohou být i přídavné moduly, pluginy, případně ovladače hardwarových zařízení. Jsou to malé a relativně nezávislé části počítačového programu, které zprostředkovávají nějakou funkčnost nebo zpřístupňují nové zařízení. Podobně jako v případě knihoven zde vyvstává spor, zda počítačový program používající takové moduly je odvozeným dílem hlavního programu a modulů (resp. zda je modul odvozeným dílem hlavního programu). Výsledkem může být opět pouze užití dvou děl ve spojení.

Free Software Foundation je opět v přístupu k řešení striktní. Většinou se o odvozená díla jedná, určitým technickým řešením tomu však lze zabránit (FAQ about GNU Licen-

[2]Při statickém linkování je počítačový program s knihovnou svázán v okamžiku překladu (kompilace) programu. Knihovna se stává fyzickou součástí výsledného programu. Pro podrobnosti vizte http://en.wikipedia.org/wiki/Static_linking.

[3]Při dynamickém linkování dochází ke svázání programu s knihovnou až za běhu, při spuštění programu. Knihovny jsou přeloženy zvlášť a odděleně jsou i šířeny. Nejsou fyzickou částí zkompilovaného programu. Více v http://en.wikipedia.org/wiki/Dynamic_linking.

ses). Podobně se k problému staví i někteří vývojáři (Hemel, 2010, s. 23). Stejně jako v případě knihoven ale odvozené dílo vzniká na základě jiných skutečností. Modul nebo plugin nutně nemusejí být odvozeným dílem. Rozhodující skutečností je, zda se jedná o zpracování nebo jinou změnu původního díla. Pokud tedy modul ve značné míře využívá zdrojový kód nebo jiné chránitelné prvky hlavního programu, zcela jistě o odvozené dílo půjde. Modul však může být nezávislý (nehledě na technické řešení) a v takovém případě se o odvozené dílo zřejmě jednat nebude. K problematice modulů v jádře operačního systému Linux se ve stejném smyslu vyjádřil i Torvalds (Andrews, 2003).

Kapitola 6

Kompatibilita veřejných licencí

V dnešní době již autoři svůj počítačový program zřídka tvoří tzv. na zelené louce, tedy od základů sami. Obvykle k vývoji použijí různé knihovny, které část funkčnosti hlavního programu zajistí a tím programátorovi ušetří práci. Knihovny jsou distribuovány pod různými licencemi a autor jejich začleněním do svého díla musí dostát licenčním podmínkám všech těchto knihoven. Licenční podmínky kladou různá omezení a požadavky na použití nebo na výsledné dílo. Pokud autor všem nedostojí, poruší licenční smlouvu, která může v důsledku zaniknout. Nenaplnění podmínek je nejčastěji způsobeno jejich vzájemnou neslučitelností. Obdobně musejí být licenční podmínky příspěvku do otevřeného projektu v souladu s podmínkami celého projektu. V opačném případě nelze příspěvek do projektu začlenit. Cílem této kapitoly je rozebrat vzájemnou slučitelnost podmínek veřejných licencí pro počítačové programy.

6.1 Pojem kompatibility licencí

Slučitelnost licenčních podmínek veřejných licencí se nazývá kompatibilitou těchto licencí. Pojem lze definovat následovně:

> Licence A je kompatibilní s licencí B, pokud je dodržení podmínek licence A postačující k dodržení podmínek licence B.

Praktickým důsledkem je možnost zahrnout počítačový program pod licencí A do programu pod licencí B a výsledné dílo šířit právě pod licencí B. Relace kompatibility je tak asymetrická, neboť dodržení podmínek licence A je pouze postačující k dodržení licenčních podmínek B. Je tedy možné, že určitá licence je kompatibilní s jinou, ale naopak to neplatí. Obvykle se tak děje v případě použití permisivní a copyleftové licence.

Příkladem nekompatibility může být namátkou licence GPL v2, která obsahuje klauzuli restrikce na restrikce (kapitola 3.4.4). Hypotetická licence X může obsahovat usta-

novení, které vyžaduje šíření reklamního sdělení (podobně jako původní licence BSD). Odvozené dílo, které kombinuje kód pod GPL v2 a pod licencí X, bude porušovat licenci GPL v2. Licence X totiž není s GPL v2 kompatibilní (a platí to i opačně).

Příklad ilustruje i nepříjemnost, která je s kompatibilitou licencí spojená. Je obtížné stanovit, zda jsou dvě licence kompatibilní. Mnohem snazší je určení, že se licenční podmínky navzájem vylučují a licence jsou nekompatibilní (Laurent, 2004, s. 160). Je rovněž nutné věnovat se rozboru a porovnání souladu konkrétních licencí. Přesto lze vysledovat několik obecných pozorování, které jsou dále uvedeny.

Kompatibilita licencí vystupuje zejména v kontextu odvozených děl. Veřejné licence z principu nekladou žádná omezení na prosté využití software jako je spouštění programu, užití ve spojení s jiným dílem nebo dokonce použití v díle souborném. Opak by byl porušením jedné ze svobod z definice svobodného software, případně open source definice nebo Rosenova pátého principu otevřenosti software (Rosen, 2005, s. 11). To ovšem není případ proprietárních licencí, které omezují i tyto způsoby užití. Nad GPL operačním systémem tak může běžet libovolně licencovaný program, linuxové distribuce mohou obsahovat i proprietární software, přestože to některé z ideologických důvodů odmítají (Laurent, 2004, s. 82).

Na odvozená díla a modifikace však zejména reciproční licence kladou podstatné podmínky. Ke konfliktům tak dochází mezi recipročními a proprietárními licencemi a při kombinaci reciproční licence s jinou veřejnou licencí (ať už permisivní nebo opět reciproční). Vždy je též třeba mít na paměti, že např. copyleftová doložka licence GPL se uplatní pouze při šíření odvozených děl. V soukromí nebo v rámci např. obchodní společnosti lze software kombinovat libovolně. V krajním případě je možné problémy s kompatibilitou licenčních podmínek obejít požádáním autora o zvláštní oprávnění k (po)užití programu v projektu s nekompatibilní licencí, nebo o zpřístupnění (např. vydání) programu pod jinou (méně restriktivní) veřejnou licencí (k tomu více v kapitole 7.1).

6.2 Vztah veřejných licencí k licencím proprietárním

Pro účely této a následující podkapitoly je vhodné zjednodušit zkoumání kompatibility licencí na případ, kdy do projektu šířeného pod licencí A přispěje autor částí kódu šířeného pod jinou licencí B. Projekt (resp. jeho výstupy) je dále šířen pod licencí A, a licence B tedy musí být s A kompatibilní. Začleněním příspěvku (počítačového programu) vzniká odvozené dílo. Ostatní případy zmiňované v předchozím textu lze na tento převést.

Software šířený pod veřejnými licencemi je pro proprietární projekty atraktivní z prostého důvodu. Často se jedná o kvalitní počítačové programy (knihovny), jejichž využití může obchodním společnostem či jiným podnikatelským subjektům zaměřených na vý-

voj software značně snížit náklady. Případná použitelnost je ale závislá na licenci, pod kterou je daný program šířen.

Obecně nedochází ke konfliktům v případě permisivních licencí. Příspěvky pod licencí MIT, BSD nebo Apache lze bez potíží použít v proprietárním software. Je pouze nutné dodržet podmínky, které se obvykle týkají požadavků na uvedení textu licence a přičtení (*attribution*) použitého software. Zdrojový kód odvozených děl není nutné šířit a společnosti si mohou pro odvozené dílo vybrat libovolnou licenci. Použití opačným směrem obvykle možné není, neboť proprietární licence značně omezují uživatele v jeho právech (více v kapitole 3.3).

Copyleftové licence použití v proprietárním software vylučují. Odvozené dílo by muselo být šířeno opět pod veřejnou licencí, což nebude v souladu s podmínkami proprietární licence, neboť by mj. v případě striktní copyleftové licence bylo nutné otevřít zdrojový kód proprietárního programu. Uvedené platí i pro opačnou situaci, tedy začlenění proprietárního kódu do otevřeného projektu. Výjimkou je hybridní MPL. Díla jí licencovaná lze použít i v proprietárních projektech, pokud spadají do definice *larger work*.

V souvislosti s proprietárními licencemi nejčastěji vznikají konflikty s licencí GPL. Licence obsahuje copyleftovou doložku pro šíření odvozených děl a nijak se netýká jiných způsobů užití jako je spouštění programu, užití ve spojení nebo v souborném dílu. Technickým řešením je tak možné i GPL software v proprietárním systému využít (Perens, 2009). Nemůže se však ve výsledku jednat o odvozená díla. Nicméně i při striktním výkladu FSF ohledně problému linkování je možné v GPL projektu používat proprietární kód, pokud se jedná o systémové knihovny nebo pokud autor programu poskytne k linkování s proprietární knihovnou výjimku (FAQ about GNU Licenses).

6.3 Vzájemná kompatibilita veřejných licencí

Komplikovaným problémem je i vzájemná kompatibilita mezi veřejnými licencemi. Rozbor lze rozdělit podle toho, pod jakým typem licence je šířen příspěvek do projektu (počítačového programu). Zda se jedná o licenci permisivní, nebo reciproční.

Jednodušším případem je druhá situace, tedy pokud je příspěvek nebo projekt šířen pod reciproční licencí. Copyleftové doložky v těchto licencí stanovují, že odvozená díla musejí být dále šířena pod toutéž licencí. Takový příspěvek tedy nelze přidat do počítačového programu licencovaného permisivně, aniž by to mělo pro projekt dalekosáhlé důsledky. Projekt by totiž bylo dále nutné šířit pod licencí příspěvku. Možnost začlenění do projektu pod reciproční licencí je pak vyloučeno zcela, neboť by nebylo možné dostát copyleftovým doložkám obou dotčených licencí. Doložky mohou být samozřejmě různě striktní. GPL je v tomto ohledu poměrně přísná. Naopak MPL 1.1 umožňuje za určitých

okolností začlenit dílo i do projektů pod jinými licencemi (Rosen, 2005, s. 146). MPL verze 2.0 kompatibilitu s licencemi GNU GPL již řeší výslovně a umožňuje autorovi *larger work* toto šířit duálně pod licencemi MPL a GPL (Villa, 2011b). MPL 2.0 je tak s GPL kompatibilní.

Zajímavou otázkou je též kompatibilita jednotlivých časových verzí GNU GPL. Software šířený pod GPL v2 a GPL v3 nelze kombinovat, neboť verze 3 obsahuje omezení, která nejsou v druhé verzi přítomna, a kompatibilitu tak vylučuje restrikce na další restrikce. Pokud je však program šířen pod „GPL v2 nebo pozdější“, je možné tato díla dle českého právního řádu kombinovat, pouze pokud pozdější verze v době licencování takového programu již existovala (vizte kapitolu 3.4.4). Kompatibilitě časových verzí GNU GPL se podrobně věnuje stránka (FAQ about GNU Licenses).

Ke střetu permisivních licencí mezi sebou a s licencemi recipročními nedochází ani tak v souvislosti s odvozenými díly jako spíše jinými restriktivními podmínkami, které jsou ostatními licencemi vyloučeny. Jako problematické se v této souvislosti jeví zejména ustanovení GPL, které vylučuje další omezení, které může poskytovatel na nabyvatele klást (restrikce na restrikce v článku 6 resp. 7 v závislosti na verzi).

Nejméně překážek je spojeno s licencemi BSD a MIT. Jejich podmínky jsou natolik volné, že jimi licencovaný software je použitelný v jakémkoliv svobodném nebo otevřeném projektu. Výjimkou je původní licence BSD, jejíž reklamní ustanovení ji z kombinování s některými veřejnými licencemi diskvalifikuje (zvláště s licencí GPL). Při dodržení všech licenčních podmínek nenastávají problémy ani s příspěvky šířenými pod licencí Apache, pokud jsou kombinovány s jinými permisivně licencovanými programy. Do vydání třetí verze GPL se však vedly dlouhé spory, zda jsou licence s GPL kompatibilní. Dle FSF tomu tak není a zdůvodňuje to opět omezeními, která licence Apache na nabyvatele klade a která nejsou obsažena v GPL v2. U Apache verze 1.1 jde především o ochranu jména, u verze 2.0 se jedná o patentová práva (GNU – License List). Apache Software Foundation zastává v případě druhé verze jiný názor (Apache and GPL Compatibility). Rosen jde ještě dále a považuje i licenci Apache ve verzi 1.1 za kompatibilní s GPL v2 (Rosen, 2005, s. 247). Objasnění tohoto problému by mohlo přinést pouze rozhodnutí soudu. S příchodem třetí verze GPL již ale ke sporům nedochází a Apache 2.0 je s touto verzí kompatibilní (GNU – License List).

Kapitola 7

Další otázky spojené s veřejnými licencemi

Obsah této kapitoly je věnován některým dalším otázkám, které mohou v souvislosti s veřejnými licencemi a modelem otevřeného vývoje vyvstat. V první řadě se jedná o možnost šíření počítačových programů pod více různými licencemi, což představuje jedno z řešení problému kompatibility veřejných licencí. Další části zahrnují štěpení projektů a jeho příčin a možnosti změny licence počítačového programu.

7.1 Šíření počítačového programu pod více licencemi

Autor počítačového programu je nositelem majetkových práv ke svému dílu (resp. v případě zaměstnaneckých děl je vykonavatelem těchto majetkových práv zaměstnavatel autora). Mezi tato práva patří vedle práva dílo užít i právo udělit oprávnění k užití třetí osobě. V případě počítačových programů a veřejných licencí se tak děje prostřednictvím připojení licenčních podmínek k dotčenému programu. Poskytnutím oprávnění autor o svá práva nepřichází. S ohledem na nevýhradní charakter licence mu tak nic nebrání v jiném okamžiku poskytnout třetím osobám stejné dílo pod jinými licenčními podmínkami, tedy i jinou veřejnou licencí. Odlišně licencované programy si pak žijí vlastním odděleným životem.

Tento jev se nazývá multilicencování počítačového programu (*multi-licensing*). Důvodem pro takové jednání může být snaha o překonání problému nekompatibility veřejných licencí pro počítačové programy jako v následujícím příkladu. Autor X vydal svůj program pod původní BSD licencí, autor Y jiný program pod GPL v2. Později chce autor programu Z, který je odvozeným dílem Y a je tak šířen pod GPL v2, přidat do svého projektu části zdrojového kódu X. Vzhledem k nekompatibilitě původní BSD licence s GPL v2 tak ale nemůže učinit. Jinak by porušil licenční podmínky. Může se však pokusit

požádat oba autory původních programů, jestli by někdo z nich nebyl ochoten (pokud je to vzhledem k jiným okolnostem možné) vydat pod odlišnou a s GPL v2 kompatibilní licencí (Laurent, 2004, s. 162). Licence GPL k tomu ostatně ve svých ustanoveních i vybízejí.

Důvody k šíření software pod více licencemi však mohou být i čistě obchodní. Společnost Oracle vyvíjí mj. software MySQL[1], který nabyvatelům poskytuje pod dvěma licencemi. První variantou je licence GPL v2 s výjimkou, která umožňuje databázový server linkovat proti GPL nekompatibilnímu software (FOSS License Exception). Pokud však potenciálnímu zájemci o MySQL podmínky GPL nevyhovují, má možnost zakoupit za úplatu systém s proprietární licencí (na kterou jsou navázány další služby, které poskytnutí software pod GPL nezahrnuje). Takovému modelu a jeho dopadům se věnuje (Stallman, 2009).

Koncepci multilicencování ve svém článku obšírně popisuje i Välimäki (Välimäki, 2003). Srovnává tento obchodní model s klasickým a ilustruje ho na třech případových studiích. U všech je vývoj soustředěn v rukou jedné obchodní společnosti. Software je pak vydáván po striktní copyleftovou licencí (např. GPL) a licencí proprietární.

Jedním z problémů duálního modelu, kdy je program vydáván pod proprietární a zároveň copyleftovou licencí (GPL), jsou příspěvky třetích stran do copyleftové verze projektu. Pokud se jedná o odvozená díla, musejí být tyto příspěvky licencovány opět copyleftovou licencí a nemohou být využity v proprietární verzi. Autoři mohou výslovně povolit použití i v proprietární verzi, ale nejsou k tomu veřejnou licencí zpravidla nuceni. Společnost jinak může vyžadovat převedení autorských práv na ní, což je ovšem možné jen v některých právních řádech, nebo přijímat pouze příspěvky pod licencí, která jí proprietární užití umožní (Rosen, 2005, s. 263). Pokud příspěvek není odvozeným dílem projektu, může být šířen pod permisivní licencí a k problému nedochází. Nicméně multilicencované projekty jsou typicky v rukou jedné společnosti, a licenční problém je tak předem vyloučen (Välimäki, 2003, s. 17). Nezačleňování příspěvků by vedlo ke štěpení vývoje a jeho další neudržitelnosti.

Variantou multilicencování je i odložené zpřístupnění (vydání) počítačového programu pod veřejnou licencí. Obchodní společnost či jiný subjekt nejprve svůj software šíří pod proprietární licencí, případně licencí, která sice otevírá zdrojový kód, ale značně omezuje jeho využití; nemůže jít z podstaty o výhradní licenci. Po určité době software vydá pod svobodnou licencí. Výhodou v odstupu je získání konkurenční výhody pro nabyvatele licence (Rosen, 2005, s. 264 a následující).

Zajímavým úkazem v souvislosti s multilicencováním je i webový prohlížeč Mozilla Firefox, jehož zdrojové kódy jsou šířené pod trojicí licencí – MPL, GPL a LGPL. Zkom-

[1] Relační databázový systém, http://www.mysql.com.

pilovaná verze ve strojovém kódu je pak vydávána pod proprietární licencí.

7.2 Štěpení projektu

Veřejné licence poskytují nabyvatelům oprávnění k mnoha způsobům užití. Jedním z nich je i oprávnění ke změně díla, počítačového programu. Tato svoboda však může vést i k potenciálně negativnímu důsledku, kterým je rozštěpení projektu, resp. vývoje počítačového programu (štěpení se nazývá *forking*, nově oddělený projekt je pak *fork* původního projektu). Nabyvatel započne nezávislý vývoj nového software s využitím zdrojových kódů svobodného nebo otevřeného počítačového programu. Obvyklým cílem je vytvoření konkurenčního produktu jako alternativy, nebo nahrazení nevyhovujícího původního projektu. Důsledkem je rozpad komunity uživatelů a vývojářů, zdvojení úsilí a postupná nekompatibilita obou programů.

Štěpení projektu je umožněno právě veřejnými licencemi pro počítačové programy. Proprietární licence nic takového z principu nedovolují. Přes relativní svobodu nabyvatele k zahájení odděleného vývoje mohou veřejné licence svými ustanoveními náchylnost k rozpadu projektu snížit. Licence Apache pro software Apache Software Foundation používají institut ochrany jména. GPL se snaží udržet vývoj v rámci svobodných mantinelů a vylučuje proprietární forky. Licence BSD a MIT žádnou ochranu neobsahují a často se programy jimi licencované předmětem dělení stávají (Laurent, 2004, s. 173).

Možných příčin rozdělení vývoje počítačového programu je více. Jedním důvodem jsou spory o budoucnost a směřování vývoje počítačového programu, případně mohou hrát roli i osobní antipatie. Příkladem je historicky jeden z prvních forků software GNU Emacs, který byl rozdělen již v roce 1993. Oba nezávislé projekty jsou aktivní i v současnosti. Další příčinou je skomírání softwarového projektu a zpomalování jeho vývoje. K tomu může dojít, pokud za projektem stojí obchodní společnost s velkým vlivem na řízení vývoje a restriktivní politikou. Relativně čerstvým příkladem je kancelářský balík OpenOffice.org, který spolu s koupí společnosti Sun Microsystems získala do područí společnost Oracle. Po liknavém přístupu Oraclu došlo k vytvoření projektu LibreOffice, což vyvolalo řadu pozitivních reakcí (Krčmář, 2011).

Mezi příčinami ale vystupují i licenční důvody. Do roku 2004 byl XFree86[2] šířen pod permisivní licencí MIT. S novou verzí však bylo do licence přidáno reklamní ustanovení podobné tomu v původní BSD licenci. To vedlo ke sporům v komunitě a oddělení vývoje v novém projektu X.Org Server. Linuxové distribuce na novou implementaci rychle přešly a původní projekt postupně zanikl.

I přes uvedené je štěpení projektů spíše problémem otevřeného vývoje než přímo ve-

[2]Otevřená implementace tzv. X Window System. http://en.wikipedia.org/wiki/XFree86.

řejných licencí. Nicméně s licencemi úzce souvisí, je jimi umožněn a někdy je licenčními spory způsoben.

7.3 Změna licence projektu

Během života počítačového programu, resp. softwarového projektu může dojít k okamžiku, kdy licenční podmínky veřejné licence, pod kterou je program šířen, přestanou záměrům autora či autorů vyhovovat. V takovém případě se mohou rozhodnout, že licenční podmínky programu upraví, nebo změní veřejnou licenci úplně[3].

Jedinému autorovi díla změnit licenci téměř nic nebrání. Pokud je však program odvozeným dílem jiného programu, musí i tak dodržet veškeré licenční podmínky, které tento program může na odvozená díla klást. V případě rozsáhlých komunitních projektů, které jsou v otevřeném modelu vývoje pravidlem, je situace složitější. Ke změně licence může dojít dvěma odlišnými způsoby. Prvním je získání souhlasu všech autorů relevantních částí počítačového programu k přelicencování (Laurent, 2004, s. 174). Jednak je tento krok z právního hlediska nutným, neboť tito autoři vykonávají ke svým dílům majetková práva, jejichž součástí poskytování oprávnění k užití je, jednak se tento postup jeví eticky správným, protože autoři původně poskytli svůj příspěvek pod určitou licencí. S ohledem na rozsáhlost projektu může být tento proces různě komplikovaný, zejména pokud již nejsou všichni autoři dostupní. Návod na změnu licence získáním souhlasu všech autorů obsahuje publikace (SFLC, 2007).

Druhou možností je přechod na kompatibilní licenci. V takovém případě není souhlas všech autorů nutný. Všechna oprávnění a omezení původní licence jsou v nové licenci též obsažena. Přesto by mělo k přechodu dojít po konzultacích s celou vývojářskou komunitou, jinak by případné spory mohly vést až k rozštěpení projektu (Rosen, 2005, s. 252). Tento postup zvolila i Wikimedia Foundation pro své produkty v roce 2009 (Kadlec, 2008; Walsh, 2009).

[3]Od multilicencování se změna licence liší v tom, že nové verze programu nadále nejsou šířeny pod původní licencí.

Kapitola 8

Přehled judikatury

Poslední kapitola textu nabízí stručný přehled soudních rozhodnutí, které souvisí s veřejnými licencemi pro počítačové programy a vymáháním jejich podmínek. Soudní spory, jejichž předmětem by veřejné licence byly, jsou stále spíše výjimečné. Jedná se o poměrně novou oblast a pravděpodobnost sporů je v ní v principu nízká. Podmínky jsou i u restriktivnějších veřejných licencí v porovnání s proprietárními licencemi značně permisivní. Autor veřejnou licencí poskytuje třetím osobám oprávnění ke všem potřebným užitím software. Uživatel nabytím licence na druhou stranu obdrží zpravidla zdarma kvalitní software, se kterým může volně nakládat. Prostor pro porušení licenční smlouvy je tak z obou stran relativně malý (Rosen, 2005, s. 269). Navíc jak autoři, tak uživatelé licenční podmínky ctí, neboť opak by byl špatný a v komunitě by vedl k vyloučení (Laurent, 2004, s. 158). To opět souvisí s již výše zmíněnou hackerskou etikou.

Případná porušení licenčních podmínek jsou řešeny ještě v předsoudním stadiu. Obvykle postačuje upozornění autorem nebo jiným subjektem na porušování licenčních podmínek a k nápravě dojde. Až po selhání těchto smírčích prostředků přichází na řadu razantnější opatření, jakou žaloba jistě je. I tak ale často končí soudní proces vyrovnáním, aniž by dospěl k rozhodnutí. Předmětem sporů je vzhledem ke své rozšířenosti téměř výhradně licence GPL v2. Mezi způsoby porušení patří nejčastěji nenaplnění závazku šířit spolu s programem tzv. copyright notice, absence textu licence nebo poskytovatel nenabízí zdrojový kód ke svým modifikacím (případně nejsou zdrojové kódy kompletní, a nenaplňují tak podmínky GPL). Detekce použití počítačového programu pod GPL v byť uzavřeném proprietárním software přitom nemusí být obtížná (Hemel, 2010; Jaeger, 2010).

Česká justice se doposud veřejnými licencemi dle mého vědomí nezabývala. Existují však rozhodnutí německých, francouzských a přirozeně amerických soudů. Jejich použitelnost v českém právním prostředí může být diskutabilní, nicméně odlišnost autorskoprávní úpravy je zejména v Evropské unii zanedbatelná (až na Velkou Británii) a ostatně

i rozdíly s copyrightovým právem nejsou nijak zásadní (Derclaye, 2000a). Za určitých podmínek tak může být např. AFC test aplikován evropským nebo českým soudem. Tyto podmínky Derclaye ve svém článku shrnula do tříkrokového testu pro použití americké judikatury v evropském justičním prostoru (Derclaye, 2000b, s. 12 a následující). Tím se otevírají dveře k uplatnění mnoha rozhodnutí v této oblasti nezkušenými evropskými soudy.

Nedostatek relevantních judikátů se negativně projevuje na právní jistotě týkající se veřejných licencí. Mnoho pojmů a ustanovení je předmětem sporů a různých výkladů. Za zmínku stojí především problematika odvozeného díla a rozsahu copyleftových doložek, nebo kompatibilita licenčních podmínek. Následující případy se většinou týkají závaznosti licence GPL, jejích ustanovení a případně platného uzavření licenční smlouvy. Podobný přehled lze nalézt v (Stiller, 2011).

Progress Software Corp. vs. MySQL AB (2002)

Prvním zajímavým případem je spor společností Progress Software a MySQL. Progress Software prodávala na americkém trhu produkty švédské společnosti MySQL. Spolu s GPL počítačovým programem šířila proprietární komponentu NuSphere Gemini, která byla s původním programem staticky slinkována. Progress s produktem nešířil zdrojový kód a tím porušoval licenční podmínky, které v tu dobu ještě neobsahovaly explicitní výjimku pro linkování (vizte kapitolu 7.1). Zdrojový kód začala společnost distribuovat až později. V obchodním sporu mezi oběma subjekty žalovala MySQL společnost Progress kvůli porušení copyrightu, licenčních podmínek a zneužití ochranné známky. Soud vydal předběžné opatření, ve kterém se ale vyrovnal pouze s ochrannými známkami a licencí GPL se nezabýval, přestože důležitost této věci rozpoznal (Majerus, 2003). Společnosti posléze došly k mimosoudními vyrovnání a k dalšímu jednání již nedošlo. Soudní rozhodnutí mohlo zodpovědět důležité otázky o problému linkování, odvozených děl a rozsahu copyleftové doložky.

Harald Welte vs. Sitecom Deutschland GmbH (2004)

Případ Welte vs. Sitecom je prvním z řady důležitých sporů, ve kterých figuruje programátor Harald Welte. Welte je jedním z autorů paketového filtru v jádře operačního systému Linux a utility iptables, které jsou licencovány pod GPL v2. Linux je běžně používán v routerech, firewallech, mobilních telefonech a v mnoha dalších komerčních zařízeních. Z toho titulu je často předmětem licenčních sporů pro nedodržení podmínek GPL. Welte kvůli tomu založil projekt gpl-violations.org[1], kde sleduje porušování licence a snaží se

[1] http://www.gpl-violations.org

nabyvatele přesvědčit (v krajním případě i soudní cestou) k dodržení podmínek.

Německý proces se společností Sitecom byl velmi sledovaný a jeho výsledky jsou pro použitelnost veřejných licencí velmi důležité. Sitecom je výrobcem WLAN routerů, jejichž firmware obsahuje právě software netfilter/iptables. Společnost přitom nikde neuváděla, že jejich firmware obsahuje programy licencované GPL, a nikde na text licence neodkazovala, nemluvě o šíření zdrojových kódů. Welte po marných snahách o nápravu Sitecom žaloval. Mnichovský soud udělil předběžné opatření, v následném odvolacím řízení uznal platnost GPL a vyhověl žalující straně.

Licenční podmínky soud interpretoval jako standardní všeobecné obchodní podmínky. Stačí odkaz na GPL na webových stránkách, odkud je program šířen. Anglický jazyk není platnosti na újmu, neboť je v tomto oboru běžným dorozumívacím jazykem (alespoň co se týče obchodních vztahů mezi autorem software a softwarovou společností). Soud sice vyjádřil jisté pochybnosti o platnosti článku 4, ale konstatoval, že porušení licenčních podmínek GPL je zásahem do autorského práva autora, a sankce obsažená v článku je tak platná.

Harald Welte vs. Fortinet UK Ltd. (2005)

Společnost Fortinet se zabývá vývojem a prodejem zařízení, která zajišťují zabezpečení počítačových sítí. Ve svých výrobcích používala operační systém na bázi Linuxu a toto použití aktivně maskovala šifrovacími metodami. Z toho důvodu ji Welte žaloval a mnichovský soud v předběžném nařízení Fortinetu zakázal distribuci jejích výrobků, dokud porušování licence GPL nenapraví (GPL violation Fortinet), k čemuž následně došlo (Marson, 2005).

Harald Welte vs. D-Link Germany GmbH (2006)

Společnost D-Link používá ve svých síťových datových úložištích (NAS) operační systém Linux, zejména jeho tři části msdosfs, mtd a initrd, k jejichž užití má výhradní licenci Harald Welte. D-Link při distribuci nesplňoval licenční podmínky. K produktům nepřikládal text licence, nezmiňoval zřeknutí se odpovědnosti a nedával k dispozici zdrojový kód modifikací. Po upozornění námitky uznal, ale odmítl zaplatit náklady, které se zjištěním porušení licenční smlouvy souvisely. Welte společnost zažaloval u frankfurtského soudu.

Při soudním jednání se D-Link opíral zejména o argument, že nebyl licenčními podmínkami GPL vázán, neboť nejsou právně vymahatelné. Soud tento argument odmítl. I pokud by GPL nebyla platná, tak by došlo k porušení autorského práva, neboť D-Link by neměl k užití programů oprávnění. Soud ale GPL shledal pro obě strany závaznou a nařídil společnosti nahradit náklady. V rozsudku se soud mj. vyjádřil i k udělení výhradní licencí a předchozímu poskytnutí software třetím osobám pod GPL, které je v principu

nevýhradní licencí, a (ne)možnosti vyčerpání práva na rozšiřování prvním prodejem v souvislosti s šířením autorských děl po Internetu.

Harald Welte vs. Skype Technologies SA (2008)

Zatím poslední soudní spor vedl Harald Welte se společností Skype, která mj. prodává VOIP telefony, jejichž součástí byl GPL v2 licencovaný program. Skype porušoval licenci tím, že s telefonem nedodával text licence a zdrojové kódy. Mnichovský soud v první instanci rozhodl ve prospěch Welteho. Skype se bránil tím, že text licence a kódy má k dispozici na svých webových stránkách. Soud konstatoval, že to není v souladu s licencí, neboť ta tuto variantu nabízí, pouze pokud je i samotný program šířen přes webové stránky. Při prodeji telefonu to není dostatečné a text licence je třeba přiložit vytištěný a zdrojové kódy umístit k telefonu na vhodném médiu (Stiller, 2011). Skype se proti verdiktu odvolal. Soud při jednání nejprve vyzval ke smíru, který obě strany odmítly. Soud pak konstatoval, že při projednání věci nemá společnost Skype příliš velké šance na úspěch, načež vzal Skype své odvolání zpět (Welte, 2008).

Kauzy BusyBox (2007–2009)

BusyBox je sada běžných utilit systému Linux v jednom balíku určená zejména pro embedded systémy a zařízení. Software je šířen pod licencí GPL v2 a právě její porušování bylo předmětem řady sporů v letech 2007 až 2009. Autoři tehdy žalovali řadu velkých společností jako Verizon, Samsung, Westinghouse, JVC, Best Buy a další (BusyBox – Wikipedia). Naprostá většina sporů skončila mimosoudním vyrovnáním, kdy se společnosti zavázaly dostát licenčním podmínkám (např. Shankland, 2007; Garrison – Kirchman, 2008). Spor proti společnosti Monsoon je označován za první soudní případ v historii Spojených států, který se týkal licence GPL.

Free Software Foundation vs. Cisco Systems (2009)

Jedná se o první případ porušení licencí GPL a LGPL, ve kterém podala žalobu k soudu Free Software Foundation. Společnost Cisco a její divize Linksys dlouhodobě porušovaly podmínky obou licencí v mnoha svých výrobcích (bezdrátové routery, modemy, datová úložiště apod.), které používají software, k němuž majetková práva vykonává právě FSF. Nadace se snažila i tento případ řešit upozorněním a domluvou. Cisco a Linksys však jednaly liknavě a FSF nakonec podala žalobu k soudu (Lee, 2008). Spor skončil mimosoudním vyrovnáním, kdy společnost Cisco přistoupila na všechny podmínky a zavázala se, že problémy vyřeší (Smith, 2009).

Edu 4 vs. AFPA (2009)

V roce 2009 pařížský odvolací soud rozhodl ve sporu mezi softwarovou společností Edu 4 a asociací AFPA. Předmětem sporu byla smlouva o dodávce software, který mj. zahrnoval i počítačový program VNC licencovaný GPL. Společnost Edu 4 v pozici dodavatele porušila licenční podmínky. Rozhodnutí bylo v médiích prezentováno jako další velké vítězství licence GPL (např. Dachary, 2009 nebo Krčmář, 2009). Jedná se však patrně o dezinterpretaci rozhodnutí. Soud pouze konstatoval, že byla porušena smlouva mezi stranami, a platností GPL se nezabýval (von Willebrand, 2009).

AVM vs. Cybits AG (2011)

Společnost AVM vyrábí DSL routery a ve firmware používá části operačního systému Linux. Společnost Cybits pro tyto routery vytvořila filtrační software, který dětem zabraňuje přistupovat na nevhodné webové stránky. Uživatel filtr nainstaluje tak, že firmware routeru modifikuje počítačovým programem společnosti Cybits a firmware nahraje zpět do routeru. AVM žalovala Cybits kvůli porušení copyrightu způsobeného neoprávněnou modifikací. Soud v tomto duchu vydal i předběžné opatření. To však bylo berlínským odvolacím soudem zrušeno (k řízení se připojil i Harald Welte). Odvolací soud konstatoval, že se nemůže jednat o porušení copyrightu, neboť licence GPL připouští modifikace, a postup společnosti Cybits je tak v pořádku. To bylo následně potvrzeno i v dalším soudním procesu (Verdict AVM v. Cybits a vložené odkazy).

Kapitola 9

Závěr

Cílem práce bylo poukázat na některé problémy, které souvisejí s veřejnými licencemi pro počítačové programy. Oblast svobodného a otevřeného software, modelu jejich vývoje a licencí, pod kterými jsou počítačové programy šířeny, se v posledních letech rychle rozvíjí. Přesto však zůstává spíše mimo zájem právnické obce. Na straně druhé nejsou v komunitě vývojářů a uživatelů počítačových programů právní znalosti o této oblasti zpravidla příliš rozšířené. Diplomová práce by mohla oběma stranám problematiku z patřičného pohledu zpřístupnit.

Po nezbytném úvodu do právní ochrany počítačových programů se práce věnuje veřejným licencím obecně a rozebírá podmínky nejběžnějších licenčních smluv. Následně v několika kapitolách probírá vybrané problémy těchto licencí a nabízí případné odpovědi a řešení. Jedná se zejména o problematiku odvozeného díla, kompatibilitu veřejných licencí a mezinárodní prvek v autorskoprávních a licenčních vztazích. Výběr není vyčerpávající a ponechává prostor pro další práce.

Poslední část práce obsahuje stručný přehled soudních rozhodnutí, které se veřejnými licencemi zabývaly. Judikatura českých soudů bohužel doposud chybí. Přitom právě ona by mohla nabídnout odpovědi na vyřčené otázky.

Seznam nejčastěji používaných zkratek

AFL Academic Free License

ASF Apache Software Foundation

AutZ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

BSD Berkeley Software Distribution. Obvykle se tím ale chápou licenční podmínky.

FSF Free Software Foundation

GPL General Public License

LGPL Lesser General Public License

MIT Massachusettský technologický institut. V práci je zkratka užívána i pro licenční podmínky.

MPL Mozilla Public License

NOZ Vládní návrh nového občanského zákoníku z května 2011

ObchZ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

OSI Open Source Initiative

OSL Open Software License

OZ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

RÚB Bernská úmluva o ochraně děl literárních a uměleckých ze dne 9. 9. 1886, revidovaná v Paříži v roce 1971 (též v textu jako „Bernská úmluva“)

TRIPS Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví

WIPO Světová organizace duševního vlastnictví

Literatura

17 U.S.C. 2011. Copyright Law of the United States and Related Laws. In *Title 17 of the United States Code*. Říjen 2011.

2001/29/ES. 2001. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti. In *Úř. věst. L 167, 22.6.2001*. 2001. s. 10–19. celex: 32001L0029.

2006/116/ES. 2006. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 16. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících. In *Úř. věst. L 372, 27.12.2006*. 2006. s. 12–18. celex: 32000D0278.

2009/24/ES. 2009. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (kodifikované znění). In *Úř. věst. L 111, 5.5.2009*. 2009. s. 16–22. celex: 32009L0024.

593/2008/ES. 2008. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In *Úř. věst. L 177, 4.7.2008*. 2008. s. 6–16. celex: 32008R0593.

91/250/EHS. 1991. Směrnice Rady ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů. In *Úř. věst. L 122, 17.5.1991*. 1991. s. 42–46. celex: 31991L0250.

93/83/EHS. 1993. Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu. In *Úř. věst. L 248, 6.10.1993*. 1993. s. 15–21. celex: 31993L0083.

Affero – Wikipedia. *Affero General Public License* [online]. [cit. 22.12.2011]. Dostupné z: `http://en.wikipedia.org/wiki/Affero`.

ANDREWS, J. *Linux: The GPL And Binary Modules* [online]. 2003. [cit. 2.1.2012]. Dostupné z: `http://kerneltrap.org/node/1735`.

Apache – Wikipedia. *Apache License* [online]. [cit. 17.12.2011]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Apache_license.

Apache and GPL Compatibility. *Apache License v2.0 and GPL Compatibility* [online]. [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: ftp://ftp.heanet.ie/disk1/apache/licenses/GPL-compatibility.html.

Apple vs. Franklin. 1983. Apple Computer, Inc. v. Franklin Computer Corp., 1983. Dostupné z: http://digital-law-online.info/cases/219PQ113.htm. 714 F.2d 1240, 219 USPQ 113.

ASAY, M. *The GPL: Understanding the License that Governs Linux* [online]. 2004. [cit. 30.12.2011]. Dostupné z: http://www.novell.com/coolsolutions/feature/1532.html.

AUJEZDSKÝ, J. *Licenční smlouva* [online]. 2009a. [cit. 10.1.2012]. Dostupné z: http://www.root.cz/specialy/licence/licencni-smlouva/.

AUJEZDSKÝ, J. *Odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu* [online]. 2009b. [cit. 24.12.2011]. Dostupné z: http://www.root.cz/specialy/licence/odpovednost-za-vady-a-odpovednost-za-skodu/.

AUJEZDSKÝ, J. *GNU General Public License (verze 2)* [online]. 2009c. [cit. 19.12.2011]. Dostupné z: http://www.root.cz/specialy/licence/gnu-general-public-license-verze-2/.

AUJEZDSKÝ, J. *Zásada teritoriality* [online]. 2009d. [cit. 27.12.2011]. Dostupné z: http://www.root.cz/specialy/licence/zasada-teritoriality/.

AUJEZDSKÝ, J. *Společná činnost více osob* [online]. 2009e. [cit. 29.12.2011]. Dostupné z: http://www.root.cz/specialy/licence/spolecna-cinnost-vice-osob/.

AutZ. 2000. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000.

BEDNÁŘ, M. *Věci stojí a leží, právníci vědí a nevědí* [online]. 2011. [cit. 24.11.2011]. Dostupné z: http://www.epravo.cz/top/clanky/veci-stoji-a-lezi-pravnici-vedi-a-nevedi-77560.html.

Bernská úmluva. 1971. Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886 v revidovaném znění z Paříže ze dne 24. července 1971, 1971.

Bílá kniha. 1985. White Paper on Completing the Internal Market, 1985. COM(85) 310 final.

BSD – Wikipedia. *BSD Licenses* [online]. [cit. 16.12.2011]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/BSD_licenses.

BSDAdv. *The BSD License Problem* [online]. [cit. 16.12.2011]. Dostupné z: http://www.gnu.org/philosophy/bsd.html.

BusyBox – Wikipedia. *BusyBox - GPL lawsuits* [online]. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/BusyBox#GPL_lawsuits.

CA vs. Altai. 1992. Computer Associates International, Inc. v. Altai, Inc., 1992. Dostupné z: http://digital-law-online.info/cases/20PQ2D1641.htm. 982 F.2d 693.

CEPL, M. *Právní rozbor dvou volných licencí z hlediska českého práva* [online]. 1999. [cit. 24.12.2011]. Dostupné z: http://ceplovi.cz/matej/clanky/oplana.html.

ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo – otázka určení rozhodného práva a jiné autorskoprávní aspekty Internetu* [online]. 2000. [cit. 27.12.2011]. Dostupné z: http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=45621.

ČERMÁK, J. *GNU/GPL – Právní rozbor licence* [online]. 2001a. [cit. 16.12.2011]. Dostupné z: http://www.root.cz/clanky/gnugpl-pravni-rozbor-licence/.

ČERMÁK, J. *Vztah principu teritoriality a polohy serveru při určení rozhodného autorského práva na Internetu* [online]. 2001b. [cit. 27.12.2011]. Dostupné z: http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=47573.

CoE. 1983. Committee of Experts on the Legal Protection of Computer Software, 1983. Dostupné z: http://www.valimaki.com/org/docs/wipo_experts_1983.pdf.

COM/2000/0199. 2000. Zpráva Komise Evropského společenství Radě, Evropskému parlamentu a ekonomickému a sociálnímu výboru z 10. dubna 200, 2000.

ContLicenses. *Contracts or Licenses: Does it Matter?* [online]. [cit. 12.12.2011]. Dostupné z: http://www.law.washington.edu/lta/swp/law/contractvlicense.html.

COPENHAVER, K. F. 2009. Collaboration Among Counsel Celebrating the Formation of a Community of Lawyers for the Advancement of Undderstanding of Free and Open Source Licensing and Bussiness Models. *International Free and Open Source Software Law Review*. 2009, 1, 1, s. 53–62. Dostupné z: http://www.ifosslr.org/ifosslr/article/view/7.

DACHARY, L. *Paris Court of Appeals condemns Edu4 for violating the GNU General Public License* [online]. 2009. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://fsffrance.org/news/article2009-09-22.en.html.

DERCLAYE, E. 2000a. Software Copyright Protection: Can Europe Learn from American Case Law? Part 1. *European Intellectual Property Review*. 2000, 22, 1, s. 7–16.

DERCLAYE, E. 2000b. Software Copyright Protection: Can Europe Learn from American Case Law? Part 2. *European Intellectual Property Review*. 2000, 22, 2, s. 56–68.

DIBLÍK, J. 2009. Autorskoprávní ochrana počítačových programů a problematika licenčních smluv, 2009. Dostupné z: http://digitool.is.cuni.cz/R/-?func=dbin-jump-full&object_id=128905&silo_library=GEN01. Rigorosní práce, Právnická fakulta Univerzity Karlovy.

Důvodová zpráva, 2000. 2000. Důvodová zpráva k návrhu zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, 2000.

Důvodová zpráva, 2006. 2006. Důvodová zpráva k novele zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, 2006.

Důvodová zpráva, 2011. 2011. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu nového občanského zákoníku, 2011.

EDU 4 vs. AFPA. 2009. EDU 4 vs. AFPA, 2009. Dostupné z: http://fsffrance.org/news/arret-ca-paris-16.09.2009.pdf.

Eldred vs. Ashcroft. 2003. Eric Eldred, et al. v. John Ashcroft, Attorney General, 2003. Dostupné z: http://www.law.cornell.edu/supct/html/01-618.ZS.html. 537 U.S. 186.

FAQ about GNU Licenses. *Frequently Asked Questions about the GNU Licenses* [online]. [cit. 20.12.2011]. Dostupné z: http://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.html.

Feist vs. Rural. 1991. Feist Publications, Inc. v. Rural Telephone Service Co, Inc., 1991. Dostupné z: http://www.law.cornell.edu/copyright/cases/499_US_340.htm. 499 U.S. 340.

FOSS License Exception. *FOSS License Exception* [online]. [cit. 5.1.2012]. Dostupné z: http://www.mysql.com/about/legal/licensing/foss-exception/.

FreedomDef. *Definice svobodné tvorby* [online]. [cit. 30.11.2011]. Dostupné z: http://freedomdefined.org/Definition/Cs.

GARRISON, J. – KIRCHMAN, L. *BusyBox Developers Agree To End GPL Lawsuit Against Verizon* [online]. 2008. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://www.softwarefreedom.org/news/2008/mar/17/busybox-verizon/.

Gates vs. Bando. 1993. The Gates Rubber Co. v. Bando Chemical Industries Ltd., 1993. Dostupné z: http://digital-law-online.info/cases/28PQ2D1503.htm. 9 F.3d 823.

GCC Runtime Library Exception. *GCC Runtime Library Exception Rationale and FAQ* [online]. [cit. 22.12.2011]. Dostupné z: http://www.gnu.org/licenses/gcc-exception-3.1-faq.html.

GNU – License List. *Various Licenses and Comments about Them* [online]. [cit. 4.1.2012]. Dostupné z: http://www.gnu.org/licenses/license-list.html.

GNU Classpath. *GNU Classpath* [online]. [cit. 22.12.2011]. Dostupné z: http://www.gnu.org/software/classpath/home.html.

GNU GPL – Wikipedia. *GNU General Public License* [online]. [cit. 20.12.2011]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Gpl.

GPL violation Fortinet. *gpl-violations.org project was granted a preliminary injunction against Fortinet UK Ltd.* [online]. 2005. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://gpl-violations.org/news/20050414-fortinet-injunction.html.

GROVE, R. *JSMin isn't welcome on Google Code* [online]. 2009. [cit. 22.12.2011]. Dostupné z: http://wonko.com/post/jsmin-isnt-welcome-on-google-code.

HEMEL, A. 2010. The GPL Compliance Engineering Guide, 2010. Dostupné z: http://www.loohuis-consulting.nl/downloads/compliance-manual.pdf.

HOLCOVÁ, I. et al. 2009. *Občanské právo hmotné 3*. Wolters Kluwer, 2009.

HOLLAAR, L. A. *New Software from Old* [online]. 2002. [cit. 30.12.2011]. Dostupné z: http://digital-law-online.info/lpdi1.0/treatise27.html.

Jacobsen vs. Katzer. 2008. Robert Jacobsen v. Matthew Katzer and Kamind Associates, Inc., 2008. 535 F.3d 1373.

JAEGER, T. 2010. Enforcement of the GNU GPL in Germany and Europe. *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*. 2010, 1. Dostupné z: http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-1-1-2010/2419/dippadm1268746871.43.pdf.

JANSA, L. – OTEVŘEL, P. 2011. *Softwarové právo*. Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3458-0.

JANSA, P. 2008. Právní aspekty implementace projektu „Creative Commons“ v České republice. Diplomová práce, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, 2008. Dostupné z: http://digitool.is.cuni.cz/R/-?func=dbin-jump-full&object_id=43985&silo_library=GEN01.

KADLEC, P. *Licence (nejen) na Wikipedii* [online]. 2008. [cit. 23.12.2011]. Dostupné z: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/39/Licence_(nejen)_na_Wikipedii.pdf.

KernelDev Position. *Kernel developer's position on GPLv3* [online]. [cit. 21.12.2011]. Dostupné z: http://lwn.net/Articles/200422/.

KRČMÁŘ, P. *GNU GPL vyhrála u soudu ve Francii* [online]. 2009. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://www.root.cz/zpravicky/gnu-gpl-vyhrala-u-soudu-ve-francii/.

KRČMÁŘ, P. *LibreOffice: první rok na svobodě* [online]. 2011. [cit. 6.1.2012]. Dostupné z: http://www.root.cz/clanky/libreoffice-prvni-rok-na-svobode/.

KUHN, B. M. – WILLIAMSON, A. – SANDLER, K. M. 2008. A Practical Guide to GPL Compliance. 2008. Dostupné z: http://www.softwarefreedom.org/resources/2008/compliance-guide.html.

LAURENT, A. M. 2004. *Understanding Open Source and Free Software Licensing*. O'Reilly, 2004. Dostupné z: http://oreilly.com/openbook/osfreesoft/book/index.html. ISBN 9780596005818.

LEE, M. *Free Software Foundation Files Suit Against Cisco For GPL Violations* [online]. 2008. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://www.fsf.org/news/2008-12-cisco-suit.

LEE, S. H. 1999. Open Source Software Licensing. Dostupné z: http://cyber.law.harvard.edu/openlaw/gpl.pdf. 1999.

LESSIG, L. 2004. *Free Culture*. The Penguin Press, 2004. Dostupné z: http://www.free-culture.cc/freeculture.pdf. ISBN 1-59420-006-8.

Lexmark vs. SCC. 2004. Lexmark International, Inc. v. Static Control Components, Inc., 2004. Dostupné z: http://en.wikisource.org/wiki/Lexmark_Int'l_v._Static_Control_Components/Opinion_of_the_Court. 387 F.3d 522.

MAJERUS, L. A. *Court Evaluates Meaning of "Derivative Work" in an Open Source License* [online]. 2003. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://library.findlaw.com/2003/Jun/16/132811.html.

MARSON, I. *Fortinet settles GPL violation suit* [online]. 2005. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://www.zdnet.co.uk/news/application-development/2005/04/26/fortinet-settles-gpl-violation-suit-39196320/.

Moglen Presentation. *Transcript of Eben Moglen at the 3rd international GPLv3 conference* [online]. 2006. [cit. 20.12.2011]. Dostupné z: http://fsfe.org/projects/gplv3/barcelona-moglen-transcript.html.

Návrh Řím I. 2005. Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), 2005. COM(2005) 650 final.

Návrh WIPO. 1978. Model Provisions on the Protection of Computer Software, 1978. Dostupné z: http://www.valimaki.com/org/docs/wipo_model_law.pdf.

NOZ. 2011. Vládní návrh nového občanského zákoníku, Květen 2011. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/navrh-zakona.html.

NZMPS. 2011. Vládní návrh zákona o mezinárodním právu soukromém, Květen 2011. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/zakon-o-mezinarodnim-pravu-soukromem/navrh-zakona.html.

ObchZ. 1991. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1991.

OrigReq. 2007. Originality Requirements under U.S. and E.U. Copyright Law. Software Freedom Law Center, 2007. Dostupné z: http://softwarefreedom.org/resources/2007/originality-requirements.pdf.

OSD. *The Open Source Definition* [online]. [cit. 2.12.2011]. Dostupné z: http://www.opensource.org/osd.html.

OZ. 1964. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1964.

PERENS, B. *Combining GPL and Proprietary Software* [online]. 2009. [cit. 3.1.2012]. Dostupné z: http://itmanagement.earthweb.com/osrc/article.php/3801396/Bruce-Perens-Combining-GPL-and-Proprietary-Software.htm.

POVOLNÁ, D. 2008. Volně šiřitelné počítačové programy z hlediska českého autorského práva. Diplomová práce, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, 2008. Dostupné z: http://digitool.is.cuni.cz/R/-?func=dbin-jump-fulli&object_id=43490&silo_library=GEN01.

Progress vs. MySQL. 2002. Progress Software, Corp. v. MySQL AB, 2002. 195 F.Supp.2d 328.

RAVICHER, D. 2002. Software Derivative Work: A Circuit Dependent Determination. 2002.

RAYMOND, E. S. 2000. The Cathedral and the Bazaar, 2000. Dostupné z: http://catb.org/esr/writings/cathedral-bazaar/.

Report of License Proliferation – OSI. *Report of License Proliferation Committee and Draft FAQ* [online]. [cit. 23.12.2011]. Dostupné z: http://www.opensource.org/proliferation-report.

ROSEN, L. 2002. Why the Public Domain Isn't a License. *Linux Journal*. 2002, 2002, 102.

ROSEN, L. *Derivative Works* [online]. 2003. [cit. 30.12.2011]. Dostupné z: http://www.linuxjournal.com/article/6366.

ROSEN, L. 2005. *Open Source Licensing: Software Freedom and Intellectual Property Law*. Prentice Hall PTR, 2005. Dostupné z: http://rosenlaw.com/oslbook.htm. ISBN 9780131487871.

Selling Free Software. *Selling Free Software* [online]. [cit. 28.12.2011]. Dostupné z: http://www.gnu.org/philosophy/selling.html.

SFLC. *Maintaining Permissive-Licensed Files in a GPL-Licensed Project: Guidelines for Developers* [online]. 2007. [cit. 6.1.2012]. Dostupné z: http://www.softwarefreedom.org/resources/2007/gpl-non-gpl-collaboration.pdf.

SHANKLAND, S. *Busybox settles a second GPL suit* [online]. 2007. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://news.cnet.com/8301-13580_3-9835141-39.html.

SMITH, B. *FSF Settles Suit Against Cisco* [online]. 2009. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://www.fsf.org/news/2009-05-cisco-settlement.html.

Specht vs. Netscape. 2002. Specht v. Netscape Communications Corp., 2002. Dostupné z: http://cyber.law.harvard.edu/stjohns/Specht_v_Netscape.pdf. 306 F.3d 17.

STALLMAN, R. *Why Open Source misses the point of Free Software* [online]. 2007. [cit. 28.12.2011]. Dostupné z: http://www.gnu.org/philosophy/open-source-misses-the-point.html.

STALLMAN, R. *Selling Exceptions* [online]. 2009. [cit. 5.1.2012]. Dostupné z: http://www.gnu.org/philosophy/selling-exceptions.html.

STALLMAN, R. – POYNDER, R. *The Basement Interviews – Freeing the Code* [online]. 2006. [cit. 12.12.2011]. Dostupné z: http://poynder.blogspot.com/2006/03/interview-with-richard-stallman.html.

ŠTĚDROŇ, B. 2010. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Wolters Kluwer, 2010. ISBN 978-80-7357-555-7.

STILLER, A. *The Open Source trials: hanging in the legal balance of copyright and copyleft* [online]. 2011. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://www.visionmobile.com/blog/2011/03/the-open-source-trials-hanging\-in-the-legal-balance-of-copyright-and-copyleft/.

TELEC, I. 2011. Duševní vlastnictví a jeho vliv na věc v právním smyslu. *Právní rozhledy*. 2011, 19, 12, s. 444–450. ISSN 1210-6410.

TELEC, I. – TŮMA, P. 2007. *Autorský zákon. Komentář.* C.H.Beck, 2007.

TORVALDS, L. *GPL only modules* [online]. 2006. [cit. 30.12.2011]. Dostupné z: https://lkml.org/lkml/2006/12/17/79.

TRIPS. 1994. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS), 1994.

TůMA, P. 2009. K přeshraničním aspektům autorskoprávní odpovědnosti v evropském justičním prostoru. *Právní rádce*. 2009. č. 9 a 10.

VÄLIMÄKI, M. 2003. Dual Licensing in Open Source Software Industry. *Systemes d'Information et Management*. 2003, 8, 1, s. 63–75. Dostupné z: http://www.valimaki.com/org/dual_licensing.pdf.

VÄLIMÄKI, M. 2005. *The Rise of Open Source Licensing*. Disertační práce, Helsinki University of Technology, 2005. Dostupné z: http://lib.tkk.fi/Diss/2005/isbn9529187793/.

Verdict AVM v. Cybits. *Verdict in the case of AVM vs. Cybits confirmed the view of FSFE* [online]. 2011. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://fsfe.org/news/2011/news-20111201-02.en.html.

VILLA, L. *The Mozilla Public License - almost 2.0 (part 1)* [online]. 2011a. [cit. 23.12.2011]. Dostupné z: http://opensource.com/law/11/8/mozilla-public-license-almost-20-part-1.

VILLA, L. *MPL 2.0, copyleft, and license compatibility* [online]. 2011b. [cit. 23.12.2011]. Dostupné z: http://opensource.com/law/11/9/mpl-20-copyleft-and-license-compatibility.

WILLEBRAND, M. 2009. A look at EDU 4 v. AFPA, also known as the "Paris GPL-case". *International Free and Open Source Software Law Review*. 2009, 1, 2, s. 123–126. Dostupné z: http://www.ifosslr.org/ifosslr/article/view/17.

WALSH, J. *Wikimedia community approves license migration* [online]. 2009. [cit. 23.12.2011]. Dostupné z: http://blog.wikimedia.org/2009/05/21/wikimedia-community-approves-license-migration/.

WELTE, H. *Source Code Release FAQ* [online]. [cit. 20.12.2011]. Dostupné z: http://www.gpl-violations.org/faq/sourcecode-faq.html.

WELTE, H. *Victory: Skype withdraws appeals case, judgement from lower court accepted* [online]. 2008. [cit. 9.1.2012]. Dostupné z: http://laforge.gnumonks.org/weblog/2008/05/08#20080508-olg_muenchen-skype.

Welte vs. D-Link. 2006. Harald Welte vs. D-Link Germany GmbH, 2006. Dostupné z: http://www.jbb.de/judgment_dc_frankfurt_gpl.pdf. No. 2-6 0 224/06.

Welte vs. Sitecom. 2004. Harald Welte vs. Sitecom Deutschland GmbH, 2004. Dostupné z: http://www.jbb.de/judgment_dc_munich_gpl.pdf. No. 21 O 6123/04.

WhatIsFreeSoftware. *What is free software?* [online]. [cit. 23.12.2011]. Dostupné z: http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.html.

Whelan vs. Jaslow. 1986. Whelan Associates, Inc. v. Jaslow Dental Laboratory, Inc., 1986. Dostupné z: http://digital-law-online.info/cases/230PQ481.htm. 797 F.2d 1222, 230 USPQ 481.

Whelan vs. Jaslow: SSO test. *Whelan v. Jaslow: SSO test* [online]. [cit. 29.12.2011]. Dostupné z: http://www.xtimeline.com/evt/view.aspx?id=21611.

WILLIAMS, S. 2002. *Free as in Freedom – Richard Stallman's Crusade for Free Software*. O'Reilly Media, 2002. Dostupné z: http://oreilly.com/openbook/freedom/. ISBN 0-596-00287-4.

WIPO. 1996. Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském, 1996.

Zelená kniha. 1988. Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology, 1988. COM(88) 172 final.

Příloha A

The Open Source Definition[1]

- **Free redistribution** – The license shall not restrict any party from selling or giving away the software as a component of an aggregate software distribution containing programs from several different sources. The license shall not require a royalty or other fee for such sale.
- **Source code** – The program must include source code, and must allow distribution in source code as well as compiled form. Where some form of a product is not distributed with source code, there must be a well-publicized means of obtaining the source code for no more than a reasonable reproduction cost preferably, downloading via the Internet without charge. The source code must be the preferred form in which a programmer would modify the program. Deliberately obfuscated source code is not allowed. Intermediate forms such as the output of a preprocessor or translator are not allowed.
- **Derived works** – The license must allow modifications and derived works, and must allow them to be distributed under the same terms as the license of the original software.
- **Integrity of the author's source code** – The license may restrict source-code from being distributed in modified form only if the license allows the distribution of "patch files" with the source code for the purpose of modifying the program at build time. The license must explicitly permit distribution of software built from modified source code. The license may require derived works to carry a different name or version number from the original software.
- **No discrimination against persons or groups** – The license must not discriminate against any person or group of persons.
- **No discrimination against fields of endeavor** – The license must not restrict anyone from making use of the program in a specific field of endeavor. For example, it may not restrict the program from being used in a business, or from being used for genetic research.
- **Distribution of license** – The rights attached to the program must apply to all to whom the program is redistributed without the need for execution of an additional license by those parties.
- **License must not be specific to a product** – The rights attached to the program must not depend on the program's being part of a particular software distribution. If the program is extracted from that

[1] Podmínky jsou uvedeny v originálním znění, neboť oficiální překlad do českého jazyka na stránkách není k dispozici a případný překlad by mohl být nepřesný (OSD).

distribution and used or distributed within the terms of the program's license, all parties to whom the program is redistributed should have the same rights as those that are granted in conjunction with the original software distribution.

- **License must not restrict other software** – The license must not place restrictions on other software that is distributed along with the licensed software. For example, the license must not insist that all other programs distributed on the same medium must be open-source software.

- **License must be technology-neutral** – No provision of the license may be predicated on any individual technology or style of interface.

Příloha B

Licence BSD

Copyright (c) <year>, <copyright holder>
All rights reserved.

Redistribution and use in source and binary forms, with or without modification, are permitted provided that the following conditions are met:

- Redistributions of source code must retain the above copyright notice, this list of conditions and the following disclaimer.
- Redistributions in binary form must reproduce the above copyright notice, this list of conditions and the following disclaimer in the documentation and/or other materials provided with the distribution.
- Neither the name of the <organization> nor the names of its contributors may be used to endorse or promote products derived from this software without specific prior written permission.

THIS SOFTWARE IS PROVIDED BY THE COPYRIGHT HOLDERS AND CONTRIBUTORS "AS IS" AND ANY EXPRESS OR IMPLIED WARRANTIES, INCLUDING, BUT NOT LIMITED TO, THE IMPLIED WARRANTIES OF MERCHANTABILITY AND FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE ARE DISCLAIMED. IN NO EVENT SHALL <COPYRIGHT HOLDER> BE LIABLE FOR ANY DIRECT, INDIRECT, INCIDENTAL, SPECIAL, EXEMPLARY, OR CONSEQUENTIAL DAMAGES (INCLUDING, BUT NOT LIMITED TO, PROCUREMENT OF SUBSTITUTE GOODS OR SERVICES; LOSS OF USE, DATA, OR PROFITS; OR BUSINESS INTERRUPTION) HOWEVER CAUSED AND ON ANY THEORY OF LIABILITY, WHETHER IN CONTRACT, STRICT LIABILITY, OR TORT (INCLUDING NEGLIGENCE OR OTHERWISE) ARISING IN ANY WAY OUT OF THE USE OF THIS SOFTWARE, EVEN IF ADVISED OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

Příloha C

Licence MIT

Copyright (C) <year> by <copyright holders>

Permission is hereby granted, free of charge, to any person obtaining a copy of this software and associated documentation files (the "Software"), to deal in the Software without restriction, including without limitation the rights to use, copy, modify, merge, publish, distribute, sublicense, and/or sell copies of the Software, and to permit persons to whom the Software is furnished to do so, subject to the following conditions:

The above copyright notice and this permission notice shall be included in all copies or substantial portions of the Software.

THE SOFTWARE IS PROVIDED "AS IS", WITHOUT WARRANTY OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO THE WARRANTIES OF MERCHANTABILITY, FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE AND NONINFRINGEMENT. IN NO EVENT SHALL THE AUTHORS OR COPYRIGHT HOLDERS BE LIABLE FOR ANY CLAIM, DAMAGES OR OTHER LIABILITY, WHETHER IN AN ACTION OF CONTRACT, TORT OR OTHERWISE, ARISING FROM, OUT OF OR IN CONNECTION WITH THE SOFTWARE OR THE USE OR OTHER DEALINGS IN THE SOFTWARE.

Příloha D

Licence Apache 2.0

Apache License

Version 2.0, January 2004

http://www.apache.org/licenses/

TERMS AND CONDITIONS FOR USE, REPRODUCTION, AND DISTRIBUTION

1. **Definitions.**

   "License" shall mean the terms and conditions for use, reproduction, and distribution as defined by Sections 1 through 9 of this document.

   "Licensor" shall mean the copyright owner or entity authorized by the copyright owner that is granting the License.

   "Legal Entity" shall mean the union of the acting entity and all other entities that control, are controlled by, or are under common control with that entity. For the purposes of this definition, "control" means (i) the power, direct or indirect, to cause the direction or management of such entity, whether by contract or otherwise, or (ii) ownership of fifty percent (50%) or more of the outstanding shares, or (iii) beneficial ownership of such entity.

   "You" (or "Your") shall mean an individual or Legal Entity exercising permissions granted by this License.

   "Source" form shall mean the preferred form for making modifications, including but not limited to software source code, documentation source, and configuration files.

   "Object" form shall mean any form resulting from mechanical transformation or translation of a Source form, including but not limited to compiled object code, generated documentation, and conversions to other media types.

   "Work" shall mean the work of authorship, whether in Source or Object form, made available under the License, as indicated by a copyright notice that is included in or attached to the work (an example is provided in the Appendix below).

   "Derivative Works" shall mean any work, whether in Source or Object form, that is based on (or derived from) the Work and for which the editorial revisions, annotations, elaborations, or other

modifications represent, as a whole, an original work of authorship. For the purposes of this License, Derivative Works shall not include works that remain separable from, or merely link (or bind by name) to the interfaces of, the Work and Derivative Works thereof.

"Contribution" shall mean any work of authorship, including the original version of the Work and any modifications or additions to that Work or Derivative Works thereof, that is intentionally submitted to Licensor for inclusion in the Work by the copyright owner or by an individual or Legal Entity authorized to submit on behalf of the copyright owner. For the purposes of this definition, "submitted" means any form of electronic, verbal, or written communication sent to the Licensor or its representatives, including but not limited to communication on electronic mailing lists, source code control systems, and issue tracking systems that are managed by, or on behalf of, the Licensor for the purpose of discussing and improving the Work, but excluding communication that is conspicuously marked or otherwise designated in writing by the copyright owner as "Not a Contribution."

"Contributor" shall mean Licensor and any individual or Legal Entity on behalf of whom a Contribution has been received by Licensor and subsequently incorporated within the Work.

2. **Grant of Copyright License.** Subject to the terms and conditions of this License, each Contributor hereby grants to You a perpetual, worldwide, non-exclusive, no-charge, royalty-free, irrevocable copyright license to reproduce, prepare Derivative Works of, publicly display, publicly perform, sublicense, and distribute the Work and such Derivative Works in Source or Object form.

3. **Grant of Patent License.** Subject to the terms and conditions of this License, each Contributor hereby grants to You a perpetual, worldwide, non-exclusive, no-charge, royalty-free, irrevocable (except as stated in this section) patent license to make, have made, use, offer to sell, sell, import, and otherwise transfer the Work, where such license applies only to those patent claims licensable by such Contributor that are necessarily infringed by their Contribution(s) alone or by combination of their Contribution(s) with the Work to which such Contribution(s) was submitted. If You institute patent litigation against any entity (including a cross-claim or counterclaim in a lawsuit) alleging that the Work or a Contribution incorporated within the Work constitutes direct or contributory patent infringement, then any patent licenses granted to You under this License for that Work shall terminate as of the date such litigation is filed.

4. **Redistribution.** You may reproduce and distribute copies of the Work or Derivative Works thereof in any medium, with or without modifications, and in Source or Object form, provided that You meet the following conditions:

   (a) You must give any other recipients of the Work or Derivative Works a copy of this License; and

   (b) You must cause any modified files to carry prominent notices stating that You changed the files; and

   (c) You must retain, in the Source form of any Derivative Works that You distribute, all copyright, patent, trademark, and attribution notices from the Source form of the Work, excluding those notices that do not pertain to any part of the Derivative Works; and

   (d) If the Work includes a "NOTICE" text file as part of its distribution, then any Derivative Works that You distribute must include a readable copy of the attribution notices contained within such NOTICE file, excluding those notices that do not pertain to any part of the Derivative

Works, in at least one of the following places: within a NOTICE text file distributed as part of the Derivative Works; within the Source form or documentation, if provided along with the Derivative Works; or, within a display generated by the Derivative Works, if and wherever such third-party notices normally appear. The contents of the NOTICE file are for informational purposes only and do not modify the License. You may add Your own attribution notices within Derivative Works that You distribute, alongside or as an addendum to the NOTICE text from the Work, provided that such additional attribution notices cannot be construed as modifying the License. You may add Your own copyright statement to Your modifications and may provide additional or different license terms and conditions for use, reproduction, or distribution of Your modifications, or for any such Derivative Works as a whole, provided Your use, reproduction, and distribution of the Work otherwise complies with the conditions stated in this License.

5. **Submission of Contributions.** Unless You explicitly state otherwise, any Contribution intentionally submitted for inclusion in the Work by You to the Licensor shall be under the terms and conditions of this License, without any additional terms or conditions. Notwithstanding the above, nothing herein shall supersede or modify the terms of any separate license agreement you may have executed with Licensor regarding such Contributions.

6. **Trademarks.** This License does not grant permission to use the trade names, trademarks, service marks, or product names of the Licensor, except as required for reasonable and customary use in describing the origin of the Work and reproducing the content of the NOTICE file.

7. **Disclaimer of Warranty.** Unless required by applicable law or agreed to in writing, Licensor provides the Work (and each Contributor provides its Contributions) on an "AS IS" BASIS, WITHOUT WARRANTIES OR CONDITIONS OF ANY KIND, either express or implied, including, without limitation, any warranties or conditions of TITLE, NON-INFRINGEMENT, MERCHANTABILITY, or FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE. You are solely responsible for determining the appropriateness of using or redistributing the Work and assume any risks associated with Your exercise of permissions under this License.

8. **Limitation of Liability.** In no event and under no legal theory, whether in tort (including negligence), contract, or otherwise, unless required by applicable law (such as deliberate and grossly negligent acts) or agreed to in writing, shall any Contributor be liable to You for damages, including any direct, indirect, special, incidental, or consequential damages of any character arising as a result of this License or out of the use or inability to use the Work (including but not limited to damages for loss of goodwill, work stoppage, computer failure or malfunction, or any and all other commercial damages or losses), even if such Contributor has been advised of the possibility of such damages.

9. **Accepting Warranty or Additional Liability.** While redistributing the Work or Derivative Works thereof, You may choose to offer, and charge a fee for, acceptance of support, warranty, indemnity, or other liability obligations and/or rights consistent with this License. However, in accepting such obligations, You may act only on Your own behalf and on Your sole responsibility, not on behalf of any other Contributor, and only if You agree to indemnify, defend, and hold each Contributor harmless for any liability incurred by, or claims asserted against, such Contributor by reason of your accepting any such warranty or additional liability.

Příloha E

Licence GNU GPL v2

GNU GENERAL PUBLIC LICENSE

Version 2, June 1991

Copyright (C) 1989, 1991 Free Software Foundation, Inc., 51 Franklin Street, Fifth Floor, Boston, MA 02110-1301 USA Everyone is permitted to copy and distribute verbatim copies of this license document, but changing it is not allowed.

Preamble

The licenses for most software are designed to take away your freedom to share and change it. By contrast, the GNU General Public License is intended to guarantee your freedom to share and change free software–to make sure the software is free for all its users. This General Public License applies to most of the Free Software Foundation's software and to any other program whose authors commit to using it. (Some other Free Software Foundation software is covered by the GNU Lesser General Public License instead.) You can apply it to your programs, too.

When we speak of free software, we are referring to freedom, not price. Our General Public Licenses are designed to make sure that you have the freedom to distribute copies of free software (and charge for this service if you wish), that you receive source code or can get it if you want it, that you can change the software or use pieces of it in new free programs; and that you know you can do these things.

To protect your rights, we need to make restrictions that forbid anyone to deny you these rights or to ask you to surrender the rights. These restrictions translate to certain responsibilities for you if you distribute copies of the software, or if you modify it.

For example, if you distribute copies of such a program, whether gratis or for a fee, you must give the recipients all the rights that you have. You must make sure that they, too, receive or can get the source code. And you must show them these terms so they know their rights.

We protect your rights with two steps: (1) copyright the software, and (2) offer you this license which gives you legal permission to copy, distribute and/or modify the software.

Also, for each author's protection and ours, we want to make certain that everyone understands that there is no warranty for this free software. If the software is modified by someone else and passed on, we want its recipients to know that what they have is not the original, so that any problems introduced by others will not reflect on the original authors' reputations.

Finally, any free program is threatened constantly by software patents. We wish to avoid the danger that redistributors of a free program will individually obtain patent licenses, in effect making the program proprietary. To prevent this, we have made it clear that any patent must be licensed for everyone's free use or not licensed at all.

The precise terms and conditions for copying, distribution and modification follow.

GNU GENERAL PUBLIC LICENSE

TERMS AND CONDITIONS FOR COPYING, DISTRIBUTION AND MODIFICATION

0. This License applies to any program or other work which contains a notice placed by the copyright holder saying it may be distributed under the terms of this General Public License. The "Program", below, refers to any such program or work, and a "work based on the Program" means either the Program or any derivative work under copyright law: that is to say, a work containing the Program or a portion of it, either verbatim or with modifications and/or translated into another language. (Hereinafter, translation is included without limitation in the term "modification".) Each licensee is addressed as "you".

   Activities other than copying, distribution and modification are not covered by this License; they are outside its scope. The act of running the Program is not restricted, and the output from the Program is covered only if its contents constitute a work based on the Program (independent of having been made by running the Program). Whether that is true depends on what the Program does.

1. You may copy and distribute verbatim copies of the Program's source code as you receive it, in any medium, provided that you conspicuously and appropriately publish on each copy an appropriate copyright notice and disclaimer of warranty; keep intact all the notices that refer to this License and to the absence of any warranty; and give any other recipients of the Program a copy of this License along with the Program.

   You may charge a fee for the physical act of transferring a copy, and you may at your option offer warranty protection in exchange for a fee.

2. You may modify your copy or copies of the Program or any portion of it, thus forming a work based on the Program, and copy and distribute such modifications or work under the terms of Section 1 above, provided that you also meet all of these conditions:

   (a) You must cause the modified files to carry prominent notices stating that you changed the files and the date of any change.

   (b) You must cause any work that you distribute or publish, that in whole or in part contains or is derived from the Program or any part thereof, to be licensed as a whole at no charge to all third parties under the terms of this License.

   (c) If the modified program normally reads commands interactively when run, you must cause it, when started running for such interactive use in the most ordinary way, to print or display an announcement including an appropriate copyright notice and a notice that there is no warranty (or else, saying that you provide a warranty) and that users may redistribute the program under these conditions, and telling the user how to view a copy of this License. (Exception: if the

Program itself is interactive but does not normally print such an announcement, your work based on the Program is not required to print an announcement.)

These requirements apply to the modified work as a whole. If identifiable sections of that work are not derived from the Program, and can be reasonably considered independent and separate works in themselves, then this License, and its terms, do not apply to those sections when you distribute them as separate works. But when you distribute the same sections as part of a whole which is a work based on the Program, the distribution of the whole must be on the terms of this License, whose permissions for other licensees extend to the entire whole, and thus to each and every part regardless of who wrote it.

Thus, it is not the intent of this section to claim rights or contest your rights to work written entirely by you; rather, the intent is to exercise the right to control the distribution of derivative or collective works based on the Program.

In addition, mere aggregation of another work not based on the Program with the Program (or with a work based on the Program) on a volume of a storage or distribution medium does not bring the other work under the scope of this License.

3. You may copy and distribute the Program (or a work based on it, under Section 2) in object code or executable form under the terms of Sections 1 and 2 above provided that you also do one of the following:

   (a) Accompany it with the complete corresponding machine-readable source code, which must be distributed under the terms of Sections 1 and 2 above on a medium customarily used for software interchange; or,

   (b) Accompany it with a written offer, valid for at least three years, to give any third party, for a charge no more than your cost of physically performing source distribution, a complete machine-readable copy of the corresponding source code, to be distributed under the terms of Sections 1 and 2 above on a medium customarily used for software interchange; or,

   (c) Accompany it with the information you received as to the offer to distribute corresponding source code. (This alternative is allowed only for noncommercial distribution and only if you received the program in object code or executable form with such an offer, in accord with Subsection b above.)

   The source code for a work means the preferred form of the work for making modifications to it. For an executable work, complete source code means all the source code for all modules it contains, plus any associated interface definition files, plus the scripts used to control compilation and installation of the executable. However, as a special exception, the source code distributed need not include anything that is normally distributed (in either source or binary form) with the major components (compiler, kernel, and so on) of the operating system on which the executable runs, unless that component itself accompanies the executable.

   If distribution of executable or object code is made by offering access to copy from a designated place, then offering equivalent access to copy the source code from the same place counts as distribution of the source code, even though third parties are not compelled to copy the source along with the object code.

4. You may not copy, modify, sublicense, or distribute the Program except as expressly provided under this License. Any attempt otherwise to copy, modify, sublicense or distribute the Program is void, and will automatically terminate your rights under this License. However, parties who have received copies, or rights, from you under this License will not have their licenses terminated so long as such parties remain in full compliance.

5. You are not required to accept this License, since you have not signed it. However, nothing else grants you permission to modify or distribute the Program or its derivative works. These actions are prohibited by law if you do not accept this License. Therefore, by modifying or distributing the Program (or any work based on the Program), you indicate your acceptance of this License to do so, and all its terms and conditions for copying, distributing or modifying the Program or works based on it.

6. Each time you redistribute the Program (or any work based on the Program), the recipient automatically receives a license from the original licensor to copy, distribute or modify the Program subject to these terms and conditions. You may not impose any further restrictions on the recipients' exercise of the rights granted herein. You are not responsible for enforcing compliance by third parties to this License.

7. If, as a consequence of a court judgment or allegation of patent infringement or for any other reason (not limited to patent issues), conditions are imposed on you (whether by court order, agreement or otherwise) that contradict the conditions of this License, they do not excuse you from the conditions of this License. If you cannot distribute so as to satisfy simultaneously your obligations under this License and any other pertinent obligations, then as a consequence you may not distribute the Program at all. For example, if a patent license would not permit royalty-free redistribution of the Program by all those who receive copies directly or indirectly through you, then the only way you could satisfy both it and this License would be to refrain entirely from distribution of the Program.

   If any portion of this section is held invalid or unenforceable under any particular circumstance, the balance of the section is intended to apply and the section as a whole is intended to apply in other circumstances.

   It is not the purpose of this section to induce you to infringe any patents or other property right claims or to contest validity of any such claims; this section has the sole purpose of protecting the integrity of the free software distribution system, which is implemented by public license practices. Many people have made generous contributions to the wide range of software distributed through that system in reliance on consistent application of that system; it is up to the author/donor to decide if he or she is willing to distribute software through any other system and a licensee cannot impose that choice.

   This section is intended to make thoroughly clear what is believed to be a consequence of the rest of this License.

8. If the distribution and/or use of the Program is restricted in certain countries either by patents or by copyrighted interfaces, the original copyright holder who places the Program under this License may add an explicit geographical distribution limitation excluding those countries, so that distribution is permitted only in or among countries not thus excluded. In such case, this License incorporates the limitation as if written in the body of this License.

9. The Free Software Foundation may publish revised and/or new versions of the General Public License from time to time. Such new versions will be similar in spirit to the present version, but may differ in detail to address new problems or concerns.

   Each version is given a distinguishing version number. If the Program specifies a version number of this License which applies to it and "any later version", you have the option of following the terms and conditions either of that version or of any later version published by the Free Software Foundation. If the Program does not specify a version number of this License, you may choose any version ever published by the Free Software Foundation.

10. If you wish to incorporate parts of the Program into other free programs whose distribution conditions are different, write to the author to ask for permission. For software which is copyrighted by the Free Software Foundation, write to the Free Software Foundation; we sometimes make exceptions for this. Our decision will be guided by the two goals of preserving the free status of all derivatives of our free software and of promoting the sharing and reuse of software generally.

11. BECAUSE THE PROGRAM IS LICENSED FREE OF CHARGE, THERE IS NO WARRANTY FOR THE PROGRAM, TO THE EXTENT PERMITTED BY APPLICABLE LAW. EXCEPT WHEN OTHERWISE STATED IN WRITING THE COPYRIGHT HOLDERS AND/OR OTHER PARTIES PROVIDE THE PROGRAM "AS IS" WITHOUT WARRANTY OF ANY KIND, EITHER EXPRESSED OR IMPLIED, INCLUDING, BUT NOT LIMITED TO, THE IMPLIED WARRANTIES OF MERCHANTABILITY AND FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE. THE ENTIRE RISK AS TO THE QUALITY AND PERFORMANCE OF THE PROGRAM IS WITH YOU. SHOULD THE PROGRAM PROVE DEFECTIVE, YOU ASSUME THE COST OF ALL NECESSARY SERVICING, REPAIR OR CORRECTION.

12. IN NO EVENT UNLESS REQUIRED BY APPLICABLE LAW OR AGREED TO IN WRITING WILL ANY COPYRIGHT HOLDER, OR ANY OTHER PARTY WHO MAY MODIFY AND/OR REDISTRIBUTE THE PROGRAM AS PERMITTED ABOVE, BE LIABLE TO YOU FOR DAMAGES, INCLUDING ANY GENERAL, SPECIAL, INCIDENTAL OR CONSEQUENTIAL DAMAGES ARISING OUT OF THE USE OR INABILITY TO USE THE PROGRAM (INCLUDING BUT NOT LIMITED TO LOSS OF DATA OR DATA BEING RENDERED INACCURATE OR LOSSES SUSTAINED BY YOU OR THIRD PARTIES OR A FAILURE OF THE PROGRAM TO OPERATE WITH ANY OTHER PROGRAMS), EVEN IF SUCH HOLDER OR OTHER PARTY HAS BEEN ADVISED OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGES.

Příloha F

Licence GNU GPL v3

GNU GENERAL PUBLIC LICENSE

Version 3, 29 June 2007

Copyright (C) 2007 Free Software Foundation, Inc. <http://fsf.org/> Everyone is permitted to copy and distribute verbatim copies of this license document, but changing it is not allowed.

Preamble

The GNU General Public License is a free, copyleft license for software and other kinds of works.

The licenses for most software and other practical works are designed to take away your freedom to share and change the works. By contrast, the GNU General Public License is intended to guarantee your freedom to share and change all versions of a program–to make sure it remains free software for all its users. We, the Free Software Foundation, use the GNU General Public License for most of our software; it applies also to any other work released this way by its authors. You can apply it to your programs, too.

When we speak of free software, we are referring to freedom, not price. Our General Public Licenses are designed to make sure that you have the freedom to distribute copies of free software (and charge for them if you wish), that you receive source code or can get it if you want it, that you can change the software or use pieces of it in new free programs, and that you know you can do these things.

To protect your rights, we need to prevent others from denying you these rights or asking you to surrender the rights. Therefore, you have certain responsibilities if you distribute copies of the software, or if you modify it: responsibilities to respect the freedom of others.

For example, if you distribute copies of such a program, whether gratis or for a fee, you must pass on to the recipients the same freedoms that you received. You must make sure that they, too, receive or can get the source code. And you must show them these terms so they know their rights.

Developers that use the GNU GPL protect your rights with two steps: (1) assert copyright on the software, and (2) offer you this License giving you legal permission to copy, distribute and/or modify it.

For the developers' and authors' protection, the GPL clearly explains that there is no warranty for this free software. For both users' and authors' sake, the GPL requires that modified versions be marked as changed, so that their problems will not be attributed erroneously to authors of previous versions.

Some devices are designed to deny users access to install or run modified versions of the software inside them, although the manufacturer can do so. This is fundamentally incompatible with the aim of protecting users' freedom to change the software. The systematic pattern of such abuse occurs in the area of products

for individuals to use, which is precisely where it is most unacceptable. Therefore, we have designed this version of the GPL to prohibit the practice for those products. If such problems arise substantially in other domains, we stand ready to extend this provision to those domains in future versions of the GPL, as needed to protect the freedom of users.

Finally, every program is threatened constantly by software patents. States should not allow patents to restrict development and use of software on general-purpose computers, but in those that do, we wish to avoid the special danger that patents applied to a free program could make it effectively proprietary. To prevent this, the GPL assures that patents cannot be used to render the program non-free.

The precise terms and conditions for copying, distribution and modification follow.

TERMS AND CONDITIONS

0. Definitions.

   "This License" refers to version 3 of the GNU General Public License.

   "Copyright" also means copyright-like laws that apply to other kinds of works, such as semiconductor masks.

   "The Program" refers to any copyrightable work licensed under this License. Each licensee is addressed as "you". "Licensees" and "recipients" may be individuals or organizations.

   To "modify" a work means to copy from or adapt all or part of the work in a fashion requiring copyright permission, other than the making of an exact copy. The resulting work is called a "modified version" of the earlier work or a work "based on" the earlier work.

   A "covered work" means either the unmodified Program or a work based on the Program.

   To "propagate" a work means to do anything with it that, without permission, would make you directly or secondarily liable for infringement under applicable copyright law, except executing it on a computer or modifying a private copy. Propagation includes copying, distribution (with or without modification), making available to the public, and in some countries other activities as well.

   To "convey" a work means any kind of propagation that enables other parties to make or receive copies. Mere interaction with a user through a computer network, with no transfer of a copy, is not conveying.

   An interactive user interface displays "Appropriate Legal Notices" to the extent that it includes a convenient and prominently visible feature that (1) displays an appropriate copyright notice, and (2) tells the user that there is no warranty for the work (except to the extent that warranties are provided), that licensees may convey the work under this License, and how to view a copy of this License. If the interface presents a list of user commands or options, such as a menu, a prominent item in the list meets this criterion.

1. Source Code.

   The "source code" for a work means the preferred form of the work for making modifications to it. "Object code" means any non-source form of a work.

   A "Standard Interface" means an interface that either is an official standard defined by a recognized standards body, or, in the case of interfaces specified for a particular programming language, one that is widely used among developers working in that language.

The "System Libraries" of an executable work include anything, other than the work as a whole, that (a) is included in the normal form of packaging a Major Component, but which is not part of that Major Component, and (b) serves only to enable use of the work with that Major Component, or to implement a Standard Interface for which an implementation is available to the public in source code form. A "Major Component", in this context, means a major essential component (kernel, window system, and so on) of the specific operating system (if any) on which the executable work runs, or a compiler used to produce the work, or an object code interpreter used to run it.

The "Corresponding Source" for a work in object code form means all the source code needed to generate, install, and (for an executable work) run the object code and to modify the work, including scripts to control those activities. However, it does not include the work's System Libraries, or general-purpose tools or generally available free programs which are used unmodified in performing those activities but which are not part of the work. For example, Corresponding Source includes interface definition files associated with source files for the work, and the source code for shared libraries and dynamically linked subprograms that the work is specifically designed to require, such as by intimate data communication or control flow between those subprograms and other parts of the work.

The Corresponding Source need not include anything that users can regenerate automatically from other parts of the Corresponding Source.

The Corresponding Source for a work in source code form is that same work.

2. Basic Permissions.

All rights granted under this License are granted for the term of copyright on the Program, and are irrevocable provided the stated conditions are met. This License explicitly affirms your unlimited permission to run the unmodified Program. The output from running a covered work is covered by this License only if the output, given its content, constitutes a covered work. This License acknowledges your rights of fair use or other equivalent, as provided by copyright law.

You may make, run and propagate covered works that you do not convey, without conditions so long as your license otherwise remains in force. You may convey covered works to others for the sole purpose of having them make modifications exclusively for you, or provide you with facilities for running those works, provided that you comply with the terms of this License in conveying all material for which you do not control copyright. Those thus making or running the covered works for you must do so exclusively on your behalf, under your direction and control, on terms that prohibit them from making any copies of your copyrighted material outside their relationship with you.

Conveying under any other circumstances is permitted solely under the conditions stated below. Sublicensing is not allowed; section 10 makes it unnecessary.

3. Protecting Users' Legal Rights From Anti-Circumvention Law.

No covered work shall be deemed part of an effective technological measure under any applicable law fulfilling obligations under article 11 of the WIPO copyright treaty adopted on 20 December 1996, or similar laws prohibiting or restricting circumvention of such measures.

When you convey a covered work, you waive any legal power to forbid circumvention of technological measures to the extent such circumvention is effected by exercising rights under this License with respect to the covered work, and you disclaim any intention to limit operation or modification

of the work as a means of enforcing, against the work's users, your or third parties' legal rights to forbid circumvention of technological measures.

4. Conveying Verbatim Copies.

   You may convey verbatim copies of the Program's source code as you receive it, in any medium, provided that you conspicuously and appropriately publish on each copy an appropriate copyright notice; keep intact all notices stating that this License and any non-permissive terms added in accord with section 7 apply to the code; keep intact all notices of the absence of any warranty; and give all recipients a copy of this License along with the Program.

   You may charge any price or no price for each copy that you convey, and you may offer support or warranty protection for a fee.

5. Conveying Modified Source Versions.

   You may convey a work based on the Program, or the modifications to produce it from the Program, in the form of source code under the terms of section 4, provided that you also meet all of these conditions:

   (a) The work must carry prominent notices stating that you modified it, and giving a relevant date.

   (b) The work must carry prominent notices stating that it is released under this License and any conditions added under section 7. This requirement modifies the requirement in section 4 to "keep intact all notices".

   (c) You must license the entire work, as a whole, under this License to anyone who comes into possession of a copy. This License will therefore apply, along with any applicable section 7 additional terms, to the whole of the work, and all its parts, regardless of how they are packaged. This License gives no permission to license the work in any other way, but it does not invalidate such permission if you have separately received it.

   (d) If the work has interactive user interfaces, each must display Appropriate Legal Notices; however, if the Program has interactive interfaces that do not display Appropriate Legal Notices, your work need not make them do so.

   A compilation of a covered work with other separate and independent works, which are not by their nature extensions of the covered work, and which are not combined with it such as to form a larger program, in or on a volume of a storage or distribution medium, is called an "aggregate" if the compilation and its resulting copyright are not used to limit the access or legal rights of the compilation's users beyond what the individual works permit. Inclusion of a covered work in an aggregate does not cause this License to apply to the other parts of the aggregate.

6. Conveying Non-Source Forms.

   You may convey a covered work in object code form under the terms of sections 4 and 5, provided that you also convey the machine-readable Corresponding Source under the terms of this License, in one of these ways:

(a) Convey the object code in, or embodied in, a physical product (including a physical distribution medium), accompanied by the Corresponding Source fixed on a durable physical medium customarily used for software interchange.

(b) Convey the object code in, or embodied in, a physical product (including a physical distribution medium), accompanied by a written offer, valid for at least three years and valid for as long as you offer spare parts or customer support for that product model, to give anyone who possesses the object code either (1) a copy of the Corresponding Source for all the software in the product that is covered by this License, on a durable physical medium customarily used for software interchange, for a price no more than your reasonable cost of physically performing this conveying of source, or (2) access to copy the Corresponding Source from a network server at no charge.

(c) Convey individual copies of the object code with a copy of the written offer to provide the Corresponding Source. This alternative is allowed only occasionally and noncommercially, and only if you received the object code with such an offer, in accord with subsection 6b.

(d) Convey the object code by offering access from a designated place (gratis or for a charge), and offer equivalent access to the Corresponding Source in the same way through the same place at no further charge. You need not require recipients to copy the Corresponding Source along with the object code. If the place to copy the object code is a network server, the Corresponding Source may be on a different server (operated by you or a third party) that supports equivalent copying facilities, provided you maintain clear directions next to the object code saying where to find the Corresponding Source. Regardless of what server hosts the Corresponding Source, you remain obligated to ensure that it is available for as long as needed to satisfy these requirements.

(e) Convey the object code using peer-to-peer transmission, provided you inform other peers where the object code and Corresponding Source of the work are being offered to the general public at no charge under subsection 6d.

A separable portion of the object code, whose source code is excluded from the Corresponding Source as a System Library, need not be included in conveying the object code work.

A "User Product" is either (1) a "consumer product", which means any tangible personal property which is normally used for personal, family, or household purposes, or (2) anything designed or sold for incorporation into a dwelling. In determining whether a product is a consumer product, doubtful cases shall be resolved in favor of coverage. For a particular product received by a particular user, "normally used" refers to a typical or common use of that class of product, regardless of the status of the particular user or of the way in which the particular user actually uses, or expects or is expected to use, the product. A product is a consumer product regardless of whether the product has substantial commercial, industrial or non-consumer uses, unless such uses represent the only significant mode of use of the product.

"Installation Information" for a User Product means any methods, procedures, authorization keys, or other information required to install and execute modified versions of a covered work in that User Product from a modified version of its Corresponding Source. The information must suffice to ensure that the continued functioning of the modified object code is in no case prevented or interfered with solely because modification has been made.

If you convey an object code work under this section in, or with, or specifically for use in, a User Product, and the conveying occurs as part of a transaction in which the right of possession and use of the User Product is transferred to the recipient in perpetuity or for a fixed term (regardless of how the transaction is characterized), the Corresponding Source conveyed under this section must be accompanied by the Installation Information. But this requirement does not apply if neither you nor any third party retains the ability to install modified object code on the User Product (for example, the work has been installed in ROM).

The requirement to provide Installation Information does not include a requirement to continue to provide support service, warranty, or updates for a work that has been modified or installed by the recipient, or for the User Product in which it has been modified or installed. Access to a network may be denied when the modification itself materially and adversely affects the operation of the network or violates the rules and protocols for communication across the network.

Corresponding Source conveyed, and Installation Information provided, in accord with this section must be in a format that is publicly documented (and with an implementation available to the public in source code form), and must require no special password or key for unpacking, reading or copying.

7. Additional Terms.

"Additional permissions" are terms that supplement the terms of this License by making exceptions from one or more of its conditions. Additional permissions that are applicable to the entire Program shall be treated as though they were included in this License, to the extent that they are valid under applicable law. If additional permissions apply only to part of the Program, that part may be used separately under those permissions, but the entire Program remains governed by this License without regard to the additional permissions.

When you convey a copy of a covered work, you may at your option remove any additional permissions from that copy, or from any part of it. (Additional permissions may be written to require their own removal in certain cases when you modify the work.) You may place additional permissions on material, added by you to a covered work, for which you have or can give appropriate copyright permission.

Notwithstanding any other provision of this License, for material you add to a covered work, you may (if authorized by the copyright holders of that material) supplement the terms of this License with terms:

(a) Disclaiming warranty or limiting liability differently from the terms of sections 15 and 16 of this License; or

(b) Requiring preservation of specified reasonable legal notices or author attributions in that material or in the Appropriate Legal Notices displayed by works containing it; or

(c) Prohibiting misrepresentation of the origin of that material, or requiring that modified versions of such material be marked in reasonable ways as different from the original version; or

(d) Limiting the use for publicity purposes of names of licensors or authors of the material; or

(e) Declining to grant rights under trademark law for use of some trade names, trademarks, or service marks; or

(f) Requiring indemnification of licensors and authors of that material by anyone who conveys the material (or modified versions of it) with contractual assumptions of liability to the recipient, for any liability that these contractual assumptions directly impose on those licensors and authors.

All other non-permissive additional terms are considered "further restrictions" within the meaning of section 10. If the Program as you received it, or any part of it, contains a notice stating that it is governed by this License along with a term that is a further restriction, you may remove that term. If a license document contains a further restriction but permits relicensing or conveying under this License, you may add to a covered work material governed by the terms of that license document, provided that the further restriction does not survive such relicensing or conveying.

If you add terms to a covered work in accord with this section, you must place, in the relevant source files, a statement of the additional terms that apply to those files, or a notice indicating where to find the applicable terms.

Additional terms, permissive or non-permissive, may be stated in the form of a separately written license, or stated as exceptions; the above requirements apply either way.

8. Termination.

You may not propagate or modify a covered work except as expressly provided under this License. Any attempt otherwise to propagate or modify it is void, and will automatically terminate your rights under this License (including any patent licenses granted under the third paragraph of section 11).

However, if you cease all violation of this License, then your license from a particular copyright holder is reinstated (a) provisionally, unless and until the copyright holder explicitly and finally terminates your license, and (b) permanently, if the copyright holder fails to notify you of the violation by some reasonable means prior to 60 days after the cessation.

Moreover, your license from a particular copyright holder is reinstated permanently if the copyright holder notifies you of the violation by some reasonable means, this is the first time you have received notice of violation of this License (for any work) from that copyright holder, and you cure the violation prior to 30 days after your receipt of the notice.

Termination of your rights under this section does not terminate the licenses of parties who have received copies or rights from you under this License. If your rights have been terminated and not permanently reinstated, you do not qualify to receive new licenses for the same material under section 10.

9. Acceptance Not Required for Having Copies.

You are not required to accept this License in order to receive or run a copy of the Program. Ancillary propagation of a covered work occurring solely as a consequence of using peer-to-peer transmission to receive a copy likewise does not require acceptance. However, nothing other than this License grants you permission to propagate or modify any covered work. These actions infringe copyright if you do not accept this License. Therefore, by modifying or propagating a covered work, you indicate your acceptance of this License to do so.

10. Automatic Licensing of Downstream Recipients.

Each time you convey a covered work, the recipient automatically receives a license from the original licensors, to run, modify and propagate that work, subject to this License. You are not responsible for enforcing compliance by third parties with this License.

An "entity transaction" is a transaction transferring control of an organization, or substantially all assets of one, or subdividing an organization, or merging organizations. If propagation of a covered work results from an entity transaction, each party to that transaction who receives a copy of the work also receives whatever licenses to the work the party's predecessor in interest had or could give under the previous paragraph, plus a right to possession of the Corresponding Source of the work from the predecessor in interest, if the predecessor has it or can get it with reasonable efforts.

You may not impose any further restrictions on the exercise of the rights granted or affirmed under this License. For example, you may not impose a license fee, royalty, or other charge for exercise of rights granted under this License, and you may not initiate litigation (including a cross-claim or counterclaim in a lawsuit) alleging that any patent claim is infringed by making, using, selling, offering for sale, or importing the Program or any portion of it.

11. Patents.

A "contributor" is a copyright holder who authorizes use under this License of the Program or a work on which the Program is based. The work thus licensed is called the contributor's "contributor version".

A contributor's "essential patent claims" are all patent claims owned or controlled by the contributor, whether already acquired or hereafter acquired, that would be infringed by some manner, permitted by this License, of making, using, or selling its contributor version, but do not include claims that would be infringed only as a consequence of further modification of the contributor version. For purposes of this definition, "control" includes the right to grant patent sublicenses in a manner consistent with the requirements of this License.

Each contributor grants you a non-exclusive, worldwide, royalty-free patent license under the contributor's essential patent claims, to make, use, sell, offer for sale, import and otherwise run, modify and propagate the contents of its contributor version.

In the following three paragraphs, a "patent license" is any express agreement or commitment, however denominated, not to enforce a patent (such as an express permission to practice a patent or covenant not to sue for patent infringement). To "grant" such a patent license to a party means to make such an agreement or commitment not to enforce a patent against the party.

If you convey a covered work, knowingly relying on a patent license, and the Corresponding Source of the work is not available for anyone to copy, free of charge and under the terms of this License, through a publicly available network server or other readily accessible means, then you must either (1) cause the Corresponding Source to be so available, or (2) arrange to deprive yourself of the benefit of the patent license for this particular work, or (3) arrange, in a manner consistent with the requirements of this License, to extend the patent license to downstream recipients. "Knowingly relying" means you have actual knowledge that, but for the patent license, your conveying the covered work in a country, or your recipient's use of the covered work in a country, would infringe one or more identifiable patents in that country that you have reason to believe are valid.

If, pursuant to or in connection with a single transaction or arrangement, you convey, or propagate by procuring conveyance of, a covered work, and grant a patent license to some of the parties receiving

the covered work authorizing them to use, propagate, modify or convey a specific copy of the covered work, then the patent license you grant is automatically extended to all recipients of the covered work and works based on it.

A patent license is "discriminatory" if it does not include within the scope of its coverage, prohibits the exercise of, or is conditioned on the non-exercise of one or more of the rights that are specifically granted under this License. You may not convey a covered work if you are a party to an arrangement with a third party that is in the business of distributing software, under which you make payment to the third party based on the extent of your activity of conveying the work, and under which the third party grants, to any of the parties who would receive the covered work from you, a discriminatory patent license (a) in connection with copies of the covered work conveyed by you (or copies made from those copies), or (b) primarily for and in connection with specific products or compilations that contain the covered work, unless you entered into that arrangement, or that patent license was granted, prior to 28 March 2007.

Nothing in this License shall be construed as excluding or limiting any implied license or other defenses to infringement that may otherwise be available to you under applicable patent law.

12. No Surrender of Others' Freedom.

If conditions are imposed on you (whether by court order, agreement or otherwise) that contradict the conditions of this License, they do not excuse you from the conditions of this License. If you cannot convey a covered work so as to satisfy simultaneously your obligations under this License and any other pertinent obligations, then as a consequence you may not convey it at all. For example, if you agree to terms that obligate you to collect a royalty for further conveying from those to whom you convey the Program, the only way you could satisfy both those terms and this License would be to refrain entirely from conveying the Program.

13. Use with the GNU Affero General Public License.

Notwithstanding any other provision of this License, you have permission to link or combine any covered work with a work licensed under version 3 of the GNU Affero General Public License into a single combined work, and to convey the resulting work. The terms of this License will continue to apply to the part which is the covered work, but the special requirements of the GNU Affero General Public License, section 13, concerning interaction through a network will apply to the combination as such.

14. Revised Versions of this License.

The Free Software Foundation may publish revised and/or new versions of the GNU General Public License from time to time. Such new versions will be similar in spirit to the present version, but may differ in detail to address new problems or concerns.

Each version is given a distinguishing version number. If the Program specifies that a certain numbered version of the GNU General Public License "or any later version" applies to it, you have the option of following the terms and conditions either of that numbered version or of any later version published by the Free Software Foundation. If the Program does not specify a version number of the GNU General Public License, you may choose any version ever published by the Free Software Foundation.

If the Program specifies that a proxy can decide which future versions of the GNU General Public License can be used, that proxy's public statement of acceptance of a version permanently authorizes you to choose that version for the Program.

Later license versions may give you additional or different permissions. However, no additional obligations are imposed on any author or copyright holder as a result of your choosing to follow a later version.

15. Disclaimer of Warranty.

THERE IS NO WARRANTY FOR THE PROGRAM, TO THE EXTENT PERMITTED BY APPLICABLE LAW. EXCEPT WHEN OTHERWISE STATED IN WRITING THE COPYRIGHT HOLDERS AND/OR OTHER PARTIES PROVIDE THE PROGRAM "AS IS" WITHOUT WARRANTY OF ANY KIND, EITHER EXPRESSED OR IMPLIED, INCLUDING, BUT NOT LIMITED TO, THE IMPLIED WARRANTIES OF MERCHANTABILITY AND FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE. THE ENTIRE RISK AS TO THE QUALITY AND PERFORMANCE OF THE PROGRAM IS WITH YOU. SHOULD THE PROGRAM PROVE DEFECTIVE, YOU ASSUME THE COST OF ALL NECESSARY SERVICING, REPAIR OR CORRECTION.

16. Limitation of Liability.

IN NO EVENT UNLESS REQUIRED BY APPLICABLE LAW OR AGREED TO IN WRITING WILL ANY COPYRIGHT HOLDER, OR ANY OTHER PARTY WHO MODIFIES AND/OR CONVEYS THE PROGRAM AS PERMITTED ABOVE, BE LIABLE TO YOU FOR DAMAGES, INCLUDING ANY GENERAL, SPECIAL, INCIDENTAL OR CONSEQUENTIAL DAMAGES ARISING OUT OF THE USE OR INABILITY TO USE THE PROGRAM (INCLUDING BUT NOT LIMITED TO LOSS OF DATA OR DATA BEING RENDERED INACCURATE OR LOSSES SUSTAINED BY YOU OR THIRD PARTIES OR A FAILURE OF THE PROGRAM TO OPERATE WITH ANY OTHER PROGRAMS), EVEN IF SUCH HOLDER OR OTHER PARTY HAS BEEN ADVISED OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGES.

17. Interpretation of Sections 15 and 16.

If the disclaimer of warranty and limitation of liability provided above cannot be given local legal effect according to their terms, reviewing courts shall apply local law that most closely approximates an absolute waiver of all civil liability in connection with the Program, unless a warranty or assumption of liability accompanies a copy of the Program in return for a fee.

Abstract

Selected Issues of Public Licenses

The aim of this master thesis is to present certain issues which are connected with free and open source software public licenses, analyze them and provide sufficient solutions. The main reason for choosing the topic was a lack of czech literature in a forementioned area despite of growing importance of open source software industry.

The thesis is composed of seven chapters (apart from the introduction). The first chapter characterises basic frame of computer programs protection by means of copyright (or droit d'auteur more precisely) in the Czech Republic. Chapter two defines the public license and attempts to evaluate its legal enforceability. Several examples of public licenses are analyzed and the ideas behind free and open source software movement are presented. The proprietary license is mentioned as opposite to public license.

The third chapter focuses on open source software development and its questionable aspects. It deals with a problem of author plurality in a first part of the chapter. The second part looks at an international element in open source development and provides rules for determination of the governing law that should apply to licenses and other legal relations.

The next three chapters discuss the selected issues of public licenses. The problem of derivative work and its determination in particular case is addressed in chapter four. The fifth chapter presents the concept of license compatibility and explores its consequences with respect to public licenses. Chapter six is about multi-licensing, project forking and software relicensing.

A brief overview of judicial decisions concerning the public licenses is include in the last chapter. The court judgements could provide solutions to some of the issues. Alas, no decision of a czech court exists up to now. Finally, the conclusion of the thesis is drawn.

Keywords Public license, free software, derivative work, compatibility of licenses

Klíčová slova Veřejná licence, svobodný software, odvozené dílo, kompatibilita licencí

Abstrakt

Vybrané problémy veřejných licencí

Cílem této diplomové práce je představit některé problémy, které jsou spojené se svobodnými a otevřenými veřejnými licencemi pro počítačové programy, rozebrat je a nabídnout vhodná řešení těchto problémů. Hlavní motivací pro výběr dotyčného tématu byl především nedostatek české literatury, která by se látce věnovala, a to i přes rostoucí význam vývoje otevřených počítačových programů.

Práce se po úvodu skládá z dalších sedmi částí. První kapitola je věnována popisu autorskoprávní ochrany počítačových programů v České republice. V části druhé definuji pojem veřejné licence a pokouším se vyhodnotit právní vymahatelnost takových licencí. V kapitole jsou rozebrány nejběžnější veřejné licence pro počítačové programy a ideje svobodného a otevřeného hnutí. Zmíněna je proprietární licence jako protějšek licencí veřejných.

Třetí kapitola je zaměřena na model vývoje otevřeného software a otázky s tímto modelem související. V první části kapitoly je zmíněna problematika více autorů v otevřeném model vývoje. Druhá část se pak věnuje mezinárodnímu prvku v otevřeném modelu a uvádí pravidla pro určení rozhodného práva, které se aplikuje v případě veřejných licencí a dalších právních vztahů.

Následující tři kapitoly rozebírají vybrané problémy veřejných licencí. Problém odvozeného díla a jeho určení v konkrétních případech je předmětem kapitoly čtvrté. V páté kapitole představuji koncept kompatibility licencí a věnuji se jeho důsledkům v případě veřejných licencí. Kapitola šestá zahrnuje problematiku multilicencování, štěpení projektů a změny licence počítačových programů.

Poslední kapitola obsahuje stručný přehled pro veřejné licence relevantní judikatury. Právě soudní rozhodnutí by mohly přinést odpovědi na položené otázky. Bohužel, do této doby žádné rozhodnutí českého soudu v této problematice neexistuje.